

HOOGWATERGEUL VEESEN-WAPENVELD VW PR TOELICHTING RIJKSINPASSINGSPLAN

MINISTERIE VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

23 januari 2013
076835892:A
C03021.000074/SD

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld	8
1.3	Instrument Rijksinpassingsplan: nationaal belang	11
1.4	Plangebied Rijksinpassingsplan Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld	11
1.5	Rijksinpassingsplan met functie van projectplan	12
1.6	Leeswijzer	13
2	Bestaande situatie	15
2.1	Ontstaansgeschiedenis	15
2.2	Situatie vóór Hoogwatergeul	15
3	Hoofdkeuzen voor inrichting	19
3.1	Overwogen alternatieven in PKB Ruimte voor de Rivier	19
3.2	Overwogen alternatieven in planstudie	20
3.3	Voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief	25
3.4	Beslissing Minister over VKA en uitwerking tot projectontwerp	29
4	Planbeschrijving	33
4.1	Hoogwatergeul	33
4.2	Inlaat	37
4.3	Uitlaat	37
4.4	Dijken	38
4.5	Nieuwe uiterwaard	38
4.6	Agrarisch bedrijf	39
4.7	Oppervlaktewatersysteem	39
4.8	Weidevogel- en ganzengebied	40
4.9	Landschapszone	40
4.10	Kabels en leidingen	42
4.11	Ontsluiting	42
4.12	Veiligheid en bereikbaarheid	43
5	Situatie tijdens aanleg van de Hoogwatergeul	45
5.1	Realisatie Hoogwatergeul	45
5.2	Tijdelijke voorzieningen	46
5.3	Planning en fasering realisatie	49
6	Regelgeving en beleid	51
6.1	Europa	51
6.1.1	Europese kaderrichtlijn water	51
6.2	Nederland	52
6.2.1	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	52
6.2.2	Besluit algemene regels ruimtelijke ordening	52
6.2.3	Nationaal Waterplan	52

6.2.4	Planologische kernbeslissing 'Ruimte voor de Rivier'	53
6.2.5	Crisis- en Herstelwet	53
6.2.6	Natuurbeschermingswet 1998	53
6.2.7	Flora- en faunawet	54
6.2.8	Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht	55
6.2.9	Wet Milieubeheer - activiteitenbesluit	55
6.2.10	Wet bodembescherming en Besluit bodemkwaliteit	55
6.2.11	Ontgrondingenwet	57
6.2.12	Waterwet	57
6.3	Provincie Gelderland	58
6.3.1	Provinciale structuurvisie 'Streekplan Gelderland 2005'	58
6.3.2	Kernkwaliteiten en omgevingscondities Gelderse EHS (mei 2006)	59
6.3.3	Nationale landschappen en waardevolle landschappen	59
6.3.4	Richtlijn compensatie natuur en bos (1998)	60
6.3.5	Ruimtelijke Verordening Gelderland (2011)	60
6.3.6	Waterplan Gelderland 2010-2015	60
6.3.7	Ontgrondingenverordening	60
6.3.8	Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland	61
6.4	Waterschap Veluwe	61
6.5	Gemeente Heerde	61
6.5.1	Structuurvisie Landelijk Gebied gemeente Heerde, 2005	61
6.5.2	Toekomstvisie gemeente Heerde, 2009 inclusief Dorpsvisie Veessen	62
6.5.3	Landschapsontwikkelingsplan, gemeente Heerde	62
6.5.4	Bestemmingsplan buitengebied Heerde-West en Heerde-oost	62
6.5.5	Bodemkwaliteitskaart en bodemfunctiekaart	63
6.5.6	APV Gemeente Heerde	63
7	Milieu en omgevingsaspecten	65
7.1	Archeologie	65
7.2	Bodem	66
7.2.1	Milieukundig onderzoek	66
7.2.2	Asfalt- en funderingsonderzoek	68
7.2.3	Geotechnisch en fysisch bodemonderzoek	68
7.3	Landschap	69
7.4	Milieu	70
7.4.1	Milieueffectrapportage (MER)	70
7.4.2	Luchtkwaliteit	70
7.4.3	Geluid	71
7.4.4	Externe veiligheid	71
7.5	Natuur	72
7.5.1	Natuurbeschermingswet – Passende Beoordeling	73
7.5.2	Flora- en faunawet	75
7.5.3	Boswet	76
7.5.4	Provinciaal natuurbeleid	76
7.6	Water	77
7.6.1	Watertoets	77
7.6.2	Veiligheid in het kader van de Watertoets	79
7.6.3	Oppervlaktewater in het kader van de Watertoets	80
7.6.4	Grondwater in het kader van de Watertoets	81

7.6.5	Riolering in het kader van de Watertoets	81
7.6.6	Toetsing Waterwet	82
7.6.7	Toetsing Waterwet: maatschappelijke functies ijssel	83
7.6.8	Toetsing aan KRW	84
8	Juridische planbeschrijving	87
8.1	Digitaal raadpleegbaar bestemmingsplan	87
8.2	Geldigheid en uitsluiting bevoegdheid Rijksinpassingsplan	87
8.3	Gedetailleerd rijksinpassingsplan met flexibiliteit	87
8.4	Opbouw van de planregels	88
8.5	Bestemmingen - algemeen	89
8.6	Dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterstaatkundige functie'	90
8.7	Bestemmingen	92
8.7.1	Bestemming 'Agrarisch'	92
8.7.2	Bestemming 'Bos'	93
8.7.3	Bestemming 'Groen'	93
8.7.4	Bestemming 'Inlaat'	93
8.7.5	Bestemming 'Kade'	94
8.7.6	Bestemming 'Natuur'	95
8.7.7	Bestemming 'Verkeer' en 'Verkeer–Fietspad'	95
8.7.8	Bestemming 'Water'	96
8.7.9	Bestemming 'Waterkering'	97
8.8	Overige dubbelbestemmingen en gebiedsaanduidingen	97
8.8.1	Dubbelbestemming 'Leiding–Gas'	97
8.8.2	Dubbelbestemming 'Leiding–Hoogspanningsverbinding'	98
8.8.3	Dubbelbestemming 'Waarde–Archeologie'	98
8.8.4	Dubbelbestemming 'Waarde–Archeologische verwachtingswaarde'	98
8.8.5	Dubbelbestemming 'Waarde–Open gebied'	99
8.8.6	Aanduidingen 'vrijwaringszone – dijk A' en 'vrijwaringszone – dijk B'	99
8.9	Wijziging ten behoeve van agrarisch bedrijf	100
9	Uitvoerbaarheid	101
9.1	Economische uitvoerbaarheid	101
9.2	Juridische uitvoerbaarheid	102
9.3	Handhaving	102
9.4	Beheer en onderhoud	103
10	Vooroverleg en consultatie	105
10.1	Consultatie belanghebbenden Rijksinpassingsplan	105
10.2	Vooroverleg en horen	105
10.2.1	Vooroverleg watertoets	107
10.3	Rijksinpassingsplan ter inzage	107
	Colofon	111

HOOFDSTUK

1 Inleiding

1.1

AANLEIDING

Naar aanleiding van de hoge rivierwaterstanden in 1993 en 1995 heeft het kabinet besloten dat de beveiliging tegen overstromingen in het rivierengebied niet langer uitsluitend door dijkverhoging en -versterking moet plaatsvinden. Het kabinet heeft ervoor gekozen meer ruimte te geven aan de rivieren, om zó de vereiste veiligheid in het rivierengebied te garanderen. Met deze keuze verschuift het accent van dijkversterking (vooral dijkverhoging) naar rivierverruiming, waarbij zowel buitendijkse¹ als binnendijkse² maatregelen worden ingezet en een gedeeltelijke herinrichting van het rivierengebied onontkoombaar is.

In de PKB Ruimte voor de Rivier heeft het kabinet hiervoor een samenhangend pakket van rivierverruimende maatregelen vastgesteld, die het stroomgebied van de Rijn en het bedijkte deel van de Maas beter zullen beschermen tegen overstromingen. Op 25 januari 2007 is de PKB in werking getreden.

De PKB Ruimte voor de Rivier richt zich op het realiseren van twee samenhangende doelstellingen:

- Het op het vereiste niveau brengen van de bescherming van het rivierengebied tegen overstromingen;
- Het leveren van een bijdrage aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied.

Het waarborgen van de veiligheid geldt als hoofddoelstelling; het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit als tweede doelstelling. Uiterlijk in 2015 moet het vereiste veiligheidsniveau in het rivierengebied rond de Rijntakken in overeenstemming zijn met de maatgevende afvoer van 16.000 m³/s bij Lobith.

Het pakket aan maatregelen dat het kabinet in de PKB Ruimte voor de Rivier heeft voorgesteld moet ook op de lange termijn zijn nut behouden en geen belemmering vormen voor maatregelen die later noodzakelijk kunnen zijn. Op de lange termijn gaat het kabinet uit van 18.000 m³/s.

¹ Buitendijks is een term die aangeeft dat (landbouw)gronden aan de rivier- of zeezijde van een dijk gelegen zijn.

² Binnendijks is een term die wordt gebruikt om de droge landzijde van een dijk mee aan te geven. In tegenstelling tot het buitendijkse gebied zal dit binnendijkse gebied tegen overstromingen beschermd zijn.

1.2

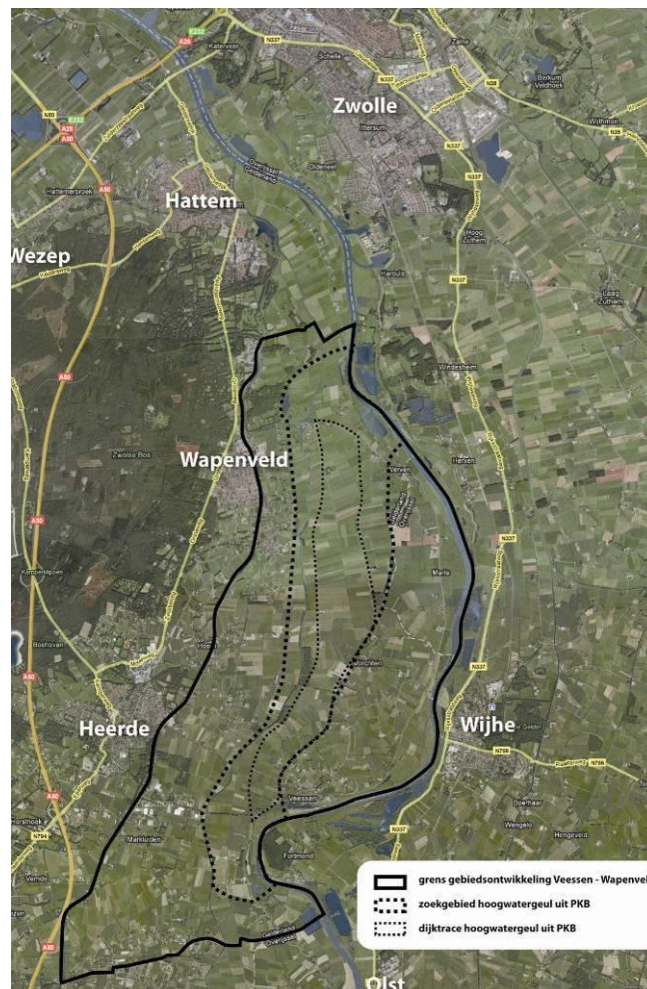
MAATREGEL HOOGWATERGEUL VEESEN-WAPENVELD

PKB Ruimte voor de Rivier

Eén van de voorgestelde maatregelen uit de PKB Ruimte voor de Rivier is de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld (zie **Afbeelding 1.1**). In de Nota van Toelichting van de PKB Ruimte voor de Rivier is de maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld als volgt beschreven: *‘De maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld voorziet in de aanleg van een hoogwatergeul door het Wapenveldsebroek met een instroompunt ten zuidwesten van Veessen. Het uitstroompunt van de hoogwatergeul ligt bij de Hoenwaard, ten oosten van het gemaal Veluwe. Er worden dijken aangelegd om het water onder vrije afstroming van zuid naar noord te leiden en om het binnendijkse gebied te beschermen. De toekomstige overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul zal, volgens dit plan, beperkt zijn. Daarom kan de landbouwfunctie van het gebied gehandhaafd blijven.’*

Afbeelding 1.1

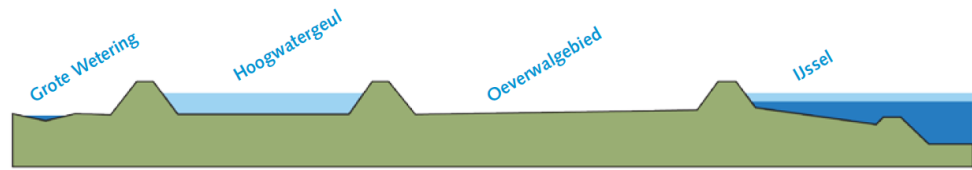
Plangebied Hoogwatergeul
Veessen-Wapenveld in PKB
Ruimte voor de Rivier

Deze maatregel houdt concreet in dat er in het gebied van het Veesser-, het Vorchter- en het Wapenveldsebroek twee dijken in het landschap komen te liggen. Ertussen ontstaat zo een ‘geul’, die bij hoogwater een deel van het water van de IJssel verwerkt (zie **Afbeelding 1.2**). Bij hoogwater stroomt het water de hoogwatergeul in bij Veessen, ter hoogte van rivierkilometer 961. Het uitstroompunt ligt ten oosten van het gemaal van waterschap Veluwe, ter hoogte van rivierkilometer 972. Door de werking van de hoogwatergeul wordt de waterstand op de IJssel bij hoog water (bovenstrooms van het inlaatpunt) lager.

Afbeelding 1.2

Principe hoogwatergeul

Motie Eigeman

Tegen de komst van de hoogwatergeul is in het gebied veel protest geuit. Zowel door de lokale overheden gemeente Heerde en waterschap Veluwe als door inwoners vanuit het gebied. Tijdens de behandeling van de PKB in de Eerste en Tweede kamer zijn diverse Kamervragen gesteld, welke hebben geleid tot het indienen van de motie Eigeman c.s. In deze motie is aangegeven dat de maatregel naast de veiligheid ook moet bijdragen aan de ontwikkeling van het gebied.

Planstudie

In de PKB Ruimte voor de Rivier is aangegeven dat uitvoering van de PKB in nauwe samenwerking met regionale overheden plaatsvindt. Daartoe heeft de Minister van Verkeer en Waterstaat met de provincie Gelderland op 12 oktober 2007 een bestuursovereenkomst getekend voor de uitvoering van een planstudie ten behoeve van de PKB maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld.

De planstudie Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld kent een dubbele opdracht:

1. Het opstellen van een projectontwerp dat leidt tot een waterstanddaling van 71 cm op de IJssel tussen rivierkilometer 960,7 en km 961,7 en dat een bijdrage levert aan de ruimtelijke kwaliteit van het plangebied;
2. Het opstellen van een samenhangend herinrichtingsplan dat recht doet aan de landbouwkundige waarden, de landschappelijke kwaliteit en de hoogwateropgave. Dit is vertaald in het opstellen van een haalbaar plan voor de gebiedsontwikkeling, vastgelegd in het 'Advies Gebiedsontwikkeling'.

Daarnaast zijn aan het projectontwerp de volgende randvoorwaarden gesteld:

1. Voldoen aan de eisen voor de veiligheid van het oeverwalgebied (een overschrijdingskans³ kleiner dan één keer per 1250 jaar);
2. Uiterlijk in 2015 zijn gerealiseerd;
3. Passen in het taakstellend budget;
4. Passen in het kader van de Nota Ruimtelijke kwaliteit Veessen-Wapenveld (bijlage 23)⁴;
5. Draagvlak bij partijen in het gebied.

³ De overschrijdingskans is de gemiddelde kans per jaar dat overschrijding plaatsvindt van de hoogwaterstanden die de waterkering veilig moet kunnen keren (en waarop de waterkering nog juist is berekend).

⁴ In de Nota Ruimtelijke Kwaliteit zijn de belangrijkste ruimtelijke kwaliteiten van het gebied beschreven, voorafgaand aan de planstudie. Deze kwaliteiten zijn diversiteit, agrarisch landschap, cultuurhistorie, dorp (ruimte in en rondom), openheid (weidsheid en zichten), beleving van rust, donkerte en stilte, natuur en water (natte kom en hoge rug) en toegankelijkheid (omheen en doorheen).

Advies gebiedsontwikkeling

De parlementaire behandeling van de PKB Ruimte voor de Rivier heeft geleid tot een motie Eigeman c.s. In deze motie is aangegeven dat de maatregel naast de veiligheid ook moet bijdragen aan de ontwikkeling van het gebied. Daartoe is in de planstudie parallel aan het opstellen van een projectontwerp ook gewerkt aan het realiseren van een haalbaar plan voor de gebiedsontwikkeling vastgelegd in een Advies Gebiedsontwikkeling (zie bijlage 24).

Voor de gebiedsontwikkeling zijn de volgende doelen c.q. ambities geformuleerd:

- Het versterken van de leefbaarheid;
- Het versterken van de lokale economie;
- Het versterken van de ruimtelijke (landschappelijke) kwaliteit.

De hoofddoelen of ambities leggen elk een ander accent, maar hangen nauw met elkaar samen: versterken van de lokale economie heeft direct effect op de leefbaarheid.

Het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit maakt het wonen in het gebied aangenamer, maar zorgt er ook voor dat het voor toeristen en recreanten aantrekkelijk is om in het gebied te verblijven.

In het Advies Gebiedsontwikkeling zijn verschillende projecten uitgewerkt die invulling geven aan de motie Eigeman. Niet alleen de projecten gebiedsontwikkeling leveren een bijdrage aan de toekomst van het gebied Veessen-Wapenveld. Inpassing van de hoogwatergeul in het huidige landschap vindt op zodanige wijze plaats dat bestaande waarden zo min mogelijk worden aangetast en er een zo goed mogelijk perspectief is voor het huidig en toekomstig gebruik (wonen, werken en recreëren).

Het Advies Gebiedsontwikkeling bestaat uit een uitvoeringsprogramma en een uitwerkingsprogramma. De deelprojecten die zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma zijn tevens opgenomen in dit Rijksinpassingsplan. De deelprojecten uit het uitwerkingsprogramma volgen een eigen traject en worden uitgewerkt door lokale en regionale overheden (o.a. in de Structuurvisie gemeente Heerde).

Richtlijn overstromingsrisico's

Ook is in de motie Eigeman een passage opgenomen waarin gevraagd wordt nieuwe inzichten als gevolg van de Europese Richtlijn overstromingsrisico's (ROR) bij het besluitvormingsproces te betrekken. In 2007 heeft het Europese Parlement met de richtlijn ingestemd. De richtlijn legt spelregels voor grensoverschrijdende samenwerking vast en zorgt ervoor dat overstromingsrisico's op Europees niveau in kaart worden gebracht en dat landen beter kunnen samenwerken om overstromingen te beheersen. Inmiddels is de richtlijn omgezet in de Waterwet (2009), een wijziging van de Regeling provinciale risicokaart en aanpassing van het Waterbesluit. Voor eind 2015 dienen de EU-lidstaten overstromingsrisicobeheerplannen vast te stellen.

De Richtlijn overstromingsrisico's heeft een duidelijk raakvlak met de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier (PKB), die bepaalt waar langs de grote rivieren maatregelen nodig zijn om bij piekafvoeren voldoende water te kunnen bergen of verwerken (dijkverleggingen, aanleg van nevengeulen en dergelijke). De implementatie van de ROR heeft niet geleid tot nieuwe inzichten die een wijziging betekenen voor de PKB. De hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is en blijft een effectieve maatregel om zowel voor de korte als lange termijn aan de veiligheidsdoelstellingen langs de grote rivieren te blijven voldoen.

1.3

INSTRUMENT RIJKSINPASSINGSPLAN: NATIONAAL BELANG

In de PKB Ruimte voor de Rivier is op grond van de (oude) Wet op de ruimtelijke ordening besloten om voor de maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld een Rijksprojectbesluit te nemen en de besluiten ter verwezenlijking van het project te coördineren. Met de inwerkingtreding van de Wro per 1 juli 2008 is het instrument Rijksprojectbesluit vervallen. In plaats daarvan kan op grond van de (nieuwe) Wet ruimtelijke ordening (Wro) een Rijksinpassingsplan als bedoeld in artikel 3.28 lid 1 Wro worden vastgesteld en kan de voorbereiding en bekendmaking van het plan worden gecoördineerd met de voorbereiding en bekendmaking van de besluiten ter verwezenlijking van het project. Deze coördinatie vindt plaats door de rijkscoördinatieregeling (art. 3.35 Wro) toe te passen)

Op 25 september 2009 is de Ministerraad akkoord gegaan met het besluit, bedoeld in artikel 3.35 Wro, op grond waarvan het onderhavige Rijksinpassingsplan wordt vastgesteld en de vergunningprocedures worden gecoördineerd. Beide Kamers van de Staten-Generaal hebben met dit besluit ingestemd (artikel 3.35 lid 9 Wro).

Zowel voor toepassing van een Rijksinpassingsplan als ook voor toepassing van de Rijkscoördinatieregeling is volgens artikel 3.28 lid 1 respectievelijk artikel 3.35 lid 1 Wro vereist dat sprake is van verwezenlijking van nationaal ruimtelijk beleid. De PKB Ruimte voor de Rivier is op nationaal niveau een uitwerking van de ruimtelijke inrichting van het rivierengebied zoals vastgelegd in de Nota Ruimte. Volgens de PKB Ruimte voor de Rivier is de maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld van nationaal belang voor de veiligheid van het rivierengebied. De uitwerking van deze maatregel is opgenomen in het onderhavige Rijksinpassingsplan Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld.

In hoofdstuk 3, onder 10a van 'Realisatie nationaal ruimtelijk beleid onder de Wro' is aangegeven op welke wijze het Rijk de maatregelen wil verwezenlijken. In de Realisatieparagraaf, uitwerking van de Nota Ruimte, neemt het begrip nationaal ruimtelijk belang een centrale plaats in. Nationale ruimtelijke belangen zijn zaken waarvoor de Rijksoverheid een specifieke verantwoordelijkheid neemt. Dit blijkt uit de inzet van diverse bevoegdheden en instrumenten om deze belangen te behartigen en te realiseren. Eén van de nationale belangen betreft het beleid ten aanzien van de grote rivieren en het hoofdwatersysteem in het algemeen.

Het gebied van de grote rivieren is een belangrijk onderdeel van de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur. Het behoud (en verbeteren) van de veiligheid tegen overstromingen en de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit staan centraal. Het Rijk kiest hierbij voor behoud van de bestaande ruimte en het bieden van meer ruimte via rivierverruimende maatregelen. Ook in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2011) is ruimte voor waterveiligheid als nationaal belang in de realisatieparagraaf opgenomen (zie ook paragraaf 6.2.1).

1.4

PLANGEBIED RIJKSINPASSINGSPLAN HOOGWATERGEUL VEESEN-WAPENVELD

Het plangebied omvat de toekomstige hoogwatergeul, de landschapszone en delen van het oeverwalgebied waar aanpassingen nodig zijn vanwege de hoogwatergeul. Het plangebied ligt in de gemeente Heerde.

Ten zuiden van Veessen wordt het plangebied begrensd door de IJssel. Langs de westzijde is de Grote Wetering de grens.

Aan de oostzijde ligt de grens in het oeverwalgebied nabij Veessen vanwege aanpassingen aan watergangen. Ten noorden van de Werverdijk worden, naast een uitlaatvoorziening, kades aangelegd. Deze kades maken ook onderdeel uit van het plangebied. Het gebied gelegen tussen de kades maakt geen deel uit van dit Rijksinpassingsplan: juridisch verandert hier niets; het enige dat in beperkte mate verandert, is de doorstroomsnelheid van het water in de situatie van een 'meestromende hoogwatergeul'. Het plangebied is circa negen kilometer lang en 500 tot 1.500 m breed.

Afstemming met aangrenzende gemeenten

De gemeenten Heerde en Olst-Wijhe bereiden een actualisatie van het bestemmingsplan Buitengebied voor hun grondgebied voor. De procedures voor het Rijksinpassingsplan en deze bestemmingsplannen lopen parallel. De plangrenzen van het Rijksinpassingsplan en het bestemmingsplan zijn met de gemeenten Heerde, Epe en Olst-Wijhe afgestemd.

De gemeente Heerde zal geen bestemmingsplan vaststellen voor het plangebied van de hoogwatergeul. Inhoudelijk heeft afstemming met de gemeente Heerde plaatsgevonden. De regeling voor agrarische bedrijven in dit Rijksinpassingsplan sluit aan bij de regeling voor agrarische bedrijven zoals deze in het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Heerde wordt opgenomen.

1.5

RIJKSINPASSINGSPLAN MET FUNCTIE VAN PROJECTPLAN

Het Rijksinpassingsplan maakt de aanleg van de hoogwatergeul mogelijk, dat wil zeggen de aanleg en instandhouding van dijken, in- en uitlaatvoorzieningen, het aanleggen van infrastructuur, het (her)inrichten van watergangen en het slopen van de bestaande erven. Het aanleggen van de hoogwatergeul heeft tot doel om bij hoog water de waterstanden in de IJssel te verlagen door het overtollige water tijdelijk op te vangen in de hoogwatergeul en geleidelijk af te voeren naar het bovenstroomse deel van de IJssel en daarmee overstromingen elders langs de IJssel te voorkomen. Het tussen de nieuwe waterkeringen gelegen gedeelte van het plangebied gaat na de realisatie deel uitmaken van het buitendijkse gebied. De Beleidslijn Grote Rivieren is dan van toepassing op dit buitendijkse gebied.

Op grond van artikel 5.4 lid 1 van de Waterwet geschiedt de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk door of vanwege de beheerder overeenkomstig een door hem vast te stellen projectplan. Op grond van het zesde lid van die bepaling wordt geen projectplan vastgesteld indien ten aanzien van de aanleg of wijziging van dat waterstaatswerk een Rijksinpassingsplan wordt vastgesteld. In het onderhavige Rijksinpassingsplan voor de aanleg van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld en de aan te leggen belendende primaire waterkeringen zijn de ruimtelijke relevante aspecten (ligging, vorm, afmetingen) van de aan te leggen waterstaatswerken vastgelegd. In de toelichting bij het plan wordt ter motivering van het plan verwezen naar relevante onderzoeken op grond waarvan een keuze voor de ligging, vorm, afmeting en constructie van deze nieuw aan te leggen waterstaatswerken is gemaakt. Daarmee bevat het Rijksinpassingsplan een onderbouwing voor de keuze van de aan te leggen waterstaatswerken die indien een projectplan voor de aanleg deze werken had moeten worden vastgesteld in dat projectplan gestalte had gekregen.

Het Rijksinpassingsplan dient inzicht te verschaffen in de ruimtelijke vormgeving en situering van de werken en duidelijk te maken dat het beoogde veiligheidsresultaat wordt behaald alsmede dat veilige instandhouding van het waterstaatswerk is gewaarborgd en dat andere waterstaatsdoelen, zoals het mogelijk houden van scheepvaart op de IJssel, niet in gevaar komen. Deze informatie is opgenomen in Hoofdstuk 7, paragraaf 7.6.

In de als bijlage bij dit Rijksinpassingsplan gevoegde rapporten (zie bijlagen) is informatie opgenomen over de wijze van uitvoering van de dijken en de aansluiting op de bestaande primaire waterkering. De ligging, vorm, afmetingen en de constructie van de dijken en van de inlaat en uitlaat maken om die reden integraal onderdeel uit van de toelichting van dit Rijksinpassingsplan.

Leeswijzer projectplan Waterwet

De verplichte onderdelen van een projectplan in de zin van de Waterwet worden in diverse onderdelen van deze toelichting van dit Rijksinpassingsplan beschreven. Zo geeft hoofdstuk 4 een beschrijving van het werk. De wijze waarop het werk wordt uitgevoerd is op hoofdlijnen beschreven in hoofdstuk 5. De voorzieningen die genomen worden om nadelige gevolgen te compenseren of mitigeren zijn zowel in hoofdstuk 4 en 5 als in hoofdstuk 7 beschreven. De resultaten van de toetsing aan de Waterwet zijn in paragraaf 7.6 beschreven.

1.6

LEESWIJZER

Deze toelichting omvat verder een omschrijving van de bestaande situatie van het plangebied (hoofdstuk 2). De voor het gebied gemaakte hoofdkeuzen voor de inrichting zijn in hoofdstuk 3 beschreven. In hoofdstuk 4 is beschreven hoe het plangebied eruit ziet na aanleg van de hoogwatergeul. De situatie tijdens de aanleg van de hoogwatergeul is beschreven in hoofdstuk 5. Relevant beleid en regelgeving zijn beschreven in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 geeft een weergave van de diverse milieu- en omgevingsaspecten en een indicatie van de haalbaarheid van het plan. Een verantwoording van de in het plan gemaakte keuzen van bestemmingen is opgenomen in hoofdstuk 8. Hoofdstuk 9 gaat in op de uitvoerbaarheid van het plan. De resultaten van het overleg en de wijze waarop burgers, andere overheden en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het plan zijn betrokken krijgen een plaats in hoofdstuk 10.

HOOFDSTUK

2 Bestaande situatie

2.1

ONTSTAANSGESCHIEDENIS

Aan de basis van het huidige landschap liggen de geologische processen die optraden tijdens de ijstijden in het Pleistoceen (ruim 20.000 jaar geleden). De ijstijden van Saalien en Weichselien en het warmere Holoceen zijn van grote invloed geweest op het hedendaagse landschap. Gedurende het grootste deel van het Holoceen (10.000 jaar geleden tot nu) is het benedenstroomse deel van het huidige IJsseldal door talrijke Sallandse en Veluwe beken, de 'Oer-IJssel', doorsneden. Tussen de 3e en 6e eeuw na Christus ontstond de huidige noordelijke loop van de IJssel als zijtak van de Rijn. Na de Vroege Middeleeuwen bouwde de IJssel zich verder uit in het door veen en beekafzettingen opgevulde dal van de Oer-IJssel.

Vermoedelijk heeft de IJssel pas vanaf 900 na Christus komafzettingen gesedimenteerd ter hoogte van Heerde. In westelijke richting worden de komafzettingen steeds zandiger als gevolg van vermenging met de pleistocene zandgronden. In de Middeleeuwen was ter hoogte van Vorchten een crevasse (doorbraak van een rivier die niet heeft doorgezet) als een soort nevengeul actief naast de bestaande IJsselgeul. Dit systeem heeft ook de dekzandkop van Vorchten aangesneden, waarmee deze als een soort rivierduin in het Holoceen rivierlandschap ligt.

2.2

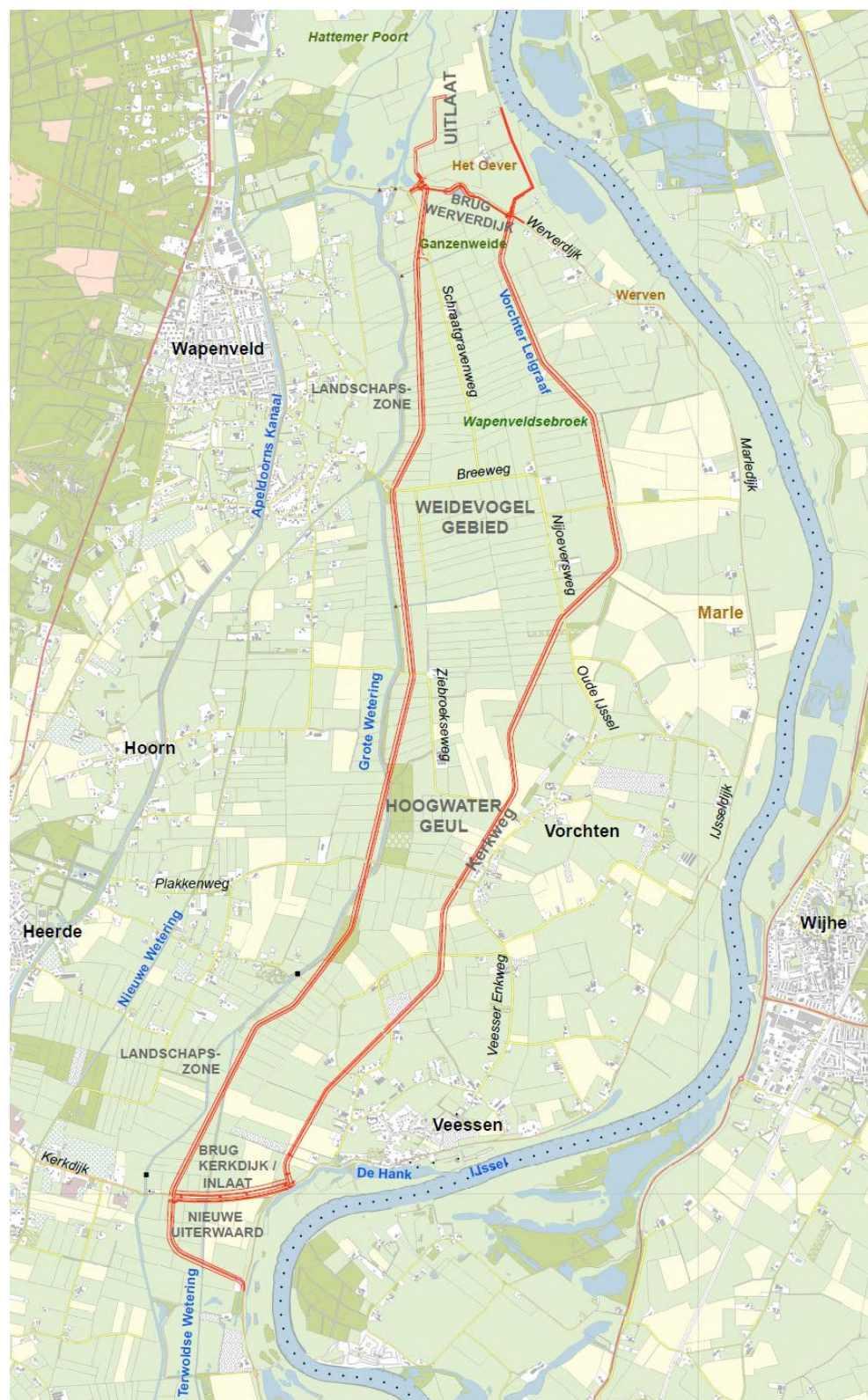
SITUATIE VÓÓR HOOGWATERGEUL***Landschap***

Tussen Heerde en de IJssel ligt het binnendijkse gebied van Veessen-Wapenveld (zie afbeelding 2.1 en bijlage 22 toponiemenkaart). Het gebied tussen de IJssel en de Grote Wetering is een open agrarisch gebied met voornamelijk graslanden. Het aantal inwoners in de gemeente Heerde is redelijk stabiel (circa 18.000 inwoners). De bevolkingsdichtheid in Heerde ligt fors onder het Gelders gemiddelde (229 inwoners/km² in Heerde versus gemiddeld 398 in Gelderland).

Het gebied kenmerkt zich door de vier uiteenlopende landschappen van Veluwerand, komgebied, oeverwal en uiterwaard. Deze zijn nog duidelijk te onderscheiden en herkenbaar aanwezig. De variatie in landschappen op een zo korte afstand en de diversiteit maakt het gebied tussen Veessen en Wapenveld uniek. Tussen de meer besloten oeverwal en Veluweflank ligt het open komgebied. Het gebied tussen Wapenveld en Marle, het Wapenveldsebroek, wordt als zeer open ervaren. De overgang van Veluwe naar IJssel is daarbij het meest markant in het zuiden langs de Kerkdijk en in het noorden nabij het gemaal waar de rivierdijk ombuigt naar de Veluwerand.

Afbeelding 2.1

Toponiemenkaart

Bebouwing

In het plangebied bevinden zich vier dorpen: Wapenveld aan de noordzijde, en Heerde, Veessen en Vorchten aan de zuidzijde. Veessen is een typisch dijkdorp. Ook de buurtschappen Marle en Werven liggen aan de dijk en zijn duidelijk herkenbaar als buurtschappen aan de dijk.

De bebouwing concentreert zich op de oeverwal aan de oostzijde (ca. 1.000 inwoners). Hier bevindt zich ook een aantal historische boerderijen met grote erven en voorhuizen.

Landbouw

Het plangebied heeft hoofdzakelijk een landbouwkundige functie met voornamelijk melkveebedrijven en daarnaast een aantal veehouderij-, akkerbouw-, fruitteelt- en vleesveebedrijven. Over het algemeen zijn de melkveebedrijven groter dan het landelijk gemiddelde. De veebezetting van 1,5 melkkoe per hectare met jongvee geeft een veebezetting van circa 2,5 grootvee-eenheden (gve) per hectare. Het gemiddelde aantal melkkoeien per bedrijf is bijna 70 koeien. In het gebied komen veel ondernemers met groeiwensen voor. In de huidige situatie is beperkt verweving van functies aanwezig.

Ontsluiting via wegen en fietspaden

De wegenstructuur in het plangebied kenmerkt zich door twee noord-zuid verbindingen en een aantal oost-west verbindingen, die in de huidige situatie de hoofdontsluiting van het gebied vormen. De noord-zuid verbindingen bevinden zich aan de oostzijde van het gebied over de IJsseldijk (Werverdijk-Marledijk-IJsseldijk) met een aansluiting op de pont naar Wijhe en meer westelijk door het gebied (Schraatgravenweg, Nijoeversweg, Oude IJssel, Kerkweg en Veesser Enkweg). De oost-west verbindingen zijn van noord naar zuid gezien de Werverdijk, de Breeweg, de Ziebroekseweg, de Plakkenweg en de Kerkdijk. Ten oosten van de Grote Wetering ligt een fietspad. Overige vrij liggende fietspaden zijn in het plangebied niet aanwezig.

Ecologie

De Grote Wetering is, op de EHS⁵ kaart van de provincie Gelderland, een nog te ontwikkelen ecologische verbindingszone. Langs deze wetering liggen ter hoogte van Vorchten enkele bosjes (bestaande natuur). De noordzijde van het komkleigebied (Ganzenveld) vormt een belangrijk weidevogel- en ganzenfoerageergebied en is als beheergebied begrensd als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het gebied staat bekend om de hoge dichtheid aan kritische weidevogelsoorten, zoals grutto en watersnip. In de wintermaanden foerageren hier grote aantallen kolganzen en kleine zwanen op het eiwitrijke gras. De belangrijkste binnendijkse floristische waarden zijn aanwezig in de vorm van kwelafhankelijke vegetaties en dijkflora. Op de IJsseldijk zijn verspreid glanshaverhooilanden aanwezig. Diverse vleermuissoorten gebruiken het gebied als foerageergebied en vliegroute. Verder komt de steenuil (jaarrond beschermde nesten Flora- en faunawet) verspreid over het hele plangebied voor. In de sloten en grotere wateren zijn beschermde vissoorten als kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad aanwezig. In de uiterwaarden is het voorkomen van de libellensoort rivierrombout bekend.

Natura 2000

Het buitendijks gelegen deel (vanaf de buitenkruin van de IJsseldijk) van het plangebied maakt deel uit van het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' (bij de instroomopening bij Veessen en bij de uitstroomopening). Het Natura 2000-gebied 'Veluwe' ligt ter hoogte van Wapenveld hemelsbreed op circa 1,5 kilometer afstand van het plangebied.

⁵ De EHS (Ecologische HoofdStructuur) is een netwerk van grote en kleine natuurgebieden waarin de natuur (plant en dier) voorrang heeft en wordt beschermd. Daarmee wordt voorkomen dat natuurgebieden geïsoleerd komen te liggen, dieren en planten uitsterven en de natuurgebieden zo hun waarde verliezen.

⁶ Natura 2000 is de benaming voor een Europees netwerk van natuurgebieden waarin belangrijke flora en fauna voorkomen, gezien vanuit een Europees perspectief.

Oppervlaktewater en KRW

Het gebied Veessen-Wapenveld is waterhuishoudkundig te karakteriseren als een zeer zwak hellend afwateringsgebied. Het gehele gebied watert via de Grote Wetering af op de IJssel. De belangrijkste hoofdwaterlopen zijn de Terwoldse Wetering, Grote Wetering, Nieuwe Wetering en de Vorchter Leigraaf.

In het plangebied bevinden zich twee KRW-waterlichamen. Het zijn de Grote Wetering (die deel uit maakt van het waterlichaam Weteringen) en de IJssel. De Grote Wetering behoort tot de gebufferde (regionale) kanalen (M3). De IJssel is getypeerd als een langzaam stromende rivier of nevengeul op zand of klei (R7).

Van het waterlichaam Weteringen, waar de Grote Wetering een onderdeel van is, heeft het waterschap Veluwe de huidige biologische en fysisch chemische toestand vastgelegd in de factsheet KRW. De biologische toestand voldoet deels en deels nog niet aan de gewenste ecologische toestand. Wat betreft de macrofyten en vis is de ecologische toestand matig. Het waterlichaam de IJssel heeft een slechte chemische toestand en een ontoereikende biologische toestand. De IJssel heeft een sterke dynamiek en is voor macrofauna een beperkt geschikte habitat. De IJssel heeft een matige waterkwaliteit voor macrofauna. Voor vissen heeft de IJssel beperkte migratie-, paai- en opgroeimogelijkheden.

Veiligheid bewoners

Het plangebied wordt in de huidige situatie beschermd door dijkkring 52. Het wettelijke veiligheidsniveau van het gebied is net als het grootste deel van het Nederlandse Rivierengebied 1/1.250. Dit betekent dat de kans dat in het gebied een overschrijding van de hoogwaterstanden, die de waterkering veilig moet kunnen keren, plaatsvindt kleiner is dan eens in de 1.250 jaar.

In de bestaande situatie wordt uitgegaan van een toename van de hoeveelheid water die de Rijn en IJssel onder maatgevende omstandigheden moeten afvoeren. In 2001 is de maatgevende afvoer van de Rijn verhoogd van 15.000 naar 16.000 m³/s.. Voor de IJssel, dat een deel van deze afvoer voor zijn rekening neemt, is de maatgevende afvoer verhoogd van 2.305 naar 2.459 m³/s. Dit leidt tot een gemiddelde verhoging van de waterstand op de IJssel van ongeveer 40 cm.

Gezien de verwachting dat de maatgevende rivierafvoeren verder zullen toenemen, kiest het kabinet er voor de vereiste veiligheid zoveel mogelijk te bereiken door het nemen van maatregelen die voorkomen dat de maatgevende hoogwaterstanden steeds verder zullen stijgen.

De waterstandverlagingen die door de uitvoering van het programma Ruimte voor de Rivier gerealiseerd zullen worden, worden in mindering gebracht op de ontwerpwaterstanden. Hierdoor wordt de trend van voortdurend stijgende waterstanden doorbroken en kan uitgegaan worden van een lagere ontwerpwaterstand. De hoogwatergeul Veessen – Wapenveld draagt bij aan een waterstandverlaging van maar liefst 71 cm (werktaakstelling), die gevolgen heeft voor een groot deel van de IJssel en daarmee voor de veiligheid.

De bestaande situatie is net als in de rest van het rivierengebied niet speciaal ingericht op een overstroming. Bij een eventuele overstroming komt het plangebied in ongeveer een halve dag onder water te staan. Afhankelijk van de locatie staat er twee tot vier meter water. Er zijn geen hoogwaterontsluitingen en het gebied is moeilijk bereikbaar voor hulpdiensten. Bij een aandienende calamiteit wordt het gebied ontruimd, net als elders in Nederland.

HOOFDSTUK

3

Hoofdkeuzen voor inrichting

3.1

OVERWOGEN ALTERNATIEVEN IN PKB RUIMTE VOOR DE RIVIER

In de PKB Ruimte voor de Rivier is uiteindelijk de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld door het landelijk gebied in het maatregelenpakket opgenomen. De hoogwatergeul Veessen-Wapenveld voorkomt grootschalige dijkverleggingen en uiterwaardvergravingen in een gebied met belangrijke landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden. Het open karakter dat nu kenmerkend is voor dit gebied dient te worden gehandhaafd. De huidige landbouwfunctie kan worden behouden, maar ook ontwikkeling van nieuwe functies, zoals natuur en recreatie, is mogelijk. De hoogwatergeul heeft de minste maatschappelijke consequenties ten opzichte van de anders noodzakelijke dijkverleggingen op dit traject.

De hoogwatergeul Veessen-Wapenveld kan in beginsel vervangen worden door twee grootschalige dijkverleggingen Marle en Herxen. Vooral de dijkverlegging Herxen is zeer ingrijpend, omdat daardoor een groot aantal woningen en bedrijven moet worden verwijderd. Ook scoren deze dijkverleggingen slechter op ruimtelijke kwaliteit. In de PKB zijn deze dijkverleggingen dan ook als een niet acceptabele maatregel beschouwd.

De keuze voor de binnendijkse hoogwatergeul betekent niet dat er hydraulisch gezien geen buitendijks alternatief is. Buitendijks moeten er echter zoveel maatregelen worden ingezet dat daarmee aanzienlijk meer landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden worden aangetast.

De waterstanddaling die deze buitendijkse maatregelen gezamenlijk bewerkstelligen is minder dan die door de hoogwatergeul. Omdat de hydraulische effecten zich bovenstrooms van dit traject minder ver uitstrekken dan bij de hoogwatergeul, zijn, in het geval van de alternatieve maatregelen, extra maatregelen tussen Veessen en Deventer nodig. De uiterwaarden op de oostoever van de IJssel tussen Deventer en Olst zullen dan over de gehele lengte moeten worden vergraven. In het licht van de lange termijn is in de PKB geconstateerd dat dan bij iedere verdere stijging van de maatgevende afvoer er buitendijks geen ruimte meer is en dat dan alsnog de inzet van een binnendijkse maatregel nodig is. Ook zijn de kosten van deze alternatieve maatregelen hoger dan de kosten van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld.

3.2

OVERWOGEN ALTERNATIEVEN IN PLANSTUDIE

In de PKB Ruimte voor de Rivier is aangegeven dat uitvoering van de PKB in nauwe samenwerking met regionale overheden plaatsvindt. Daartoe is een bestuursovereenkomst gesloten met de provincie Gelderland (zie ook paragraaf 1.2). Met als uitgangspunt de PKB Maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is onder regie van de provincie Gelderland in 2007 gestart met het uitwerken van deze maatregel in een Projectnota/ MER en een Rijksinpassingsplan. In een evenwichtig proces waarin de inbreng van betrokkenen is gecombineerd met bestuurlijke afstemming in de Stuurgroep Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is gekomen tot een voorkeursalternatief voor de inrichting van de hoogwatergeul. In deze paragraaf is toegelicht welke stappen zijn doorlopen om te komen tot het voorkeursalternatief.

Verkenning

De uitwerking van de hoogwatergeul is gestart met een verkenning, waarbij in een interactief proces met bewoners en externe deskundigen een aantal hoekpunten (in het gebied ook houtskoolschetsen genoemd) is gedefinieerd. Bouwstenen voor deze hoekpunten zijn o.a. leefbaarheid, agrarisch ontwikkelingsperspectief, ruimtelijke kwaliteit, gebiedsontwikkeling en overige wensen en belangen van betrokkenen. Ook is bij het definiëren van de hoekpunten door experts gekeken naar het riviersysteem, grondwatersysteem en sociaaleconomisch systeem. Deze hoekpunten vormen de uitersten waarbinnen de mogelijke alternatieven voor de hoogwatergeul zijn geformuleerd. Het hoekpunt dat uitgaat van een blauwe geul met hoofdzakelijk een recreatieve functie is in de verkenning afgefallen. Belangrijkste reden hiervoor was dat dit hoekpunt niet voldeed aan eerdere afspraken met het gebied om landbouwkundig gebruik in de hoogwatergeul te handhaven. De verkenning is afgesloten met een besluit van de Stuurgroep Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld over welke alternatieven in de planstudie nader uitgewerkt worden in de Projectnota/MER. Deze alternatieven zijn weergegeven in **Afbeelding 3.1**.

Beschrijving alternatieven MER

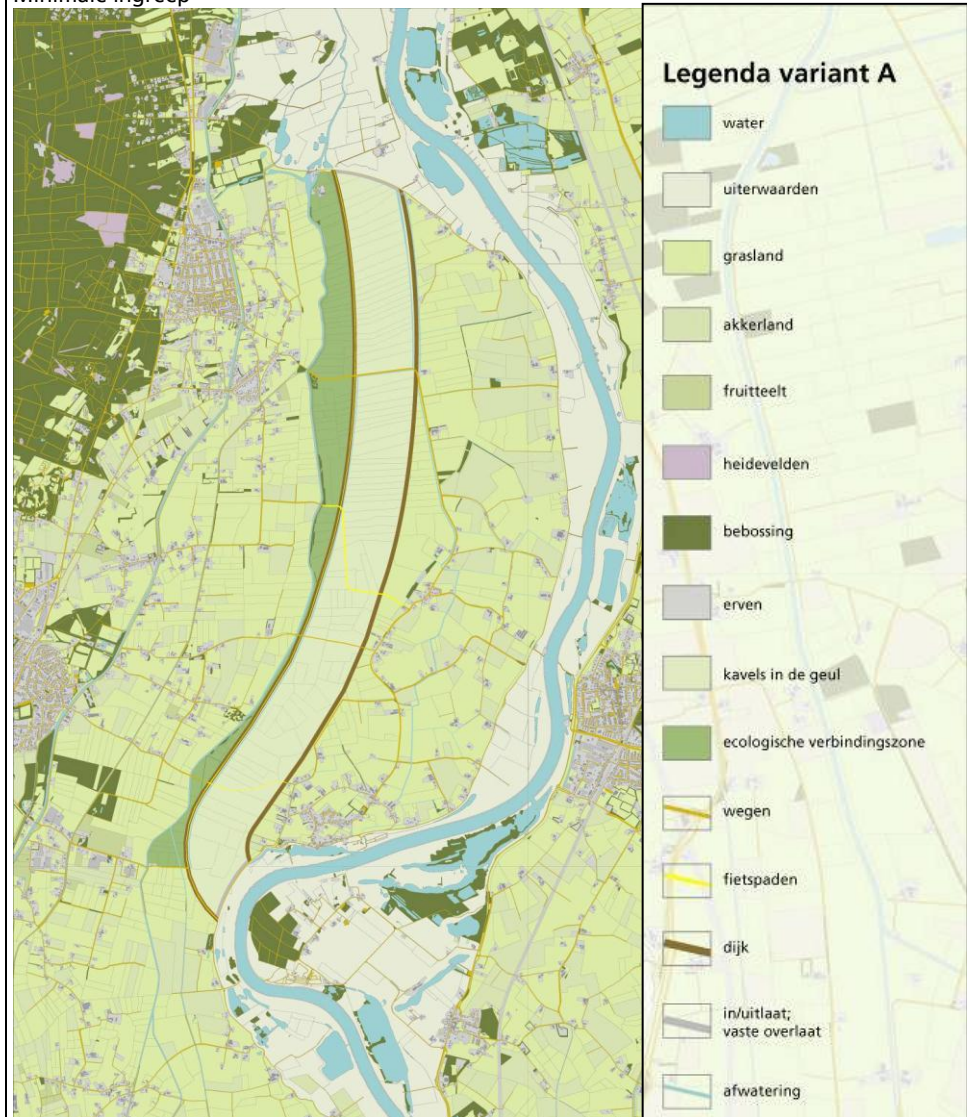
Alternatief A gaat uit van zo min mogelijk verandering in het gebied: de minimale ingreep die nodig is om de benodigde waterstanddaling op de IJssel te verwezenlijken. Alternatief B gaat uit van een bredere hoogwatergeul met een optimaliseringslag van het grondgebruik ten behoeve van de melkveehouderij. Alternatief C heeft als uitgangspunt de potenties die het aanwezige reliëf (gradiënt) in het gebied biedt. Landschappelijke, geomorfologische en hydrologische aspecten zijn in dit alternatief leidend voor de landschappelijke inpassing van de geul. Bepalend voor de vormgeving van de hoogwatergeul is de ligging van de dijken op de bestaande overgangen in het landschap en de overstromingsfrequentie van eens in de honderd jaar. Aan de westkant bepaalt het tracé van de Grote Wetering, als zichtbare grens in het landschap, de ligging van de westelijke dijk. Aan de oostzijde vormen de geomorfologische ondergrond van de oude oeverwal en de hoogteligging van het terrein de leidraad voor het tracé van de oostelijke dijk. Alternatief Maquette is gebaseerd op een maquette die door een aantal inwoners uit het plangebied voor aanvang van de planstudie is aangedragen. Dit alternatief handhaaft het grootste deel van de huidige agrarische structuur en creëert een zo groot mogelijke afstand tussen de dorpen en bedrijven enerzijds en de hoogwatergeul anderzijds. Afbeelding 3.1 t/m afbeelding 3.4 geven de verschillende alternatieven die in het MER op hun effecten zijn onderzocht op kaart weer.

Afbeelding 3.1

Alternatief A

Alternatief A

Minimale ingreep

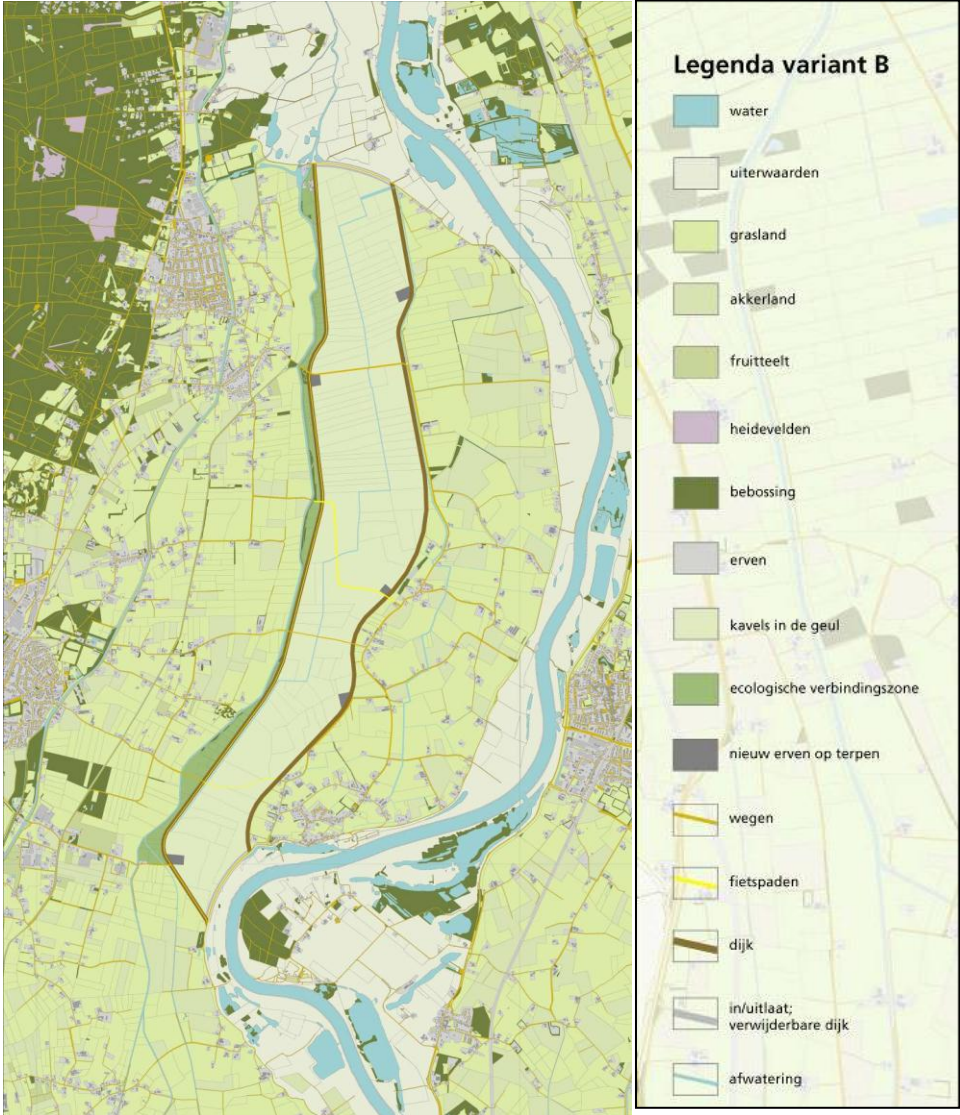

Overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul:
1 x per 5 jaar

Afbeelding 3.2

Alternatief B

Alternatief B
Melkveehouderij

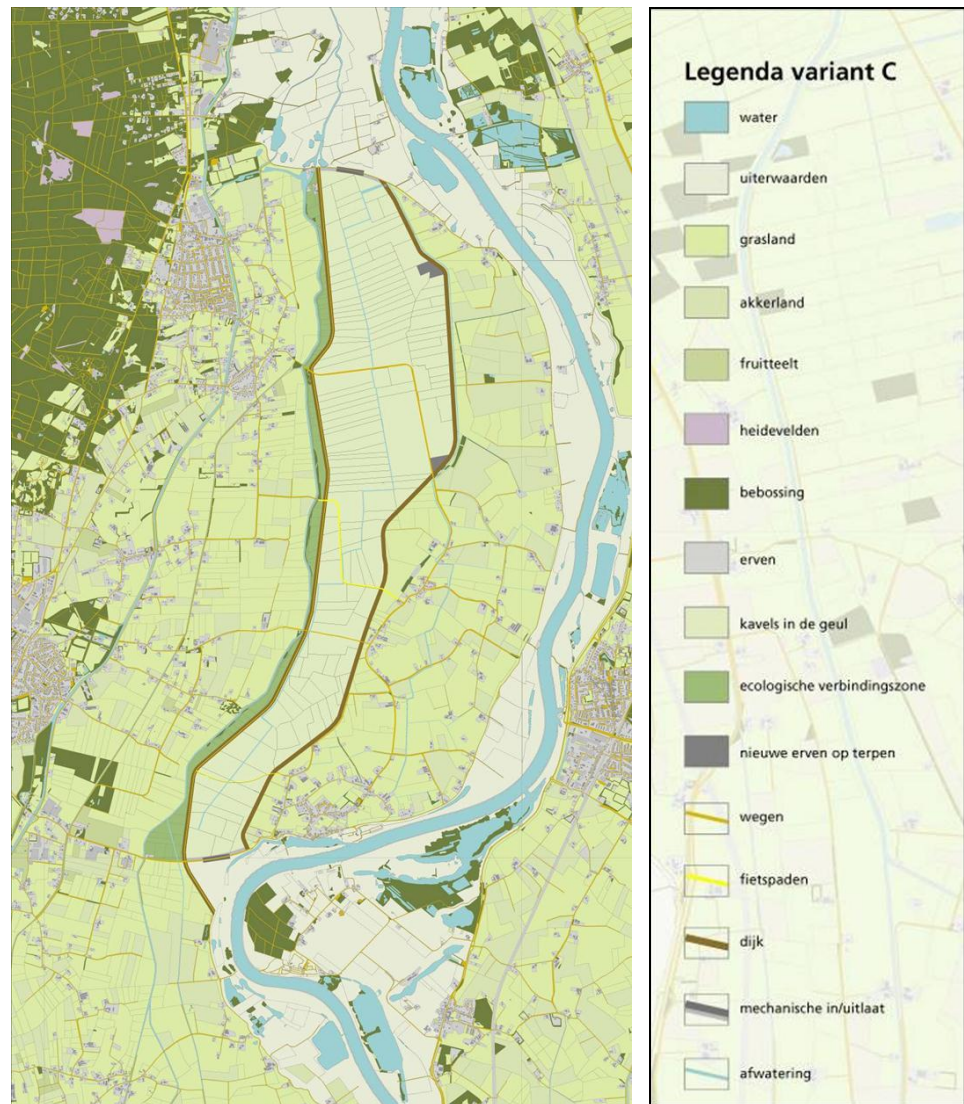
Overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul:
1 x per 250 jaar

Afbeelding 3.3

Alternatief C

Alternatief C

Landschappelijke grenzen

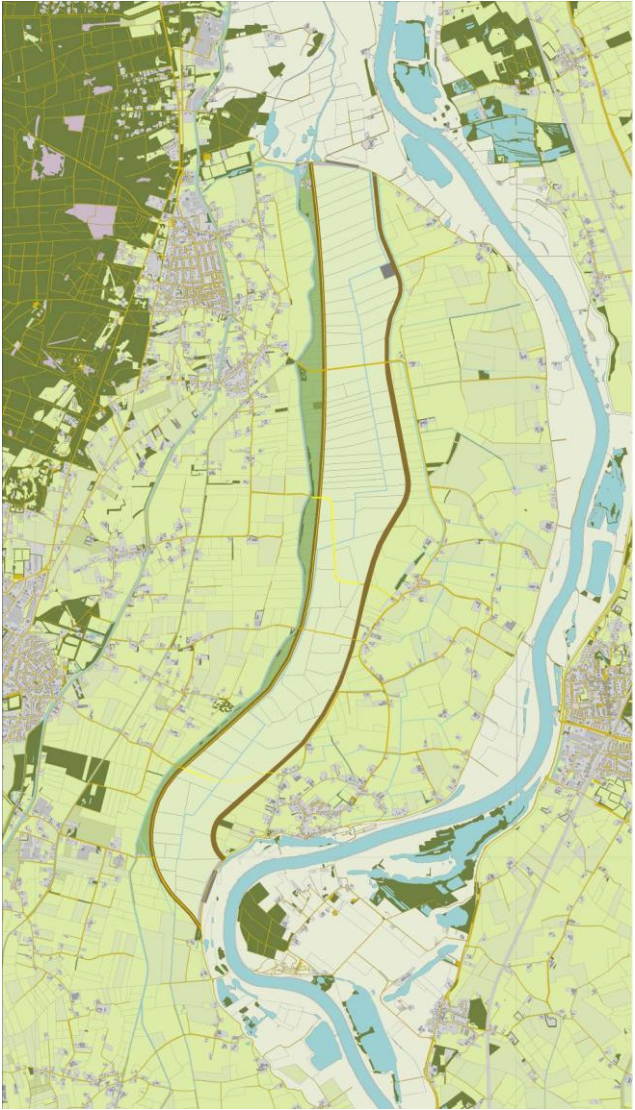
Overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul:
1 x per 100 jaar

Afbeelding 3.4

Maquette

Maquette

Maquette bewoners

Overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul:
1 x per 500 jaar

OVERSTROMINGSFREQUENTIE

De vier alternatieven hebben alle een andere overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul⁷. Hier is voor gekozen omdat de overstromingsfrequentie een belangrijk discussiepunt was in de planstudie. Door de overstromingsfrequentie mee te nemen in de alternatieven, worden de verschillen in effecten inzichtelijk gemaakt. De overstromingsfrequentie wordt in belangrijke mate bepaald door de keuze van het soort inlaat en de breedte van de inlaat. Het type inlaat is afgestemd op de bij de alternatieven gehanteerde hoofduitgangspunten. De overstromingsfrequentie is relevant voor het agrarisch gebruik van de geul, de bereikbaarheid van het gebied en het optreden van eventuele schade als gevolg van het meestromen van de geul.

De bandbreedte voor de overstromingsfrequentie is minimaal 1 x per 500 jaar en maximaal 1 x per 5 jaar. De overstromingsfrequentie van 1 x per 5 jaar komt voort uit de wens voor een vaste inlaat voor de hoogwatergeul; met de haalbare breedte van de geul leidde dit tot een overstromingsfrequentie van 1x per 5 jaar. De frequentie van 1x per 100 jaar is afgeleid uit het gebiedsproces en de hoogwatersituatie in 1995, rekeninghoudend met uitvoering van de maatregelen uit de PKB Ruimte voor de Rivier. De frequentie van 1 x per 500 jaar is in het voortraject door RWS en de verantwoordelijke Staatssecretaris genoemd als mogelijke frequentie voor het gebruik van de geul. Deze frequentie is afgeleid van het geldende veiligheidsniveau van 1/1250. Omdat de bestaande dijken zijn gedimensioneerd op dit veiligheidsniveau, moet de hoogwatergeul vaker gebruikt worden dan 1 x per 1.250 jaar. De hoogwatergeul moet immers eerder ingezet worden dan het moment dat de hoogwaterstanden, waarop de dijken zijn berekend, worden overschreden. Het veiligheidsniveau voor de binnendijkse gebieden is in alle alternatieven gelijk, namelijk 1 x per 1.250 jaar. Immers voor alle alternatieven is en blijft het uitgangspunt dat de taakstelling van 71 cm bij Maatgevend Hoogwater (waterstand die eens in de 1250 jaar bereikt wordt) gehaald moet worden.

3.3

VOORKEURSALETERNATIEF EN MEEST MILIEUVRIENDELIJK ALTERNATIEF

Op basis van het voor de m.e.r. uitgevoerde effectenonderzoek voor de verschillende alternatieven en nader onderzoek naar de wensen en ambities voor de gebiedsontwikkeling, zijn de hoofdlijnen voor het Voorkeursalternatief (VKA) en het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) bepaald. Deze hoofdlijnen vormen het zogenoemde Casco voor beide alternatieven. Het Casco voor het VKA en MMA is een combinatie van onderdelen uit de verschillende alternatieven.

Alternatief C is als basis gekozen voor de vormgeving van de hoogwatergeul (o.a. landschapsvolgende dijk en teruggelegde inlaat). Het functioneel gebruik van de hoogwatergeul is gebaseerd op de alternatieven B en Maquette (agrarisch gebruik).

⁷ Dit betreft de overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul, oftewel hoe vaak stroomt de hoogwatergeul mee met de IJssel. Het veiligheidsniveau voor de binnendijkse gebieden is in alle alternatieven gelijk, namelijk 1 x per 1.250 jaar.

Hoofdlijnen van VKA en MMA

Belangrijke redenen voor de voor het Casco gemaakte keuzes zijn:

- **Vergunbaarheid.** Alternatief C heeft het kleinste ruimtebeslag op de EHS en behoudt het grootste aaneengesloten oppervlak aan beschermd weidevogel- en ganzengebied. Voor deze gebieden geldt het 'nee, tenzij' beleid. Dit betekent dat maatregelen die deze gebieden aantasten in principe niet zijn toegestaan. Alleen bij projecten met een groot maatschappelijk belang (zoals de hoogwatergeul) en het ontbreken van reële alternatieven is aantasting toegestaan. Ook biedt alternatief C de meeste ruimte en kansen voor natuurcompensatie en extra natuurontwikkeling.
- **Ruimtelijke kwaliteit.** Alternatief C draagt het meeste bij aan het handhaven en verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied. De ligging van de hoogwatergeul is zoveel mogelijk afgestemd op de huidige landschappelijke kwaliteiten zoals het handhaven van grote open eenheden in het noorden en de situering van de dijktracés op de bestaande landschappelijke overgangen tussen stuwwal (Veluwe), kom en oeverwal. Dit benadrukt de diversiteit aan landschapstypen. De landschapsvolgende dijken sluiten ook aan bij het provinciaal waardevol landschap dat in het Streekplan is begrensd. De openheid van het komgebied speelt een grote rol in dit waardevol landschap.
- **Perspectief landbouw.** De inzet van het VKA is om het bestaande agrarische gebruik in de hoogwatergeul te garanderen. Rekening houdend met schaalvergroting op de lange termijn, biedt een brede hoogwatergeul tevens goede mogelijkheden voor bedrijven van (meer dan) 100 ha. En dat biedt tevens meer mogelijkheden om het beheer van de hoogwatergeul op lange termijn te regelen.
- **Robuustheid.** Vanwege de relatief brede hoogwatergeul bieden de alternatieven B en C meer flexibiliteit voor de toekomst dan de alternatieven A en Maquette (smalle geul). Daarnaast kan de hoogwatergeul op lange termijn in potentie ook een bijdrage leveren aan een eventuele opgave in het gebied voor waterberging.

Voorkeursalternatief en Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Met het Casco als basis zijn het VKA en MMA uitgewerkt. Het VKA en MMA zijn in **Afbeelding 3.5** en **Afbeelding 3.6** weergegeven. In het VKA en MMA wordt het bestaande agrarische gebruik in de hoogwatergeul gehandhaafd. Hiermee wordt tevens de kwaliteit van het weidevogelgebied gegarandeerd. Alleen bij extreem hoogwater, d.w.z. eens per mensenleven, wordt de hoogwatergeul ingezet. Vanwege de kleinste faalkans en de minste beheer- en onderhoudskosten en de landschappelijke inpasbaarheid is er een voorkeur voor een vaste inlaat en uitlaat. In het VKA en MMA is gezien de behoefte aan flexibiliteit gekozen voor een hybride inlaat, voorzien van mechanische kleppen. Om toekomstige ontwikkelingen niet onmogelijk te maken is in het ontwerp van de hoogwatergeul een beperkte (beheer)marge opgenomen van circa 2 cm waterstanddaling. Veranderingen in grondgebruik kunnen daarmee enigszins worden opgevangen. Bij de inlaat en ter hoogte van de (af te graven) Werverdijk zijn twee hoogwatervrije ontsluitingen voorzien. Op en langs de westelijke dijk is een fietspad gepland.

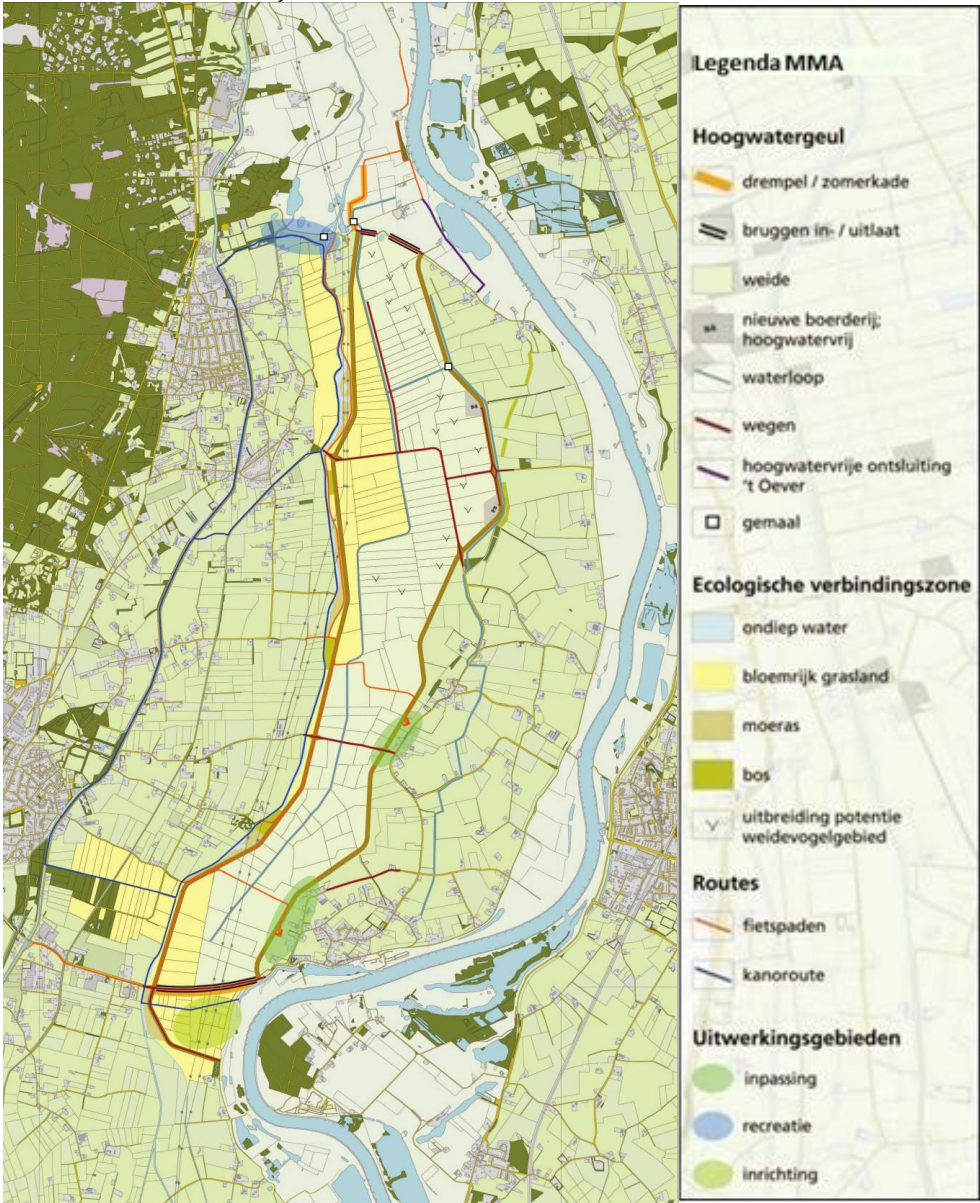
Nog meer dan het VKA speelt het MMA in op de aanwezige potenties voor natuur (aanwezige kwel). De vochtige kwelplekken zijn, afhankelijk van locatie en beheer, geschikt voor kritische weidevogelsoorten als watersnip en tureluur.

Daarnaast zijn er kansen voor de realisatie van botanisch interessante dotterbloem-hooilanden. Daarvoor zijn in het MMA zowel in de hoogwatergeul als op de Veluwe flank gronden aangewezen als hooilanden.

Afbeelding 3.5

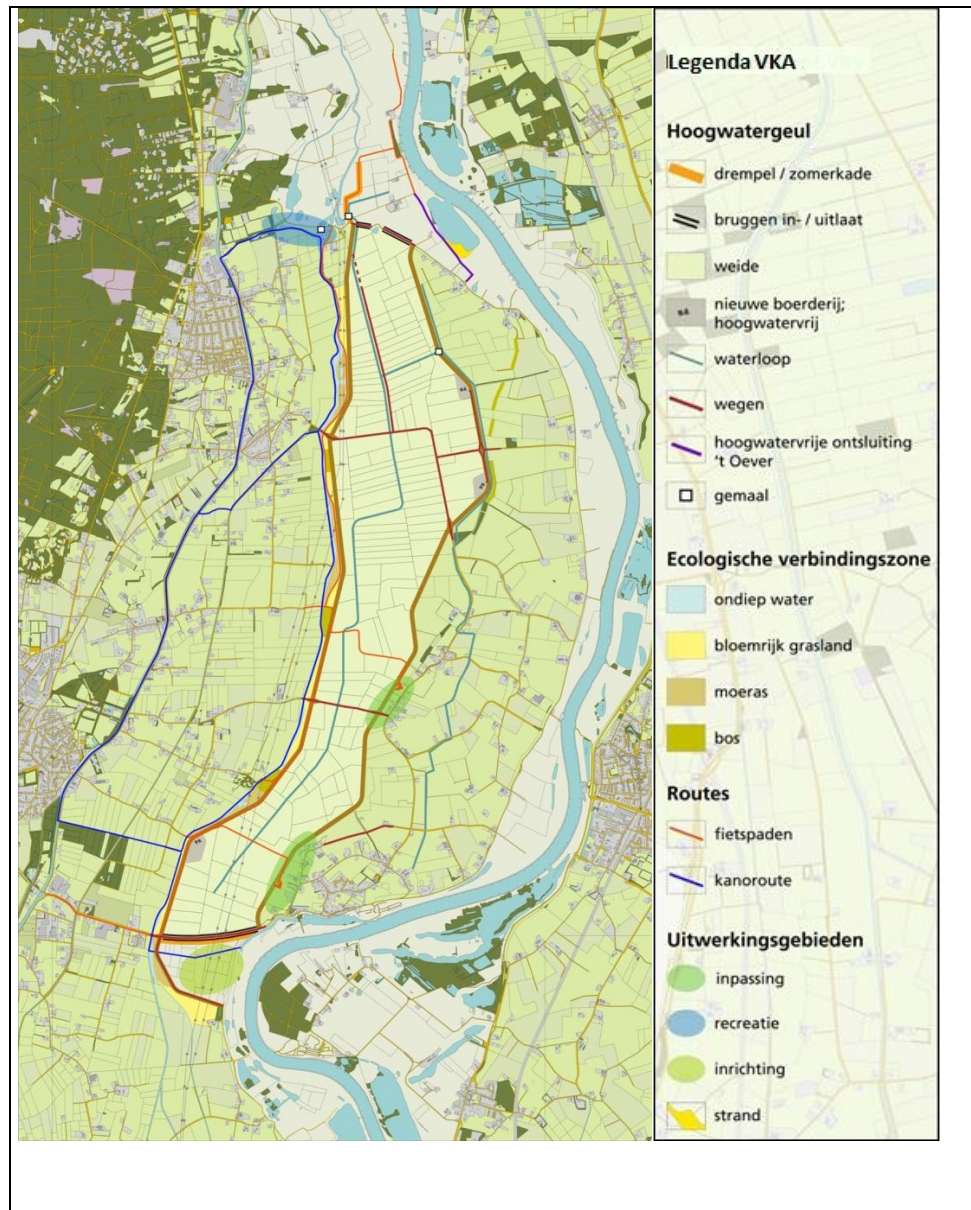
Meest Milieuvriendelijk
alternatief

Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Afbeelding 3.6

Voorkeursalternatief

Voorkeursalternatief

3.4

BESLISSING MINISTER OVER VKA EN UITWERKING TOT PROJECTONTWERP***Beslissing Minister over VKA***

Op 28 mei 2010 heeft Minister Eurlings van Verkeer en Waterstaat het voorkeursalternatief voor de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld vastgesteld. De belangrijkste overwegingen die daaraan ten grondslag liggen zijn het perspectief voor de landbouw, de vergunbaarheid, de ruimtelijke kwaliteit en de robuustheid oftewel de hiervoor genoemde belangrijke argumenten voor het Casco gemaakte keuzes.

Met deze zogeheten SNIP 2A-beslissing heeft de Minister ingestemd met het door de Stuurgroep Veessen-Wapenveld aangedragen Voorkeursalternatief. Dat betekent dat de hoogwatergeul een geul wordt waarin landbouw de voornaamste functie blijft, met een overstromingsfrequentie van gemiddeld eens per mensenleven. De Minister voegt aan zijn beslissing nog een taakstellend budget en een aanvullende opdracht toe. In de kern luidt deze opdracht: *“onderzoek de mogelijkheden voor kostenbesparing, verbetering van de beheersbaarheid en betrouwbaarheid van de inlaat en versnelling in de uitvoering.”*

Ook schrapt de Minister het idee van drie bedrijven op buitendijkse terpen in het stroomgebied van de hoogwatergeul. In navolging van het voorstel van de provincie Gelderland, wil de Minister nieuwe bedrijven binnendijks situeren, aan de rand van de hoogwatergeul. Een binnendijkse ligging van de bedrijven levert minder belemmeringen op voor de bedrijfsvoering, is goedkoper en kan goed gecombineerd worden met een huiskavel in de hoogwatergeul.

Een andere technische uitvoering van de inlaat maakt deze eenvoudiger en daardoor ook betrouwbaarder in beheer en gebruik. Deze aanpassingen mogen overigens niet leiden tot wijziging van de overstromingsfrequentie van eens per mensenleven.

In het toetsingsadvies over het MER Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld geeft de Commissie m.e.r. aan dat de keuze tussen het VKA en het MMA op basis van het MER niet goed navolgbaar is. Uit het MER blijkt dat het MMA op alle punten gelijk of beter scoort dan het VKA en bovendien goedkoper is. Bij de bestuurlijke keuze om het VKA als uitgangspunt te nemen voor de verdere optimalisatie van het projectontwerp hebben andere factoren, zoals draagvlak, uitvoerbaarheid en robuustheid een rol gespeeld.

Optimalisatie VKA tot Projectontwerp

Na de beslissing van de Minister is het VKA in een optimalisatieproces uitgewerkt tot een projectontwerp (zie bijlage 12). Het projectontwerp wordt met dit Rijksinpassingsplan mogelijk gemaakt. Bij de optimalisatie van het VKA is veel aandacht besteed aan de aanvullende opgaven van de Minister en de door de omgeving aangedragen verbeteringsvoorstellen. Voorstellen die leiden tot een betere invulling van de doelstellingen veiligheid en ruimtelijke kwaliteit en/of een substantiële bijdrage leveren aan gebiedsontwikkeling en draagvlak en passen binnen het budget en de tijdsplanning zijn verwerkt in het projectontwerp.

Meer specifiek is bij de uitwerking tot een projectontwerp aandacht besteed aan het optimaliseren van:

- De inlaat en de uitlaat;
- Het dijktracé op een aantal locaties, o.a. nabij Werven, De Stege en de inlaat (dijktracé grotendeels ten oosten van Grote Wetering en “De Hollewand”);
- De afvoercapaciteit van de hoogwatergeul waarbij vooral is gekeken naar het ontwerp van een aantal grote kunstwerken, waaronder de uitlaat en de brug in de noordelijke hoogwatervrije ontsluiting;
- De waterhuishouding in het gebied ten behoeve van het landbouwkundig gebruik in de normale situatie en het afvoeren van water in de situatie van een meestromende hoogwatergeul;
- De locatie voor het agrarisch bedrijf.

Inlaat met kleppen over de volle breedte

Bij het uitwerken van de varianten voor de inlaat is aan belangrijke uitgangspunten als gebruik van de geul “eens in een mensenleven”, “geen bestuursbeslissing voor inzet van de hoogwatergeul noodzakelijk” en “geen/beperkt menselijk handelen nodig nadat het water over de inlaat stroomt” niet getornd. Uiteindelijk is gekozen voor de variant met kleppen over de volle breedte (voor meer informatie over de werking van de inlaat, zie paragraaf 4.1 en 4.2). De betrouwbaarheid (d.w.z. kleine kans op falen), beheersbaarheid en goede landschappelijke inpassing gaven hierbij de doorslag. Deze inlaat met kleppen over de volle breedte is goedkoper, betrouwbaarder en beter beheerbaar dan de in het VKA opgenomen hybride inlaat.

De hybride inlaat uit het VKA combineert een inlaat over de volle breedte met enkele grote kleppen en een brug. Door deze combinatie van technieken combineert deze oplossing direct ook de nadelen ervan. De betrouwbaarheid van de hybride inlaat is beperkt, vanwege de complexiteit van de grote kleppen en het mogelijk bezwijken ervan. Door de combinatie van een brug over de volle lengte van deze inlaat zijn ook de aanleg- en beheerkosten van de hybride inlaat hoog.

Vanuit ruimtelijke kwaliteit scoort de inlaat met de kleppen over de volle breedte beter dan de hybride inlaat uit het Voorkeursalternatief. Over de gehele lengte van de inlaat is er eenheid in het dwarsprofiel en daarmee rust in het beeld. Door de versmalling van de brug sluit deze ook beter aan op de smalle bestaande dijken. De inlaat met kleppen is dan ook goed in het landschap in te passen.

Ook partijen in het gebied geven de voorkeur aan deze inlaat met kleppen. De Stuurgroep heeft dan ook besloten de hybride inlaat (uit het VKA) te vervangen door een inlaat met kleppen over de volle breedte van het kunstwerk.

Dijktracé

Bij de optimalisatie van de inlaatbreedte is het tracé van de westelijke dijk ter hoogte van de inlaat naar het oosten verschoven, waardoor de dijk ten oosten van de Grote Wetering blijft. Dit is gunstig voor het agrarisch grondgebruik, aangezien het ruimtebeslag van de geul afneemt. Alleen ter hoogte van Vorchten wordt de Grote Wetering naar het westen verplaatst. Op deze locatie is sprake van een ‘flessenhals’ vanwege de aanwezigheid van bewoning.

Op verzoek van de bewoners van Werven is de oostelijke dijk ter hoogte van Werven naar het westen verplaatst en ligt de dijk parallel aan en 30m ten oosten van de Leigraaf.

Bij De Stege is de dijk verlegd om de opstallen van een boerderij te kunnen sparen. Tenslotte is het bij de optimalisatie van de inlaatbreedte mogelijk gebleken om meer afstand te bewaren tot “De Hollewand”.

De ligging van de dijktracés is op hoofdlijnen bepaald door hydraulische eisen vanuit de benodigde waterstandsdeling, de ligging van de verschillende landschapstypen en het behoud van het weidevogelgebied en het waardevolle open landschap (beide laatste mede vanwege de vergunbaarheid van het ontwerp). De dijken zijn gesitueerd op de grens tussen enerzijds de Veluweflank en het komgebied en anderzijds het komgebied en de oeverwal. Daarnaast is de afstand tussen de dijken van invloed op de stroming van het water door de hoogwatergeul. Voor de doorvoer van water is een minimale breedte van de hoogwatergeul nodig.

Agrarisch bedrijf

In dit Rijksinpassingsplan wordt één locatie voor een agrarisch bedrijf mogelijk gemaakt. De hoogwatergeul wordt een geul waarin landbouw de voornaamste functie blijft. Vestiging van een agrarisch bedrijf nabij de hoogwatergeul biedt tevens mogelijkheden om het beheer van de hoogwatergeul op lange termijn te borgen. Indien nog een bedrijfslocatie nodig is, kan deze binnen het op te stellen bestemmingsplan buitengebied Oost van de gemeente Heerde worden opgenomen. Hiermee is ook tegemoet gekomen aan de door de gemeente gevraagde flexibiliteit in beschikbare ruimte voor landbouwlocaties.

HOOFDSTUK

4 Planbeschrijving

Dit hoofdstuk beschrijft de inrichting van het gebied tussen Veessen en Wapenveld. De hoogwatergeul ligt aan de westkant van de IJssel, in het gebied tussen Veessen en Wapenveld (zie afbeelding 2.1 en 4.1). Onderscheid is gemaakt in een 'normale' situatie, waar de hoogwatergeul niet in werking is, en de situatie van een 'meestromende hoogwatergeul'.

4.1

HOOGWATERGEUL

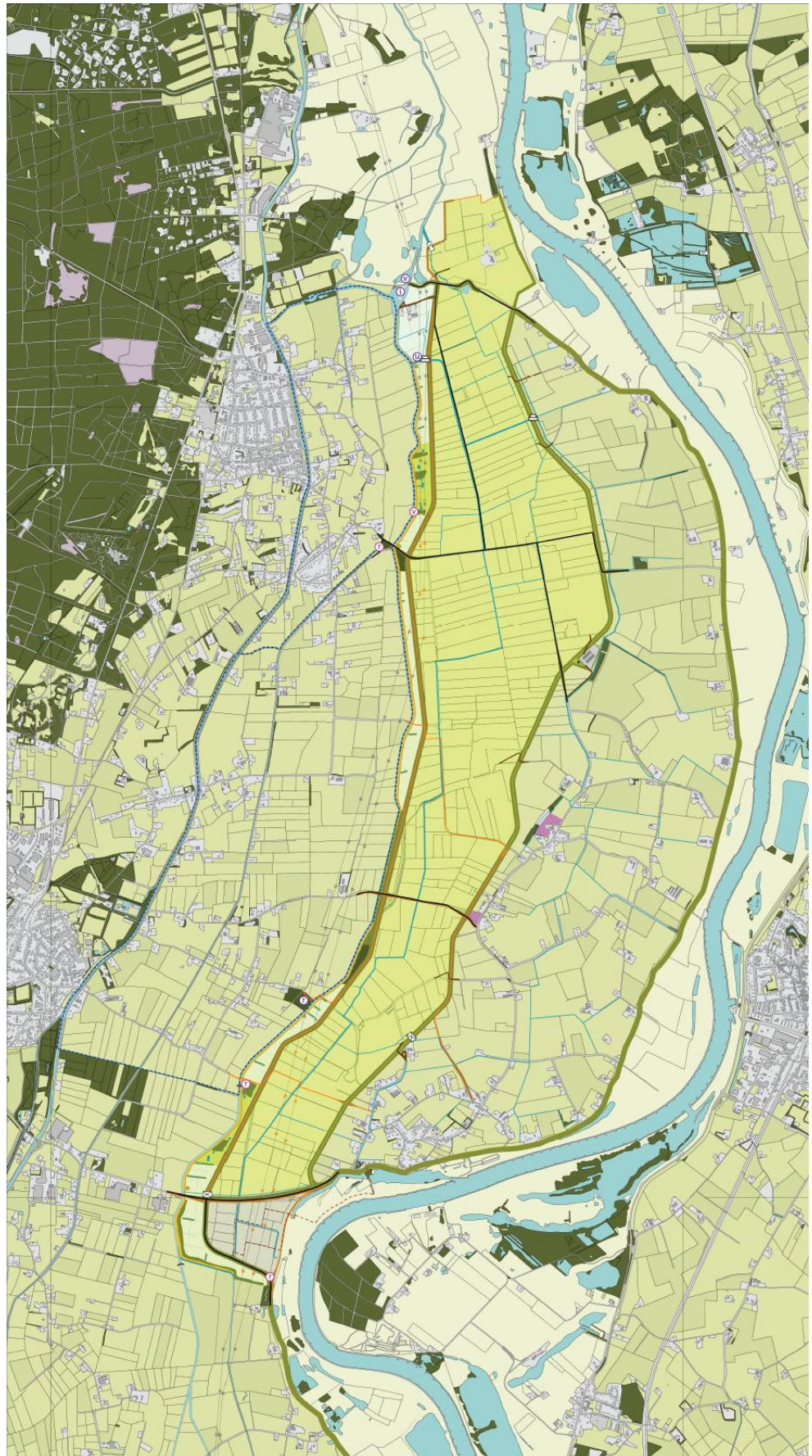
De hoogwatergeul reduceert de waterstand op de IJssel bij hoog water met minimaal 71 cm ter plaatse van de inlaat. De hoeveelheid water die door de hoogwatergeul kan stromen is hierin sturend en wordt bepaald door de inlaat, de uitlaat en de breedte van de hoogwatergeul. Het bestaande veiligheidsniveau van 1: 1.250 jaar blijft gewaarborgd.

De hoogwatergeul wordt alleen ingezet, indien dit voor de veiligheid langs de IJssel echt nodig is, dat wil zeggen: het gebruik van de geul "eens in een mensenleven". Hierbij hoort een waterstand in de IJssel van NAP + 5,65 meter bij de inlaat en een waterstand van NAP + 4,10 meter bij de uitlaat. Uitgaande van een frequentie van het gebruik van de hoogwatergeul van ca. één keer per 100 jaar zijn deze waterstanden bepaald op basis van de huidige inzichten en modelberekeningen, waarbij is uitgegaan van de situatie na 2015, als de maatregelen zoals vastgelegd in de PKB Ruimte voor de Rivier gereed zijn.

De hoogwatergeul wordt niet gegraven, maar ontstaat door de aanleg van twee dijken, die op een afstand van ongeveer 550 tot 1500 meter van elkaar liggen. De inrichting van de hoogwatergeul is gericht op landbouwkundig gebruik. Obstakels tussen de dijken zijn zoveel mogelijk verwijderd om de doorstroming van het water niet te belemmeren. De dijken zijn circa acht á negen kilometer lang en ten opzichte van omliggend maaiveld 3 tot 5 m hoog. In het zuiden, ter hoogte van het dorp Veessen, bevindt zich een inlaat, die het IJsselwater keert tot een peil van NAP + 5,65 meter. In het noorden, ter hoogte van het Oever, bevindt zich de uitlaat (een kade) die het water keert tot NAP + 4,10 meter. Ter plaatse van de in- en uitlaat zijn de bestaande IJsseldijk en Werverdijk afgegraven. De in- en uitlaat zijn zo ontworpen dat de overstromingsfrequentie van de hoogwatergeul voldoet aan het criterium 'eens in een mensenleven'.

Afbeelding 4.1

Hoogwatergeul in "normale
situatie"

Situatie van een 'meestromende hoogwatergeul'

De hoogwatergeul treedt in werking als in de rivier de IJssel ter hoogte van rivierkilometer 961 een waterstand van NAP + 5,65 meter bereikt is. Bij een waterstand in de IJssel van NAP + 5,65 meter bij de inlaat stroomt het water over de kleppen van de inlaat. Om voldoende doorstroomcapaciteit te hebben om de taakstelling van minimaal 71 cm te realiseren, worden de beweegbare kleppen in de inlaat geopend (dat wil zeggen neergelaten) en gaat het water in de hoogwatergeul ook daadwerkelijk meestromen.

Als de kleppen bij een waterstand van NAP +5,65 meter worden neergelaten en het water over de inlaat stroomt, kunnen er extreem hoge stroomsnelheden ontstaan. Als gevolg van deze extreem hoge stroomsnelheden kan schade aan de inlaatconstructie ontstaan en ook aan de achter de inlaat gelegen landbouwgronden. Door constructieve maatregelen en/of het zodanig bedienen dat een meer geleidelijke instroom van water wordt bewerkstelligd, kan de schade mogelijk worden beperkt. Om deze reden wordt in de realisatiefase het ontwerp van de inlaat, inclusief de wijze van bediening en eventuele erosie beschermende maatregelen, op basis van een Life Cycle Costing (LCC) benadering, verder geoptimaliseerd.

De bediening van de inlaat is vastgelegd in een bedieningsprotocol⁸ (zie bijlage 25), dat in overleg met alle betrokken partijen (o.a. veiligheidsregio's) is opgesteld. Het bedieningsprotocol bevat een aantal heldere procesafspraken over het neerlaten van de kleppen. De kleppen worden neergelaten als de waterstand van NAP + 5,65 meter is bereikt. Na een eenmalige bestuurlijke vaststelling van dit protocol gaat Rijkswaterstaat of het waterschap het protocol op de afgesproken wijze uitvoeren. Hiervoor zijn vervolgens geen aparte bestuursbeslissingen meer nodig. Dit bedieningsprotocol wordt geïmplementeerd in de diverse hoogwaterbeschermingsplannen van de betrokken organisaties.

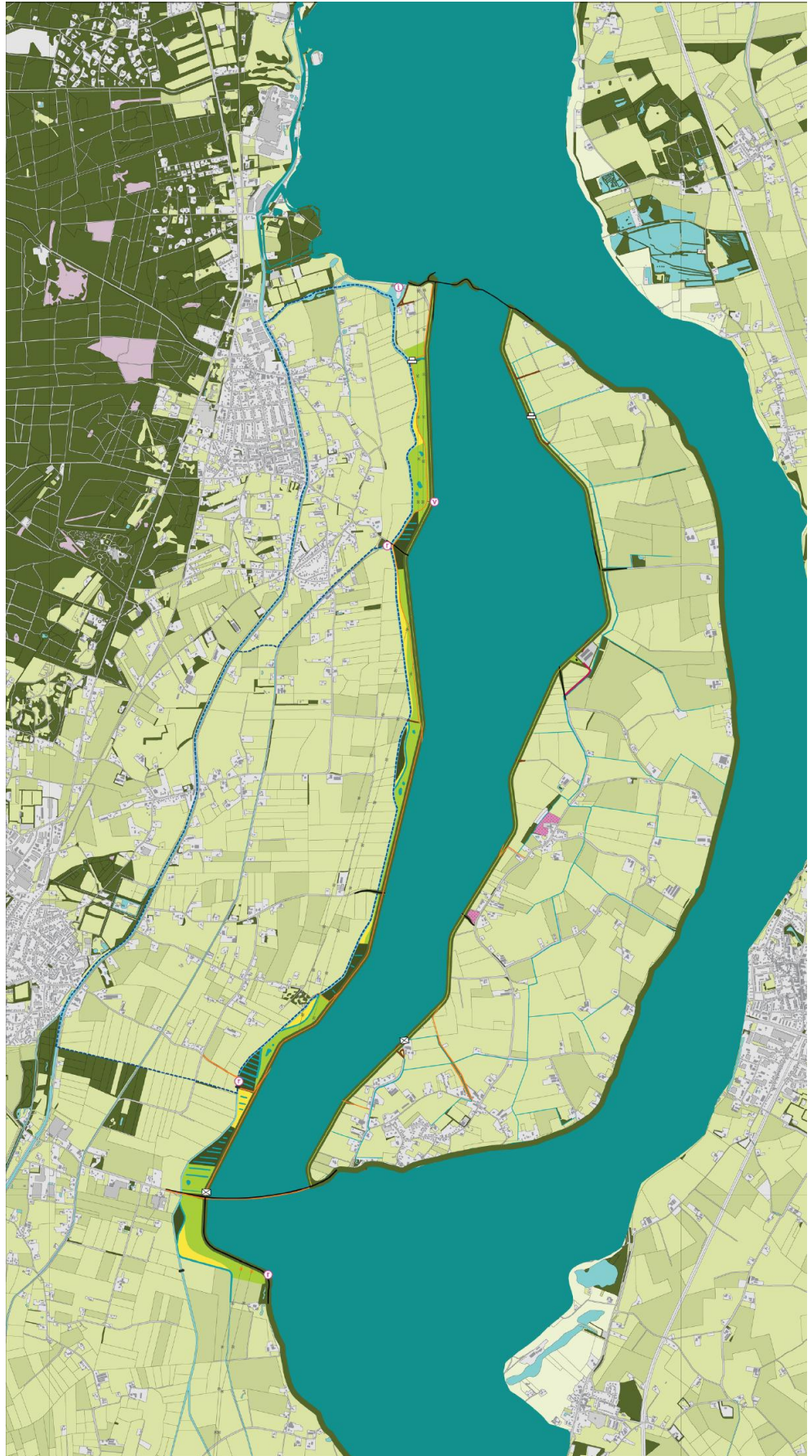
Bij maatgevende omstandigheden voert de hoogwatergeul 45% van het IJsselwater af (ca. 1.150 m³/s). Berekeningen met een verwachte maatgevende hoogwatergolf laten zien dat de hoogwatergeul zich in ca. 14 uur vult. De verwachting is dat circa vier dagen na het openen van de kleppen de maximale waterstand in de hoogwatergeul bereikt wordt. Ongeveer tien dagen later zakt het waterniveau op de IJssel tot onder het niveau van de drempel van de inlaat en stroomt er geen water meer de hoogwatergeul in. De kleppen in de inlaat kunnen dan weer gesloten worden.

Vanaf dat moment stroomt de hoogwatergeul grotendeels onder vrij verval leeg via de uiterwaarden richting Hoenwaard terug de IJssel in (zie afbeelding 4.1). In een periode van ongeveer twee weken stroomt de geul onder vrij verval leeg. Allereerst zal het water uitstromen over de uitlaat (Westkade) in het noorden. Vervolgens stroomt de waterschijf tussen maaiveld en de kruinhoogte van de uitlaat onder vrij verval weg door een uitlaatvoorziening in de uitlaat. Als laatste wordt het water in de watergangen ("binnen de boorden") uitgemalen via het vernieuwde gemaal Nieuw Wapenveld op de Grote Wetering en vandaar via het gemaal Veluwe naar de IJssel. Voor het uit de hoogwatergeul pompen van het resterende water zijn eveneens ongeveer twee weken nodig. Na een periode van ongeveer zes weken, vanaf de overschrijding van de waterstand van NAP + 5,65 meter, is de "normale" situatie weer hersteld.

⁸ Het bedieningsprotocol beschrijft de informatievoorziening en activiteiten in de aanloop naar de inzet van de hoogwatergeul met de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen.

Afbeelding 4.2

Situatie van een meestromende
hoogwatergeul

Volgestroomd is de hoogwatergeul een langwerpige nevengeul van de IJssel (zie afbeelding 4.2). Als de hoogwatergeul volloopt, zorgt dit voor een aanzienlijke verlaging van het waterpeil in een deel van de IJssel. Het oeverwalgebied tussen de hoogwatergeul en de IJssel met de dorpen Veessen, Vorchten en Marle blijft bereikbaar via de brug Kerkdijk bij de inlaat en de brug Werverdijk bij de uitlaat. De gevolgen voor de bereikbaarheid van het oeverwalgebied (o.a. voor hulpdiensten) in een dergelijke situatie zijn onderzocht (zie paragraaf 4.12).

Voorafgaand, tijdens en na de inzet van de hoogwatergeul zijn het Rijk, waterschap Veluwe en de gemeente Heerde verantwoordelijk voor het uitvoeren van een aantal taken. De beschrijving van deze taken en ook de taakverdeling tussen rijk, gemeente en waterschap is nader uitgewerkt in het hoogwaterplan (zie bijlage 7 en 8). De gemeente Heerde verzorgt, namens de gemeente Olst-Wijhe de operationele taken op het terrein van de openbare orde en veiligheid voor de bevolking in Marle. Hierover zijn afspraken gemaakt tussen de beide gemeenten (zie ook bijlage 7 en 8).

4.2

INLAAT

In normale omstandigheden dient de inlaat het landbouwgebied in de hoogwatergeul te beschermen tegen hoogwater. Bij extreem hoogwater op de IJssel dient de inlaat juist water vanuit de IJssel door te laten richting hoogwatergeul.

De inlaat bestaat uit een dijklichaam met daarbovenop kleppen. De kleppen zijn eenvoudig van constructie en bediening. Het onderliggende dijklichaam met een hoogte van NAP + 4,80 meter vormt een zeer betrouwbare waterkering. Slechts eens in de ca. 5 jaar staat het water tegen de kleppen. De kleppen hebben aan de bovenkant een hoogte van NAP + 5,65 meter. De inlaat beslaat de gehele strook tussen de westelijke en de oostelijke dijk, circa 800 meter. Deze inlaat met kleppen over de volle breedte kent een uitgekiende betrouwbaarheid (d.w.z. kleine kans op falen) en beheersbaarheid. Belangrijk voordeel van deze inlaat is dat bij falen van de bedieningsconstructie de kleppen altijd neergelaten kunnen worden, waardoor de inlaat alsnog werkt. Het lineaire karakter van de constructie draagt bij aan een goede landschappelijke inpassing en daarmee aan de doelstelling voor ruimtelijke kwaliteit.

4.3

UITLAAT

De uitlaat dient, vergelijkbaar met de inlaat, te voorkomen dat de hoogwatergeul vaker dan eens in een mensenleven inundeert. In de situatie van een meestromende hoogwatergeul biedt de uitlaat voldoende afvoercapaciteit. Om het huidige karakter van het gebied zo veel mogelijk te handhaven is het tracé van de bestaande kades gebruikt als (onderdeel van) de uitlaat.

Bij een meestromende hoogwatergeul stroomt het water onder vrij verval over de uitlaat (de huidige westelijke kade (Westkade)). De Oostkade kent momenteel al een grotere hoogte dan de Westkade en heeft als functie te voorkomen dat rivierwater vanuit de IJssel de hoogwatergeul instroomt. Om het leegstromen te versnellen is een uitstroomconstructie in de uitlaat nodig. Deze uitwateringssluus heeft deuren, die het water buitendijks keren totdat het waterpeil aan de binnenzijde voldoende is gestegen en de deuren door de waterdruk openen.

Om voldoende afvoercapaciteit voor de meestromende hoogwatergeul te realiseren wordt de Werverdijk afgegraven. Deze opening wordt voorzien van een brug (brug Werverdijk) om een hoogwatervrije ontsluiting voor het gebied te bieden. Uitgangspunt bij het ontwerp van de bruggen voor de hoogwatervrije ontsluiting is het behoud van de Kromme Kolk en de daaromheen gelegen bestaande Werverdijk. De Kromme Kolk vormt een belangrijke verwijzing naar de in deze omgeving in het verleden vaak doorgebroken dijken.

4.4

DIJKEN

Aan weerszijden van de hoogwatergeul worden nieuwe dijken aangelegd, welke aansluiten op de bestaande IJsseldijk. Door de aanleg van deze dijken ontstaat een extra dijkkring (het oeverwalgebied c.q. het 'eiland van Veessen, Vorchten, Marle en Werven' dat ontstaat bij het meestromen van de hoogwatergeul (zie afbeelding 4.2)), terwijl de bestaande dijkkring ruwweg wordt verplaatst van de IJssel naar de Grote Wetering.

De dijken zijn gesitueerd op de grens tussen enerzijds de Veluweflank en het komgebied en anderzijds het komgebied en de oeverwal.

De kruinhoogte van de dijken volgt uit de voorschriften uit de Leidraad Rivieren inclusief Addendum I. Hierbij wordt rekening gehouden met de situatie zoals die in de periode 2050-2100 verwacht wordt bij een afvoer van 16.000 m³/s en zelfs 18.000 m³/s bij Lobith. De effecten van alle Ruimte voor de Riviermaatregelen zijn hierbij meegenomen. Omdat de maatgevende waterstanden dalen door deze maatregelen, zijn de nieuwe dijken langs de hoogwatergeul lokaal iets lager dan de huidige IJsseldijken zonder dat dit ten koste gaat van het veiligheidsniveau. Uiteindelijk is gekozen voor dijken met een talud van 1:3 aan de buitenzijde en 1:2,5 aan de binnenzijde. De overweging hierbij is dat vanuit erosiebestendigheid en golfoploop een 1:3 buitentalud gewenst is, terwijl het binnentalud iets steiler is teneinde grond en daarmee kosten te besparen.

De 9 km lange westelijke dijk, ligt grotendeels parallel aan (en ten oosten van) de Grote Wetering en is ten opzichte van het omliggende maaiveld gemiddeld 4,5 m hoog. Lokaal is de westelijke dijk circa 5 m hoog, onder andere direct ten zuiden en ten noorden van de Kerkdijk en ter plaatse van vergravingen in de landschapszone. Ten oosten van het Gemaal Veluwe sluit de westelijke dijk aan op de Werverdijk, de bestaande primaire waterkering. In het zuiden van het plangebied sluit de westelijke dijk ten noorden van De Nijenstein aan op de huidige IJsseldijk.

De 8 km lange oostelijke dijk sluit ten westen van Veessen en De Hollewand aan op de huidige IJsseldijk. De oostelijke dijk is ten opzichte van het omliggende maaiveld 3 à 4,5 m hoog. Ten noorden van Vorchten is de dijk net geen 5 m hoog. De oostelijke dijk ligt vanaf Veessen tot aan de Werverdijk in het noorden. Vorchten blijft aan de oostzijde van de oostelijke dijk liggen. Ten westen van Werven sluit de oostelijke dijk aan op de Werverdijk.

4.5

NIEUWE UITERWAARD

Bovenstrooms van de inlaat wordt de huidige IJsseldijk afgegraven, tussen de aansluitingen van de nieuwe westelijke en oostelijke dijk. De nieuwe kruinhoogte van de afgegraven IJsseldijk aan de rand van de nieuwe uiterwaard is, net als grote delen van de aangrenzende bestaande uiterwaard, NAP + 3,00 meter. Daarmee ontstaat in het gebied tussen de inlaat, de westelijke dijk en de huidige IJsseldijk een nieuwe uiterwaard (grootte ca. 30 ha).

Wanneer de IJssel een waterpeil boven NAP + 3,00 meter bereikt, komt de nieuwe uiterwaard onder water te staan. In de situatie waarin de effecten van alle Ruimte voor de Riviermaatregelen op de IJssel zijn meegenomen, vindt dit gemiddeld 30 dagen per jaar plaats.

De nieuwe uiterwaard zal, wanneer het peil op de IJssel weer zakt onder NAP + 3,00 meter (kruinhoogte verlaagde IJsseldijk), leegstromen via een duiker in de verlaagde dijk en zo onder vrij verval afwateren op de IJssel. In de duiker is een terugslagklep opgenomen, welke alleen water uitlaat richting de IJssel.

4.6

AGRARISCH BEDRIJF

Het plangebied is op dit moment grotendeels in agrarisch gebruik. Ook in de situatie met hoogwatergeul blijft het agrarisch gebruik grotendeels gehandhaafd. In de hoogwatergeul zijn geen (bedrijfs)gebouwen aanwezig. Aan de oostzijde van de oostelijke dijk (binnendijks) kan een nieuwe locatie voor één agrarisch bedrijf mogelijk worden gemaakt. Vestiging van een agrarisch bedrijf nabij de hoogwatergeul biedt mogelijkheden om het beheer van de hoogwatergeul op lange termijn te borgen.

Gedurende het gehele planproces is ervan uitgegaan deze nieuwe locatie voor één agrarisch bedrijf gelijktijdig met de realisatie van de hoogwatergeul als een rechtstreekse bouwmogelijkheid te realiseren. Hiertoe was het voornemen een overeenkomst tot vestiging van een agrarische bedrijf te sluiten. Aangezien thans niet duidelijk is of en op welke termijn een overeenkomst tot vestiging van een agrarisch bedrijf ter plaatse zal worden gesloten, wordt de realisatie van een agrarisch bedrijf door een wijzigingsbevoegdheid mogelijk gemaakt (zie ook paragraaf 8.9).

Om binding te houden tussen de percelen in de hoogwatergeul en het binnendijks gelegen bedrijf is het mogelijk de woning op dijkhoogte (tegen de dijk aan) te brengen, zodat er vanuit de boerderij zicht blijft op de gronden in de hoogwatergeul. In verband met het verwerken van grond die vrijkomt bij het afgraven van de IJsseldijk wordt tegen de dijk aan een grondlichaam aangebracht, waarop te zijner tijd eventueel de woning kan worden gebouwd.

4.7

OPPERVLAKTEWATERSYSTEEM

Als gevolg van de aanleg van de dijken wordt een scheiding aangebracht tussen de oppervlaktewatersystemen van de Veluweflank (het gebied ten westen van de westelijke dijk), de hoogwatergeul en het oeverwalgebied tussen de oostelijke dijk en de rivier de IJssel. De huidige waterlopen blijven ook in de situatie met hoogwatergeul zoveel mogelijk gehandhaafd; alleen lokaal vinden aanpassingen van grondwaterpeilen plaats. Nieuwe waterlopen worden, ten behoeve van de duurzame borging van de dijkstabiliteit, op voldoende afstand van de dijk gelegd. Wanneer waterlopen moeten worden verbreed, vindt de verbreding bij voorkeur plaats aan één zijde. Dit beperkt het aantal betrokkenen bij grondverwerving en maakt het mogelijk één van de twee bestaande taluds te handhaven.

Afwatering van de hoogwatergeul naar de IJssel vindt in de normale situatie plaats via het (te vernieuwen) gemaal Wapenveld en via de Grote Wetering naar de IJssel.

Doordat ten noorden van Vorchten het oeverwalsysteem aansluit op het watersysteem in de hoogwatergeul, moeten de waterlopen hier verbreed worden. Direct ten noorden van de inlaat moeten de waterlopen geschikt zijn om water aan te voeren vanaf de Grote Wetering naar het oeverwalgebied in verband met droogte- en vorstbestrijding en waterverversing. Hiervoor is een aantal dijkkruisingen voorzien.

In het oeverwalgebied worden enkele nieuwe noord-zuidwatergangen aangelegd, omdat de dijken een aantal oost-west waterlopen doorsnijden.

Bij de kruising met de oostelijke dijk komt een nieuw gemaal, dat zorg draagt voor de afwatering van het oeverwalgebied in de situatie van een 'meestromende hoogwatergeul'. In de normale situatie vindt de afwatering van het oeverwalgebied plaats onder vrij verval. Aan de westzijde van de westelijke dijk worden de Grote en Terwoldse Wetering verplaatst. De stuw in de Grote Wetering bij de Kerkdijk wordt naar het zuiden verplaatst zodat de Terwoldse Wetering op hetzelfde peil aansluit als in de bestaande situatie.

Het in het Waterbeheersplan Veluwe 2010 t/m 2015 vastgestelde beleid van waterschap Veluwe is dat de A-wateren die door en langs weidevogelgebieden zijn gelegen éézijdig voorzien worden van een natuuroever, waardoor én schuilgelegenheid voor jongen én broedplaatsen voor soorten kunnen ontstaan. De A-watergangen⁹ in het weidevogelgebied zijn voorzien van een natuuroever.

4.8

WEIDEVOGEL- EN GANZENGEBIED

De dijken zijn ter hoogte van het weidevogelgebied bewust op een grotere afstand van elkaar gesitueerd dan elders in de hoogwatergeul. Dit om de openheid van het weidevogel- en ganzengebied zoveel mogelijk in tact te laten en tot een vergunbaar plan te komen. Het ruimtebeslag van de dijken op het weidevogel- en ganzengebied wordt gecompenseerd door het weidevogel- en ganzengebied met 15 ha. te vergroten

Ook de kwaliteit van het weidevogel- en ganzengebied wordt verbeterd. Objecten die obstakels vormen voor de vogels (boerderijen, bossen, etc.) worden verwijderd, waardoor het gebied nog beter geschikt is voor deze vogels. Het verwijderen van de boerderijen in het weidevogelgebied leidt tot een vermindering van versturende objecten in vergelijking met de bestaande situatie en daarmee tot een voor weidevogels groter bruikbaar gebied.

Binnen het weidevogelgebied worden de A-watergangen voorzien van een natuuroever waardoor er schuilgelegenheid voor jongen is en er broedplaatsen voor soorten kunnen ontstaan. Met deze inrichting zijn de effecten van de aanleg van de hoogwatergeul op de geschiktheid van het gebied voor weidevogels en ganzen voorkomen. De aangepaste grenzen van het weidevogelgebied zijn in dit Rijksinpassingsplan vastgelegd.

4.9

LANDSCHAPSZONE

Tussen de westelijke dijk en de Grote Wetering ligt een landschapszone met een oppervlakte van ca. 70 ha. Deze landschapszone biedt ruimte om natuurwaarden die binnen de hoogwatergeul zullen verdwijnen een plaats te geven.

⁹ A-watergang: A-watergangen zijn de belangrijkste watergangen in het gebied. Deze watergangen voeren water aan en af en zorgen dat een gebied niet te nat of te droog wordt.

De beoogde inrichting van deze zone bestaat, naast een brede natuurvriendelijke oever, uit een afwisseling van enkele bosschages, poelen, hooilanden en (knot)bomenrijen.

De landschapszone dient ter vervanging van leefgebied dat verloren gaat, omdat boerderijen worden gesloopt en erfbeplanting wordt verwijderd. Het gaat om het leef-, fourageer- en/of broedgebied voor kleine vogels als mezen en spreeuwen en voor uilen en roofvogels zoals buizerd, steenuil, kerkuil en ransuil, amfibieën en kleine zoogdieren.

Voor de in het plangebied voorkomende bosafhankelijke diersoorten zijn in de inrichting van de landschapszone vliegroutes en nestgelegenheden opgenomen. Een deel van de bestaande bomen langs de Plakkenweg blijft om landschappelijke redenen en als vliegroute voor vleermuizen gehandhaafd.

Poelen en een aaneengesloten natuurvriendelijke oever langs de Grote Wetering in de landschapszone bieden een leef- en voortplantingsgebied voor amfibieën, vissen en reptielen. Om de migratie van vissoorten mogelijk te maken worden de stuwen in de Grote Wetering vispasseerbaar. De landschapszone biedt daarmee ruimte voor deze soorten, die tijdelijk moeten uitwijken in verband met werkzaamheden aan de bestaande watergangen.

Agrariërs (LTO, Agrarische Belangen Vereniging, Jan Nienhuisvereniging), natuurorganisaties (Staatsbosbeheer, Stichting Vrienden van het boerenland, Agrarische natuurvereniging Veluwe IJsselzoom) en overheden (gemeente Heerde, waterschap Veluwe en provincie Gelderland) hebben een manifest getekend met betrekking tot de landschapszone. In het manifest wordt onder meer gevraagd de landschapszone geschikt te maken voor agrarisch natuurbeheer en aan te wijzen als EHS. Boscompensatie past volgens de partijen niet in de landschapszone en zou elders plaats dienen te vinden. Waterschap Veluwe heeft de inrichting van de landschapszone in samenwerking met de manifest-partners en in overleg met het Bevoegd Gezag, de provincie Gelderland, uitgewerkt.

Vanwege de gewenste openheid van het gebied en om het toekomstige beheer van de landschapszone te kunnen borgen, is gekozen voor openheid met de mogelijkheden om het natuurbeheer door agrariërs toe te kunnen passen. In dit kader is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen slechts toegestaan voor pleksgewijze bestrijding van akkerdistel, ridderzuring en brandnetel. Daarnaast wordt de beheereenheid niet bemest en wordt er geen bagger opgebracht. Standweiden is het gehele jaar toegestaan met maximaal 2 grootvee-eenheden per hectare. Van 1 oktober tot 1 maart is onbeperkt weiden toegestaan. Bijvoeren is niet toegestaan. Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of heringezaaid.

Met deze invulling wordt voldaan aan de eisen uit de Nota Ruimtelijke kwaliteit. In de landschapszone ontstaat een gevarieerder landschap dan in de bestaande situatie met ruimte voor meer verschillende biotopen. De landschapszone wordt zodanig ingericht dat deze invulling geeft aan de in het beleid voorgenomen Ecologische Verbindingszone (EVZ). Tevens zijn in deze landschapszone fietsverbindingen en enkele recreatieve voorzieningen zoals vissteigers, kanovoorzieningen, rustplaatsen en een vogelkijkhut opgenomen.

4.10

KABELS EN LEIDINGEN

Voor de in het plangebied gelegen kabels en leidingen is op basis van de geldende normen uitgegaan van een bundeling van de kabels en leidingen, die de hoogwatergeul kruisen, tot een beperkt aantal kruisingen/ tracés. Algemeen streven is om waterkeringen zo min mogelijk te kruisen.

In de zuidwesthoek bevindt zich een Gasunieleiding, die het tracé van de westelijke dijk en de inlaat kruist van noord naar zuid. Na vergelijking van verschillende verleggingsopties is ervoor gekozen om deze leiding te verleggen, vooral ook omdat daarmee kruisingen met waterkerende dijken worden vermeden en de kosten beperkt blijven.

Het nieuwe tracé door de Landschapszone heeft ook vanuit de operationale bedrijfsvoering van de Gasunie de voorkeur en kent daarnaast geringe uitvoeringsrisico's.

Hoogspanningsleidingen

Uitgangspunt voor de hoogspanningsmasten is om de bestaande zakelijk rechtstrook te handhaven, en alleen masten in de lengterichting te verplaatsen indien nodig. De masten in de hoogwatergeul worden door Tennet verhoogd en verplaatst. Hierdoor blijft de benodigde minimale hoogte tussen het maaiveld (wegen, dijken, etc.) en de hoogspanningsleidingen gehandhaafd. Bij de ophoging wordt een metalen voet toegepast zodat de mast bestand is tegen de belasting van ijs en meestromende objecten tijdens het meestromen van de geul. De verhoogde masten komen op een andere locatie te staan dan de bestaande hoogspanningsmasten, maar blijven grotendeels binnen het huidige tracé van de hoogspanningsleidingen. In het noorden van het plangebied verschuift het tracé iets naar het oosten. Buiten de hoogwatergeul worden twee masten ten zuiden van de nieuwe uiterwaard ten behoeve van de aanleg van de nieuwe dijk ca. 50 meter naar het zuiden verplaatst.

4.11

ONTSLUITING

Hoogwatervrije ontsluitingen

Over de inlaat komt een brug die dienst doet als zuidelijke ontsluitingsroute voor het oeverwalgebied. Deze ontsluitingsroute tussen Veessen en Heerde blijft beschikbaar wanneer de hoogwatergeul meestroomt en de wegen in de geul zelf onder water staan.

Over de vanwege de hoogwatergeul te maken openingen in de Werverdijk komen twee bruggen die het oeverwalgebied aan de noordzijde ontsluiten van Veessen richting Hattem. Samen garanderen deze ontsluitingsroutes de bereikbaarheid van het oeverwalgebied in de situatie van een meestromende hoogwatergeul.

Gebiedsontsluitingswegen

De bestaande wegen in het gebied van de hoogwatergeul blijven grotendeels gehandhaafd. De route van de Werverdijk via de Schraatgravenweg, de Breeweg en de Nijoversweg over de oostelijke waterkering bij Veessen naar de weg Oude IJssel is de noord-zuid verbinding. Daarnaast blijven er in het gebied nog 2 oost-westverbindingen behouden. De noordelijke verbinding tussen Wapenveld en de Marledijk gaat over de Breeweg en de naar het noorden verlegde Weerdhofweg. De zuidelijke verbinding betreft de Plakkenweg tussen Heerde en de Kerkweg ten zuiden van Vorchten. Deze oost-westverbindingen kruisen de waterkeringen. Op de waterkeringen zelf is, met uitzondering van deze kruisingen, gemotoriseerd verkeer niet toegestaan. Een uitzondering hierop is de verbinding over de westelijke waterkering van de IJsseldijk naar de Kerkdijk.

De waterkeringen zijn voorzien van een onderhoudspad ten behoeve van beheer en onderhoud van de waterkering en ontsluiting van agrarische percelen. In sommige gevallen mag er ook fietsverkeer overheen. De Stege wordt vanwege de aanleg van de oostelijke waterkering deels afgesneden. Het buitendijkse deel komt hierdoor te vervallen als ontsluitingsroute.

Ontsluiting landbouwpercelen

De landbouwpercelen in de hoogwatergeul blijven bereikbaar. Hiervoor wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande wegen en kavelontsluitingswegen. Daar waar noodzakelijk worden voor de agrarische ontsluiting dijkovergangen aangelegd. Deze overgangen liggen evenwijdig aan de dijk, zodat zij geen invloed hebben op de doorstroming in de geul in de situatie van een meestromende hoogwatergeul. Landbouwverkeer mag gebruik maken van de onderhoudspaden op de waterkeringen om landbouwpercelen te bereiken.

Fietsverbindingen

Bij de aanleg van de hoogwatergeul wordt het netwerk van fietsverbindingen verbeterd. In het gebied van de hoogwatergeul zijn de Ziebroekseweg en een nieuw fietspad tussen de Broekstraat en De Stege uitsluitend bestemd voor fietsverkeer. Vanuit veiligheids-overwegingen wordt bij de inlaat een vrij liggend fietspad aangelegd. Fietsers kunnen ook over de brug van de inlaat fietsen. Om goede fietsverbindingen te behouden is op een aantal locaties fietsen op de waterkeringen toegestaan.

Wandelroutes

In de nieuwe uiterwaard komt een wandelroute, waarmee de nieuwe uiterwaard tevens een 'uitloopgebied' voor Veessen wordt. Het bestemmingsplan laat toe dat het pad zodanig wordt uitgevoerd dat het niet alleen geschikt is voor wandelen, maar ook voor fietsen en skeeleren.

4.12

VEILIGHEID EN BEREIKBAARHEID

Veiligheid tegen overstroming van oeverwalgebied

Het bestaande veiligheidsniveau voor bewoners van de oeverwal tussen de hoogwatergeul en de IJssel blijft tenminste gehandhaafd. De dijken van de hoogwatergeul zijn ontworpen op hetzelfde veiligheidsniveau (overschrijdingskans van 1:1.250) als de bestaande IJsseldijk. In de situatie met de hoogwatergeul neemt de overschrijdingskans iets af ten opzichte van de bestaande situatie. Het effect van de extra lengte aan waterkering (langs de hoogwatergeul) is kleiner dan het effect van de waterstandsdeling op de IJssel als gevolg van de hoogwatergeul (zie bijlage 7). Als ook de andere maatregelen uit het programma Ruimte voor de Rivier in beschouwing worden genomen (o.a. Westenholtte en Scheller en Oldener Buitenwaarden) zal de waterstand langs het oeverwalgebied verder dalen (met 40-50 cm in het noorden tot bijna ca. 20 cm bij Veessen) en zal de overschrijdingskans verder afnemen. Ook in het na de aanleg van de hoogwatergeul nieuw te vormen dijkkringgebied is de veiligheid tegen overstroming gewaarborgd: de dijken zijn ontworpen op hetzelfde veiligheidsniveau als de bestaande IJsseldijk waarbij de overschrijdingskans iets afneemt ten opzichte van de bestaande situatie.

Bereikbaarheid voor hulpdiensten

Ten opzichte van de bestaande situatie veranderen in de "normale situatie" de aanrijdtijden voor de hulpdiensten niet. Met de twee hoogwatervrije ontsluitingen (Kerkdijk en

Werverdijk) is ook in de situatie van een meestromende hoogwatergeul de bereikbaarheid (o.a. voor hulpdiensten) voldoende gewaarborgd.

Wanneer de hoogwatergeul in werking is, nemen de aanrijdtijden voor hulpdiensten het meeste toe in de omgeving van Vorchten en Marle. Met een toename van maximaal 3 minuten blijven de aanrijdtijden binnen de gestelde normtijden. Deze toename treedt slechts eenmaal per mensenleven op gedurende een periode van ongeveer 6 weken waarin de hoogwatergeul meestroomt met de IJssel.

Ontsluiting van oeverwalgebied

Ook na de aanleg van de hoogwatergeul voldoet het gehele plangebied aan de wettelijke normen voor veiligheid tegen overstroming (eens in de 1.250 jaar). In de situatie van een meestromende hoogwatergeul komt het oeverwalgebied als het ware op een eiland te liggen: het 'eiland van Veessen, Vorchten, Marle en Werven'. Vanuit bewoners is de vraag gekomen of de ontsluiting van dit gebied voldoende is in het geval van een eventuele evacuatie van dit 'eiland'.

Mocht zich de uitzonderlijke situatie voordoen dat het oeverwalgebied geëvacueerd moet worden, dan zijn er twee ontsluitingsmogelijkheden: via de Werverdijk in het noorden en via de Kerkdijk in het zuiden. De meest kritische situatie bij een meestromende hoogwatergeul en in het geval van een evacuatie doet zich voor als een van beide ontsluitingen niet toegankelijk is. Deze situatie geldt bijvoorbeeld bij een dijkdoorbraak in het zuiden (Kerkdijk niet toegankelijk) en bij een dijkdoorbraak in de Werverdijk. Voor de evacuatie van mensen uit het gebied wordt één dag gerekend. Dit is inclusief de besluitvorming en het voorbereiden van de bevolking en de hulpdiensten. De uiteindelijke uitvoering van de evacuatie wordt geschat op minder dan acht uur. Hierbij is ervan uitgegaan dat mensen binnen zes uur het gebied (tussen hoogwatergeul en IJssel) verlaten en het uiteindelijk vervoer naar veilig gebied nog twee uur in beslag neemt (zie bijlage 7).

HOOFDSTUK 5 Situatie tijdens aanleg van de Hoogwatergeul

Dit hoofdstuk beschrijft de situatie tijdens de aanleg van de hoogwatergeul.

5.1

REALISATIE HOOGWATERGEUL

Uitgangspunt voor de realisatie van de hoogwatergeul is het zoveel mogelijk beperken van de overlast voor bewoners en andere direct betrokkenen. Daartoe is, binnen de wettelijke mogelijkheden, de voor de omgeving minst belastende werkwijze uitgewerkt. Het vervoer over bestaande wegen is daarom zoveel mogelijk beperkt door een deel van het transport per schip te laten plaatsvinden.

Concreet betekent dit dat de aanvoer van grond (zand en klei) zoveel mogelijk over het water, de rivier de IJssel plaats vindt. Binnenscheepvaart geeft in verhouding tot vervoer over de weg minder overlast. Aanvoer over water betekent, vergeleken met transport over de weg, minder transport in het plangebied zelf en ook minder kruisingen met bestaande verkeersstromen (verkeersveiligheid). Aanvoer van overige materialen vindt plaats over de weg. Via tijdelijke werkwegen wordt de grond getransporteerd naar de diverse locaties in het plangebied. Dit levert de minste overlast, biedt de meeste flexibiliteit en resulteert in een betere beheersbaarheid van de realisatie.

Tevens komt dit ook de verkeersveiligheid van de bestaande wegen ten goede. Om overlast in het gebied zoveel mogelijk te beperken, zijn de tracés van deze tijdelijke werkwegen zoveel mogelijk gesitueerd langs bestaande waterlopen, wegen of perceelgrenzen. Daarbij is ook rekening gehouden met de verkeersveiligheid en met de aanwezigheid van bebouwing in verband met trilling en geluid. Wanneer voor woningen niet wordt voldaan aan de grenswaarde voor de geluidbelasting, worden er maatregelen genomen om de geluidbelasting beneden de grenswaarde te krijgen.

Daar waar de bestaande wegen worden gekruist, worden maatregelen genomen voor de veiligheid van het verkeer. Om de veiligheid van bewoners en de bereikbaarheid van het gebied ook tijdens de realisatie van de hoogwatergeul te waarborgen, worden maatregelen genomen. Belangrijk aandachtspunt is de verkeersveiligheid en de fietsroutes van de (school)jeugd.

Tijdens de realisatie van de hoogwatergeul dient ook het landbouwkundig gebruik van het plangebied mogelijk te blijven. Zo is ook de bereikbaarheid van landbouwpercelen tijdens de realisatie een aandachtspunt. En is het in stand houden van de waterhuishouding (aan- en afvoer van water) van het plangebied tijdens de realisatie een randvoorwaarde. Ook het voldoen aan de diverse wettelijke zorgplichtartikelen (o.a. Nb-wet, Ff-wet en Waterwet: artikel 6.15 Waterbesluit, artikel 6.8 en 6.9 Waterregeling) is een randvoorwaarde.

Hergebruik van vrijkomende schone grond wordt zoveel mogelijk geoptimaliseerd. Verontreinigde grond wordt afgevoerd naar een erkende verwerker. Naar verwachting gaat het om circa 2.100 m³ slib klasse B afkomstig uit de Grote Wetering en daarnaast om circa 23.000 m³ af te voeren verontreinigde grond uit de te saneren vastgoedlocaties (zie ook bijlage 15).

Vanwege de bescherming van bestaande natuurwaarden dient de realisatie van de hoogwatergeul aan een aantal belangrijke randvoorwaarden te voldoen. Deze randvoorwaarden volgen uit de uitgevoerde Natuurtoets en Passende Beoordeling. Voor een aantal dieren moet het leefgebied en de huidige gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd. Dit betekent dat vóór aanvang van de realisatie een aantal maatregelen voor beschermde diersoorten moeten zijn genomen.

Naar aanleiding van de opdracht van de Minister tot versnelling van de uitvoering wordt voor de realisatie ook een zo kort mogelijke uitvoeringsperiode gehanteerd.

5.2

TIJDELIJKE VOORZIENINGEN

Voor de realisatie van de hoogwatergeul is een aantal tijdelijke voorzieningen nodig. Deze voorzieningen bestaan uit de aanleg van laad- en loswallen met bijbehorende bouwwegen naar het plangebied en tijdelijke rij- en werkstroken nabij watergangen, dijken en kunstwerken. De laad- en loswallen met bijbehorende bouwwegen zijn gelegen buiten het RIP plangebied (zie paragraaf 1.4). De afstand van de oostelijke dijk naar de rivier de IJssel bedraagt ca. 3 km.

Voor de realisatie van het project Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is het projectgebied gelijk aan het RIP-plangebied (zie paragraaf 1.4) met daarnaast de gebieden waar de tijdelijke voorzieningen komen. Het projectgebied omvat de toekomstige hoogwatergeul, de landschapszone en delen van het oeverwalgebied waar aanpassingen nodig zijn vanwege de hoogwatergeul. Het overgrote deel van het projectgebied ligt in de gemeente Heerde. Aan de oostzijde, nabij Marle, ligt een klein deel van het projectgebied in de aangrenzende gemeente Olst-Wijhe. Ten zuiden van Veessen wordt het projectgebied begrensd door de IJssel. Langs de westzijde is de Grote Wetering de grens. Aan de oostzijde ligt de grens in het oeverwalgebied nabij Veessen vanwege aanpassingen aan watergangen en deels in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel, waar tijdelijk laad- en loswallen met bouwwegen worden aangelegd. Ten noorden van de Werverdijk worden, naast een uitlaatvoorziening, kades aangelegd. Deze kades maken ook onderdeel uit van het projectgebied. Het projectgebied is circa negen kilometer lang en 500 tot 1500m breed en daar waar de bouwwegen liggen 4500m breed.

Voor de realisatie van de hoogwatergeul is de capaciteit nodig van drie tijdelijke losplaatsen. Hiervoor worden loswallen met tijdelijke bouwwegen aangelegd. Voor de aanvoer van grond over de rivier de IJssel worden 3 locaties gebruikt. Deze drie locaties zijn geselecteerd na een zorgvuldige afweging (zie MER (bijlage 2)). De locaties zijn weergegeven op afbeelding 5.1. Bij de afweging zijn de volgende randvoorwaarden en uitgangspunten gehanteerd:

- Maximaal rekening houden met belangen van derden;
- Beperken van negatieve effecten op de verkeersveiligheid;
- Beperken van overlast door milieuaspecten zoals trillingen en geluid;

- Geen losplaats binnen één kilometer van het veer;
- De veiligheid van de scheepvaart mag niet in gevaar komen; daarom dient in bochten van de rivier het aanleggen van schepen bij voorkeur buiten het rivierbed plaats te vinden;
- Beperken van effecten op aanwezige natuurwaarden, onder andere door het nemen van een aantal mitigerende maatregelen (zie Natuurtoets (bijlage 4));
- Beperken van transportkilometers.

Met de inrichting van drie laad- en loswallen kan de aanvoer van klei en zand voldoende worden gegarandeerd. Tijdens de aanleg van de hoogwatergeul zijn in de regel twee loswallen tegelijkertijd in gebruik, één in het zuiden en één in het noorden van het projectgebied. In voorkomende gevallen kunnen alle drie de loswallen tegelijkertijd in gebruik zijn om tijdig het project gereed te hebben en bij te dragen aan het vereiste niveau van bescherming van het rivierengebied tegen overstroming. In verband met het hoogwaterseizoen kunnen de loswallen niet altijd gebruikt worden. Mede vanwege dit hoogwaterseizoen is een derde loswal noodzakelijk, ook om in geval van onvoorziene omstandigheden zoals calamiteiten bij een laad- en loswallocatie te kunnen uitwijken naar een andere locatie.

In het MER zijn de effecten van de in aanmerking komende locaties beschreven. Aan de hand daarvan heeft een integrale afweging plaatsgevonden op basis van hinder, (verkeers)veiligheid, uitvoeringsefficiëntie en kosten, rivierveiligheid en natuur- en milieueffecten. Deze afweging heeft erin geresulteerd dat de volgende drie locaties voor de situering van tijdelijke laad- en loswallen zijn aangewezen: de Baai en de Breeweg in het noorden en de Kerkdijk-IJsseldijk in het zuiden. De locaties voor de loswallen zijn in afbeelding 5.1 weergegeven.

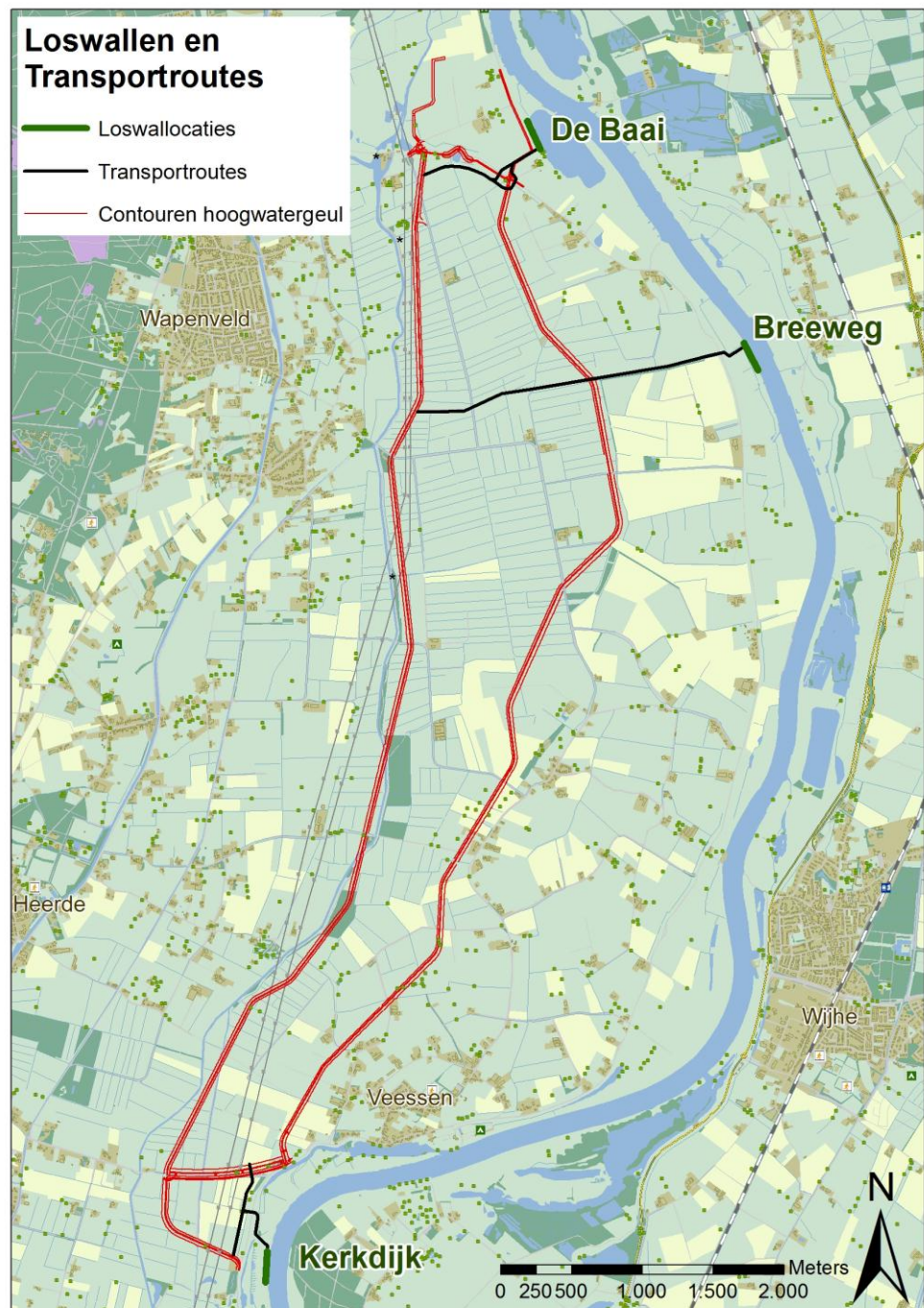
Omgevingsvergunning “strijdig gebruik”

Voor het realiseren van de tijdelijke voorzieningen zijn meerdere omgevingsvergunningen aangevraagd voor een tijdelijke bestemmingsplanwijziging en voor het (doen) vellen van houtopstanden om de voornoemde voorzieningen te kunnen realiseren. Deze vergunningen zijn aangevraagd voor de in afbeelding 5.1 aangegeven loswallocaties De Baai, Breeweg en Kerkdijk met bijbehorende transportroutes. Ook zijn voor de rij- en werkstroken nabij de watergangen en nabij de dijken en kunstwerken omgevingsvergunningen voor een tijdelijke bestemmingsplanwijziging en voor het (doen) vellen van houtopstanden aangevraagd. Vanwege de tijdelijke voorzieningen zijn totaal 5 omgevingsvergunningaanvragen ingediend.

Uit de ter inzage liggende beschikkingen blijkt dat er geen beletsel is voor het realiseren van de tijdelijke voorzieningen en het kappen van bomen ter plaatse van de tijdelijke voorzieningen.

Afbeelding 5.1

Loswal locaties en
bijbehorende transportroutes

Transportmethode

Voor het transport van zand liggen twee transportmethoden voor de hand: transport per as en hydraulisch transport. Bij het transport per as wordt het zand (evenals de klei) zoveel mogelijk direct uit het schip in auto's of dumpers geladen. Bij hydraulisch transport wordt het aangevoerde zand uit het schip gelost door gebruik te maken van een bakkenzuiger. Water vanuit de rivier wordt met kracht in een beun gespoten, waardoor het zand in suspensie wordt gebracht. Met een zuigpijp wordt dit mengsel opgezogen en via persleidingen naar het plangebied gebracht.

Voor het transport van klei en zand is transport per as de meest voor de handliggende optie. De mogelijkheden voor hydraulisch transport in het plangebied zijn voor o.a. de locaties De Baai, Breeweg en nabij de Kerkdijk onderzocht. Ten aanzien van hydraulisch transport van zand op de loswallocaties Breeweg en nabij de Kerkdijk zijn significant negatieve effecten voor natuur niet uit te sluiten. Op deze locaties is hydraulisch transport naar alle waarschijnlijkheid niet vergunbaar vanuit natuur. Vanuit natuurwetgeving is de loswallocatie in De Baai wel vergunbaar. Om overlast voor omwonenden te beperken, dienen op deze locatie wel aanvullende geluidbeperkende maatregelen genomen te worden. Ook dienen de effecten op waterkwaliteit - zowel op het grondwater, als het te lozen water - verder te worden uitgewerkt.

Voor hydraulisch transport zijn ook andere locaties denkbaar, mits voldaan wordt aan de wettelijke eisen. In het kader van de planvoorbereiding zijn de mogelijkheden voor hydraulisch en eventuele andere vormen van transport niet verder uitgewerkt. De aannemer is in principe volledig vrij in de keuze voor de transportmethode en kan andere locaties en methoden aandragen. Deze andere locaties en methoden dienen dan ook ten aanzien van het beperken van hinder, het borgen van de veiligheid en de bereikbaarheid minimaal net zo goed te scoren en tevens vergunbaar en binnen de uitvoeringsperiode haalbaar te zijn.

5.3

PLANNING EN FASERING REALISATIE

Wanneer het RIP in werking is getreden, start de realisatie van de hoogwatergeul. Allereerst vinden voorbereidende werkzaamheden plaats als o.a. het bouwrijp maken, de aanleg van loswallen en werkwegen en grondwerken voor de inlaat en de dijken (inclusief bouwrijp maken) en het nemen van maatregelen voor beschermde diersoorten. Ook het ophogen van de in het gebied aanwezige hoogspanningsmasten en het verleggen van de transportleiding van de Gasunie en een aantal andere leidingen maakt deel uit van de voorbereiding op de realisatie.

Het verleggen van de Grote en de Terwoldse Wetering en ook het aansluiten van de watergangen op deze weteringen dient bij voorkeur voor de aanleg van de dijken plaats te vinden. Met deze volgorde kan de waterhuishouding in de hoogwatergeul en in het oeverwalgebied in stand gehouden worden zonder extra tijdelijke voorzieningen te treffen.

Het verwijderen van de bestaande primaire waterkering bij de Werverdijk en het verlagen van de IJsseldijk (ook een bestaande primaire waterkering) vindt als laatste activiteit plaats en is daarmee bepalend voor de realisatie van het vereiste veiligheidsniveau.

HOOFDSTUK

6 Regelgeving en beleid

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de meest relevante regelgeving en beleid voor het project Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld en het daarvoor opgestelde Rijksinpassingsplan. Onderscheid is gemaakt in regelgeving van Europa, Nederland, de provincie Gelderland, waterschap Veluwe en de gemeente Heerde. Dit hoofdstuk beperkt zich tot die regelgeving die sturend is geweest voor het ontwerp van de hoogwatergeul. In het volgende hoofdstuk is aangegeven of aan de in dit hoofdstuk genoemde regelgeving wordt voldaan.

6.1

EUROPA

6.1.1

EUROPESE KADERRICHTLIJN WATER

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die ervoor moet zorgen dat al het water in de Europese Unie in 2015 in 'goede chemische toestand' en een 'goede ecologische toestand' is en dat binnen Europa op een duurzame wijze met water wordt omgegaan. De KRW gaat uit van een stroomgebiedsbenadering waarbij voor Nederland de stroomgebieden van de Rijn, Maas, Schelde en Eems van belang zijn. Van belang is dat een ingreep (uitvoering van het ruimtelijk plan) de toestand van het watersysteem niet mag verslechteren, tenzij beargumenteerd kan worden dat dit wegens 'een hoger doel' niet anders kan (notitie *Gevolgen van de KRW voor fysieke projecten in en om het water*, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, maart 2006).

Op grond van de Kaderrichtlijn Water (KRW) (Richtlijn 2000/60/EG) worden eisen gesteld aan de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. De door de Richtlijn vereiste kwaliteit is de zogenaamde goede watertoestand die eind 2015 moet zijn gehaald. In het Programma Rijkswateren van het Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren 2010-2015 (BPRW 2010-2015) is aangegeven welke doelstellingen voor het waterlichaam IJssel gelden en welke maatregelen zullen worden genomen om deze doelstellingen te halen. Bij het toetsen of de vereiste waterkwaliteit in 2015 wordt gerealiseerd, dient rekening te worden gehouden met negatieve gevolgen als gevolg van nieuwe activiteiten.

KRW-waterlichamen

Het plangebied Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld maakt deel uit van het stroomgebied Rijn-midden. In het plangebied stroomt het oppervlaktewaterlichaam Grote Wetering. Het is een kunstmatig waterlichaam dat onder het type "gebufferde (regionale) kanalen" valt. Aan de oostzijde van het plan stroomt het waterlichaam IJssel. Dit waterlichaam valt onder de langzaam stromende rivieren/nevengeul op zand/klei. Na aanleg van de hoogwatergeul gaat een deel van het plangebied, namelijk de nieuwe uiterwaard, deel uitmaken van het waterlichaam IJssel.

Toetsing aan KRW-doelen

Om zeker te stellen dat aan het einde van de planperiode daadwerkelijk aan de gestelde KRW-doelen voor alle waterlichamen in Rijksbeheer wordt voldaan, worden nieuwe initiatieven met mogelijke effecten op de KRW-waterlichamen aan een aanvullende toetsing onderworpen op grond van het toetsingskader waterkwaliteit voor individuele besluiten uit het BPRW 2009-2015. Het betreft een toetsing aan het Bkmw (Besluit kwaliteitseisen en monitoring water). De resultaten van deze toetsing zijn besproken in paragraaf 7.6. In deze paragraaf is ook de toetsing aan de KRW-doelen besproken.

6.2**NEDERLAND****6.2.1****STRUCTUURVISIE INFRASTRUCTUUR EN RUIMTE**

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgesteld. Deze structuurvisie geeft een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. De SVIR vervangt o.a. de Nota Ruimte. Het in de Realisatieparagraaf Nationaal Ruimtelijk Beleid (Nota Ruimte) genoemde nationaal ruimtelijk belang van het op orde brengen en houden van het hoofdwatersysteem ter bescherming van het land tegen overstromingen (zie ook paragraaf 1.3) is in de Realisatieparagraaf van het SVIR onderdeel geworden van het nationale belang: ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en klimaatbestendige stedelijke (her) ontwikkelingen.

Het nationale belang ruimte voor waterveiligheid betekent dat het Rijk verantwoordelijk is voor het integrale beheer van het hoofdwatersysteem. Samen met de waterschappen is het Rijk verantwoordelijk voor de bescherming van Nederland tegen overstromingen.

Het Rijk beschermt de primaire waterkeringen en het kustfundament, en borgt dat het riviersysteem ruimte houdt om water over Rijntakken en Maas veilig af te voeren, ook voor de lange termijn. De PKB Ruimte voor de Rivier vormt samen met o.a. de AMvB Ruimte en de Waterwet het kader voor dit nationale belang

6.2.2**BESLUIT ALGEMENE REGELS RUIMTELIJKE ORDENING**

In het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) stelt het Rijk een aantal regels met betrekking tot de inhoud van bestemmingsplannen ter bescherming van de nationale belangen. Het betreft onder meer regels ter bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de wijze waarop primaire waterkeringen en beschermingszones in een bestemmingsplan moeten worden vastgelegd.

6.2.3**NATIONAAL WATERPLAN**

In het Nationaal Waterplan (NWP) heeft het Rijk het waterbeleid voor de periode 2009-2015 vastgelegd. Het NWP beschrijft de maatregelen die genomen moeten worden om Nederland ook voor toekomstige generaties veilig en leefbaar te houden en de kansen die water biedt te benutten. De maatregelen uit de PKB Ruimte voor de Rivier zijn in het Nationaal Waterplan verankerd. Het Nationaal Waterplan bestrijkt een breder beleidsterrein dan alleen het ruimtelijk domein en blijft als uitwerking van de SVIR bestaan.

6.2.4

PLANOLOGISCHE KERNBESLISSING 'RUIMTE VOOR DE RIVIER'

De PKB Ruimte voor de Rivier beoogt meer ruimte voor het water te geven om het rivierengebied beter te beschermen tegen overstromingen. De PKB Ruimte heeft thans de status van een Rijksstructuurvisie in de zin van artikel 2.3 Wro. In de PKB Ruimte voor de Rivier is een pakket rivierverruimende maatregelen opgenomen waarmee de veiligheid van de Rijntakken en het bedijkte deel van de Maas uiterlijk in 2015 in overeenstemming is gebracht met het vereiste veiligheidsniveau. Eén van de vastgestelde maatregelen is de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld (zie ook paragraaf 1.1).

Beleidslijn Grote Rivieren

Doelstelling van de Beleidslijn grote rivieren is de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed van de grote rivieren te behouden en ontwikkelingen tegen te gaan, die de mogelijkheid tot rivierverruiming door verbreding en verlaging feitelijk onmogelijk maken. Het Nationaal Waterplan geeft aan dat de Beleidslijn grote rivieren het afwegingskader blijft voor ruimtelijke ontwikkelingen in het rivierbed. De ruimtelijke doorwerking van de Beleidslijn Grote Rivieren is geregeld met de AMvB Ruimte.

De Beleidslijn Grote Rivieren schrijft o.a. voor dat bij buitendijks bouwen het verlies van bergend vermogen wordt gecompenseerd. Deze eis geldt echter niet voor besluiten die onderdeel zijn van de activiteit ten behoeve van de uitvoering van PKB-maatregelen. Omdat de effecten op de waterstand en het bergend vermogen zijn meegenomen bij het ontwerp van het plan (zie paragraaf 7.6) is het gebruik van gronden en opstellen volgens de (regels) van het Rijksinpassingsplan toegestaan. In paragraaf 9.1 'economische uitvoerbaarheid' wordt zoals de AMvB Ruimte vereist, beschreven op welke wijze de financiering en de tijdige realisatie van die maatregelen zijn verzekerd.

6.2.5

CRISIS- EN HERSTELWET

Sinds 31 maart 2010 is de Crisis- en Herstelwet in werking. Het project Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld valt onder Bijlage 1 Categorieën ruimtelijke en infrastructurele projecten als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid van deze wet, omdat er voor dit project een Rijksinpassingsplan opgesteld wordt. De Crisis- en Herstelwet leidt voor project Veessen-Wapenveld tot enkele beperkingen in het beroepsrecht.

6.2.6

NATUURBESCHERMINGSWET 1998

Met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet (zie paragraaf 6.2.7) zijn de Europees rechtelijke verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn in het Nederlands recht geïmplementeerd. De Vogel- en Habitatrichtlijn richten zich op het behouden van de Europese biodiversiteit. Dit doel wordt enerzijds nagestreefd door het beschermen van soorten en anderzijds door de bescherming van gebieden die een samenhangend netwerk (Natura 2000) vormen. De soortbeschermende verplichtingen zijn door Nederland overgenomen in de Flora- en faunawet; de gebiedsbeschermende bepalingen in de Natuurbeschermingswet 1998. In deze wet is tevens de bescherming van de beschermde (staats)natuurmonumenten vastgelegd.

Conform artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 is het verboden zonder vergunning, of in strijd met aan die vergunning verbonden voorschriften of beperkingen, projecten of andere handelingen te verrichten die, gelet op de instandhoudingdoelstelling,

de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zodanige projecten of andere handelingen zijn in ieder geval projecten of handelingen die de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten. Conform artikel 19j van de Natuurbeschermingswet 1998 geldt dat voor een plan dat, gelet op de instandhoudingdoelstelling voor een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen, rekening moet worden gehouden met de gevolgen die het plan kan hebben voor het gebied en met het voor dat gebied vastgestelde beheerplan.

Regels ten aanzien van Beschermd Natuurmonumenten zijn opgenomen in artikel 16. Dit artikel verbiedt zonder vergunning in (de omgeving van) een beschermd natuurmonument handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het beschermd natuurmonument of voor dieren of planten in het beschermd natuurmonument of die het beschermd natuurmonument ontsieren.

Natura 2000 en Nb-wetvergunning

Het buitendijkse gedeelte (vanaf de buitenkruin van de IJsseldijk) van het plangebied maakt deel uit van het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden IJssel' (bij de instroomopening bij Veessen en bij de uitstroomopening). Het Natura 2000-gebied 'Veluwe' ligt ter hoogte van Wapenveld hemelsbreed op circa 1,5 kilometer afstand van het plangebied (zie afbeelding 7.1).

Gezien de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden is voor de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 uitgevoerd (aan artikel 19d, 19j en artikel 16). De resultaten hiervan zijn samengevat in hoofdstuk 7, paragraaf 7.5. Om te voldoen aan de in artikel 19d en artikel 16Nbw genoemde criteria, is voor de ingrepen in het riviersysteem een Natuurbeschermingswetvergunning bij de Minister van EZ (voorheen EL&I) aangevraagd. Daarnaast is voor andere activiteiten die niet nodig zijn voor de ontwikkeling, werking en bescherming van het hoofdwater (b.v. fietspaden en wandelpad in nieuwe uiterwaard) een vergunning aangevraagd bij de provincie Gelderland.

6.2.7

FLORA- EN FAUNAWET

De soortbeschermende verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn door Nederland overgenomen in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal soorten (waaronder vrijwel alle gewervelde dieren en een aantal planten). Op hoofdlijnen betekent dit dat een groot deel van de in Nederland van nature voorkomende soorten onder meer niet gedood, verjaagd, gevangen of verontrust mogen worden. In artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet zijn de belangrijkste verbodsbepalingen vastgelegd.

Ontheffing Flora- en faunawet

Wanneer negatieve effecten op flora en fauna niet uitgesloten kunnen worden, is een ontheffing van de Flora- en faunawet vereist. Daartoe is een Natuurtoets opgesteld. Eventuele negatieve effecten dienen met beschermende (mitigerende) maatregelen te worden geminimaliseerd. De voor de maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld opgestelde Natuurtoets geeft inzicht in de voor de Flora- en faunawet vereiste en te nemen voorzorgsmaatregelen en mitigerende maatregelen.

De resultaten van de Natuurtoets zijn samengevat in hoofdstuk 7, paragraaf 7.5. Aangezien negatieve effecten niet uitgesloten kunnen worden, is voor de herinrichting van het plangebied een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.

6.2.8

WET ALGEMENE BEPALINGEN OMGEVINGSRECHT

Sinds de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo, 1 oktober 2010) is een groot aantal vergunningen samengevoegd tot één omgevingsvergunning. Vergunningen die onder deze omgevingsvergunning vallen zijn bijvoorbeeld de bouwvergunning, de kapvergunning, de milieuvergunning en de sloopvergunning. Deze kunnen vanaf de invoering van de Wabo worden aangevraagd in één aanvraag.

Bevoegd Gezag

Voor de omgevingsvergunning wordt één Bevoegd Gezag aangewezen. Om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de huidige praktijk stelt artikel 2.4 lid 1 als hoofdregel dat dit het college van Burgemeester en Wethouders is van de gemeente waar het project in hoofdzaak zal worden uitgevoerd.

Uitzondering op deze regel is dat bij projecten van provinciaal of nationaal belang Gedeputeerde Staten, respectievelijk de betrokken Minister, het Bevoegd Gezag zijn. Bestuursorganen, die voorheen bevoegd waren tot het verlenen van de vergunningen die opgaan in de Wabo, krijgen een adviserende bevoegdheid.

Omgevingsvergunning

Voor de tijdelijke voorzieningen (zie paragraaf 5.2) wordt een omgevingsvergunning op grond van Artikel 2.1 lid 1 sub c. van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht aangevraagd. Deze vergunning wordt aangevraagd voor de bestemmingsplannen:

- Rijksinpassingsplan Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld;
- Heerde, bestemmingsplan Agrarisch gebied;
- Heerde, bestemmingsplan Uiterwaarden;
- Heerde, bestemmingsplan Hoorn, Veessen en Vorchten;
- Olst-Wijhe, bestemmingsplan Buitengebied;
- Olst-Wijhe, bestemmingsplan Uiterwaarden.

De Minister van Infrastructuur & Milieu is Bevoegd Gezag voor deze vergunning.

6.2.9

WET MILIEUBEHEER - ACTIVITEITENBESLUIT

De activiteiten die plaatsvinden op de loswallen vallen onder de Wet Milieubeheer. Onder die wet kunnen inrichtingen te maken hebben met een vergunningplicht of de algemene regels van het Activiteitenbesluit. Het activiteitenbesluit kent drie typen inrichtingen. De loswallen worden gerekend tot type B: geen milieuvergunning nodig, wel melding. Voor dit type dient een melding gedaan te worden tegelijk met de omgevingsvergunningaanvraag. Vervolgens vallen ze onder de algemene regels van het activiteitenbesluit.

6.2.10

WET BODEMBESCHERMING EN BESLUIT BODEMKWALITEIT

Doel van de Wet bodembescherming is verontreinigingen in de landbodem, die een vermindering of bedreiging betekenen van de functionele eigenschappen van de bodem voor mens, plant of dier te voorkomen, beperken of ongedaan te maken.

Ook de Waterwet kent een paragraaf met bijzondere bepalingen met betrekking tot verontreinigingen van de bodem of oever van oppervlaktewaterlichamen.

Van belang is tevens het Besluit bodemkwaliteit, dat een grondslag heeft in onder meer de Wet bodembescherming en de Waterwet. Het Besluit bodemkwaliteit geeft algemene regels voor het nuttig toepassen van grond en baggerspecie in of op de bodem of oever van oppervlaktewaterlichamen en, op of in landbodems. Het Besluit bodemkwaliteit geeft het Bevoegd Gezag de mogelijkheid om gebiedsspecifiek bodembeleid vast te stellen, in de vorm van gebiedsspecifieke maximale waarden.

BUS-melding

Op locaties binnendijs waar een ernstig geval van bodemverontreiniging is vastgesteld, is de saneringsregeling uit de Wet bodembescherming van toepassing.

Degene die voornemens is de bodem te saneren, dan wel handelingen te verrichten ten gevolge waarvan de verontreiniging van de bodem wordt verminderd of verplaatst, is verplicht dit te melden bij het daartoe bevoegde gezag middels een saneringsplan of een BUS-melding¹⁰. De saneringsplannen/BUS-meldingen worden voor de aanvang van de saneringsmaatregel aan het Bevoegd Gezag voorgelegd in het kader van de Wet bodembescherming.

Het saneringsplan of de BUS-melding beschrijft daarbij de te treffen maatregelen in het kader van de sanering voor zowel de grond als voor het grondwater. De bodemsanering dient zodanig te worden uitgevoerd dat de bodem tenminste geschikt wordt gemaakt voor de functie die de bodem na de sanering krijgt, waarbij het risico voor mens, plant of dier als gevolg van de blootstelling aan de verontreiniging zoveel mogelijk wordt beperkt. Daarbij dient de sanering zodanig te worden uitgevoerd dat de noodzaak tot het nemen van nazorgmaatregelen zoveel mogelijk wordt beperkt.

Resultaten bodemonderzoek geen aanleiding voor aanvragen Wbb-beschikking

De resultaten van het uitgevoerde bodemonderzoek geven geen aanleiding tot het aanvragen van een Wbb-beschikking bij de provincie Gelderland. Bij de beoordeling van de resultaten is als uitgangspunt gehanteerd dat in de toekomstige situatie sprake is van “droger oevergebied”. In een aantal gevallen kan volstaan worden met een BUS-melding. In het tracé van de hoogwatergeul bevindt zich een aantal vastgoedlocaties, welke mogelijk verontreinigd zijn maar nog niet volledig zijn onderzocht.

Het benodigde onderzoek, voor het vaststellen van omvang en mate van bodemverontreiniging zal ten tijde van het vaststellen van het Rijksinpassingsplan (in de SNIP 4-fase) worden uitgevoerd. Nadat deze onderzoeken zijn uitgevoerd, kan worden vastgesteld of sanering noodzakelijk is en of vervolgens een Wbb-beschikking moet worden aangevraagd of dat volstaan kan worden met een BUS-melding. Indien voor deze vastgoedlocaties een Wbb-beschikking benodigd is, wordt deze aangevraagd, nadat het RIP onherroepelijk is vastgesteld. In hoofdstuk 7, paragraaf 7.2 wordt nader ingegaan op de wijze waarop voldaan wordt aan de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit.

¹⁰ BUS-melding: Saneringen die voldoen aan de randvoorwaarden uit het Besluit Uniforme Saneringen (Staatsblad 9 februari 2006, 54) kunnen worden gestart door middel van een eenvoudige melding (de BUS-melding). Voorheen was dit alleen mogelijk op basis van een beschikking op een saneringsplan, waarvoor een veel langere proceduretijd geldt.

6.2.11

ONTGRONDINGENWET

Voor de aanleg van de hoogwatergeul vindt grondverzet beneden maaiveld plaats. Hiervoor is in een aantal gevallen een vergunning nodig in het kader van de Ontgrondingenwet. Voor het verbreden van bestaande watergangen en de aanleg van nieuwe watergangen vanwege de aanleg van de hoogwatergeul vinden graafwerkzaamheden plaats. Deze watergangen zijn binnendijs gelegen. Dit betekent dat de vergunning verleend wordt door Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland. Een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning dient ingediend te worden in overeenstemming met de bepalingen uit de verordening ontgrondingen provincie Gelderland (zie paragraaf 6.3.6).

6.2.12

WATERWET

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. In de Waterwet wordt het duurzaam beheer van het oppervlaktewater en grondwater geregeld. Tevens worden instrumenten geboden voor het verbeteren van de samenhang tussen het waterbeleid en de ruimtelijke ordening. De Waterwet is daarmee gericht op integraal waterbeheer: "het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met de bescherming en verbetering van chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de invulling van maatschappelijke functies door watersystemen". Met de Waterwet zijn de verschillende vergunningen geïntegreerd in de watervergunning. Er is één watervergunning.

Binnen de Waterwet bestaat de mogelijkheid om verschillende deelvergunningen aan te vragen (bijvoorbeeld een opsplitsing per Bevoegd Gezag). Deelvergunningen kunnen, afhankelijk van wie voor de deelvergunning het Bevoegd Gezag is, worden aangevraagd bij de provincie, het waterschap of bij Rijkswaterstaat. Naast de vergunningverlening rond lokaal en regionaal oppervlaktewater, heeft het waterschap sinds de invoering van de Waterwet ook de vergunningverlening met betrekking tot grondwater onder haar hoede.

Voor een watervergunning kan sprake zijn van samenloop, dat wil zeggen als er twee Bevoegde Gezagen zijn is het hoogste orgaan Bevoegd Gezag voor de watervergunning. Wanneer zowel waterschap Veluwe als Rijkswaterstaat een vergunning moeten verlenen voor hetzelfde project zou in dat geval Rijkswaterstaat de vergunning verlenen. Voor de aanleg van de hoogwatergeul is echter geen vergunning van Rijkswaterstaat benodigd (zie alinea hierna over projectplan).

Projectplan Waterwet

De aanleg van de nieuwe primaire waterkeringen, de bouw van het inlaatwerk en de aanleg van de overige waterhuishoudkundige voorzieningen in het gebied waar het Rijkspasingsplan betrekking op heeft, geschiedt op grond van de Waterwet door of vanwege de beheerder. De beheerder van de primaire waterkeringen is het waterschap Veluwe, de beheerder van de hoogwatergeul is de Minister van Infrastructuur en Milieu (i.c. Rijkswaterstaat, Dienst Oost Nederland).

Op grond van artikel 5.4 van de Waterwet dient de aanleg te geschieden overeenkomstig een projectplan. Omdat in dit geval afdeling 3.5 Wet ruimtelijke ordening wordt toegepast – er wordt een Rijkspasingsplan vastgesteld – is volgens artikel 5.4 lid 6 Waterwet het vaststellen van een projectplan niet van toepassing.

Een projectplan betreft de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk. Het plan bevat ten minste een beschrijving van het betrokken werk en de wijze waarop dat zal worden uitgevoerd, alsmede een beschrijving van de te treffen voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk.

Omdat alle uit te voeren werkzaamheden, met uitzondering van enkele recreatieve fiets- en wandelpaden in de uiterwaarden, de aanleg of wijziging van een waterstaatswerk betreffen of voorzieningen, gericht op het ongedaan maken of beperken van de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk, komen zij niet in aanmerking voor de verlening van een watervergunning (voor werken) door de beheerders. Voor de recreatieve fiets- en wandelpaden in de uiterwaarden zal later een watervergunning worden aangevraagd.

In het onderhavige Rijksinpassingsplan voor de aanleg van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld en de aan te leggen belendende primaire waterkeringen zijn de ruimtelijke relevante aspecten (ligging, vorm, afmetingen) van de aan te leggen waterstaatwerken vastgelegd.

Alle voor de Waterwet relevante activiteiten, zoals b.v. de aanleg van de dijken en de aansluiting daarvan op de bestaande primaire waterkering, de inlaat en de uitlaat krijgen specifiek aandacht in dit Rijksinpassingsplan. In de diverse bij dit Rijksinpassingsplan gevoegde rapporten (zie bijlage 1) is nadere informatie over deze activiteiten en waterstaatswerken opgenomen. De ligging, vorm, afmetingen en de constructie van de dijken, inlaat en de uitlaat en overige grote kunstwerken maken om die reden integraal onderdeel uit van de toelichting van dit Rijksinpassingsplan (zie o.a. bijlage 13 en 14). Daarmee bevat het Rijksinpassingsplan een onderbouwing voor de keuze van de aan te leggen waterstaatswerken die, indien een projectplan voor de aanleg van deze werken had moeten worden vastgesteld, in dat projectplan gestalte had gekregen.

6.3

PROVINCIE GELDERLAND

Bij de vaststelling van het Rijksinpassingsplan dient bij de af te wegen belangen rekening te worden gehouden met provinciaal en regionaal ruimtelijk beleid. Deze paragraaf gaat in op de relatie van het plan tot dit beleid. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de Ruimtelijke verordening van de provincie Gelderland, zoals in Wet ruimtelijke ordening is bepaald in art 3.28 lid 7 niet van toepassing is. De bepalingen van een provinciale verordening als bedoeld in art 4.1 blijven buiten toepassing voor zover zij met een krachtens het eerste lid vastgesteld inpassingsplan in strijd zijn.

6.3.1

PROVINCIALE STRUCTUURVISIE 'STREEKPLAN GELDERLAND 2005'

De provinciale structuurvisie 'Streekplan Gelderland 2005' geeft de beleidskaders aan voor de ruimtelijke ontwikkeling in de komende tien jaar. Dit streekplan draagt bij aan de realisering van de Nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur, zoals in de destijds geldende Nota Ruimte is weergegeven, door deze als ruggengraat te beschouwen voor de Provinciale Ruimtelijke Hoofdstructuur.

Het plangebied is deels gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het betreft het weidevogelgebied Wapenveldsebroek, een aantal bossen langs de Grote Wetering en de bestaande uiterwaarden. Het provinciale beleid voor de EHS is opgenomen in (de in 2009 herziene) paragraaf 2.7 van de provinciale structuurvisie. Er wordt onderscheid gemaakt tussen EHS met de functies 'natuur', 'verweving' en ecologische verbindingzones.

Wanneer de wezenlijke kenmerken of waarden van het als EHS begrensde gebied significant worden aangetast, dienen de Spelregels EHS te worden gevolgd. Afhankelijk van de situatie geldt dan de 'Nee, tenzij'-benadering, de EHS-Saldobenadering of de EHS-(her)begrenzing. De wezenlijke kenmerken of waarden zijn vastgelegd in de streekplanuitwerking Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische hoofdstructuur (2006).

6.3.2

KERNKWALITEITEN EN OMGEVINGSCONDITIES GELDERSE EHS (MEI 2006)

Het doel van de Streekplanuitwerking is de ruimtelijke regeling van het behoud en de ontwikkeling van de door de provincie gewenste natuurkwaliteit in de EHS. De streekplanuitwerking bevat geen nieuw beleid. In de uitwerking worden de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS gespecificeerd en wordt uitwerking gegeven aan de begrippen "nee, tenzij", "mitigatie", "compensatie" en "saldobenadering".

Spelregels EHS

Voor aantasting van natuurgebied binnen de EHS gelden de Spelregels EHS. Hierin is onder meer het "nee, tenzij"-beginsel uitgewerkt. Dit houdt kortweg in dat aantasting van natuur niet mag plaatsvinden, tenzij er sprake is van een reden van groot openbaar belang én de natuurwaarden gecompenseerd worden. Voor de te compenseren oppervlakten gelden volgens de regels ook kwaliteitstoeslagen. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de ontwikkeltijd van gelijkwaardige natuur- en landschapswaarden.

Bij de EHS-Saldobenadering worden projecten en/of handelingen niet afzonderlijk, maar in combinatie beoordeeld. De te beoordelen projecten en/of handelingen moeten mede tot doel hebben de kwaliteit en/of kwantiteit van de EHS op gebiedsniveau per saldo te verbeteren. Herbegrenzing van de EHS is toepasbaar bij kleinschalige ontwikkelingen en is beperkt tot het oplossen van lokale knelpunten. Om de ruimtelijke samenhang van de EHS te verbeteren en de EHS in de omgeving duurzaam in te passen, kunnen provincies met behoud van de oorspronkelijke ambitie de huidige begrenzing van de EHS aanpassen.

6.3.3

NATIONALE LANDSCHAPPEN EN WAARDEVOLLE LANDSCHAPPEN

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van het Nationaal Landschap de Veluwe. Doel van de aanwijzing als Nationaal Landschap is het behouden en versterken van de kwaliteit van de landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke waarden. In de Nationale Landschappen is het ruimtelijk beleid uit het streekplan van toepassing ("ja, mits").

De Noordelijke IJsselvallei is aangewezen als een Waardevol Landschap (onderdeel uitmakend van het Nationaal Landschap Veluwe, vanwege o.a. de volgende kwaliteiten:

- gave gradiënt en ensemble van kom – oeverwal – uiterwaard;
- karakteristiek grootschalig open komgebied met weidebouw, doorsneden door lange zuid-noord lopende wettingen;
- karakteristieke kleinschalige oeverwal met afwisseling van buurtschappen en verspreide bebouwing, grasland en bouwland, onregelmatige blokverkaveling en houtsingels tussen de landwegen;
- vrij uitzicht vanaf de dijk over het binnendijkse landschap en rivier met uiterwaarden;
- rust, ruimte, donkerte.

6.3.4 RICHTLIJN COMPENSATIE NATUUR EN BOS (1998)

Het compensatiebeleid van de provincie Gelderland is nader vastgelegd in de Richtlijn compensatie natuur en bos (1998) van de provincie Gelderland. Bij de realisatie van de maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is sprake van ruimtelijke ingrepen die leiden tot aantasting van actuele en potentiële natuurwaarden, waardoor het compensatiebeginsel uit deze beleidsregel van toepassing kan zijn. Deze richtlijn is van toepassing op ruimtelijke ingrepen waarbij een bestemmingswijziging aan de orde is en wordt toegepast voor buiten de EHS gelegen aangetaste gebieden.

6.3.5 RUIMTELIJKE VERORDENING GELDERLAND (2011)

Met een ruimtelijke verordening stelt de provincie regels aan bestemmingsplannen van gemeenten. Provinciale Staten hebben de Ruimtelijke Verordening Gelderland vastgesteld in december 2010 en deze geldt sinds maart 2011. De voorschriften in deze ruimtelijke verordening zijn gebaseerd op de provinciale structuurvisie (voorheen Streekplan Gelderland 2005), streekplanuitwerkingen en –herzieningen. De verordening is slechts een juridische vertaling van dit beleid, er is geen nieuw beleid aan toegevoegd.

6.3.6 WATERPLAN GELDERLAND 2010-2015

Het Waterplan van de provincie Gelderland 2010 - 2015 beschrijft het provinciale waterhuishoudkundige beleid. De doelstellingen en de functiekaart van het Waterplan Gelderland 2010-2015, zijn voor waterschap Veluwe het vertrekpunt bij het formuleren van doelen en maatregelen in het waterbeheersplan.

Bij inrichting, beheer en onderhoud wordt rekening gehouden met de functie-eisen die voor de verschillende functies zijn vermeld in het waterplan Gelderland. Voor Veessen-Wapenveld geldt dat de functies landbouw, natte landnatuur en weidevogelgebied aanwezig zijn. De Grote Wetering is hierin aangewezen als waterlichaam in het kader van de KRW.

6.3.7 ONTGRONDINGENVERORDENING

Voor het ontgraven van sommige watergangen binnen het plangebied is een ontgrondingsvergunning nodig. In het geval van onderhavig rijksinpassingsplan gaat het om het verbreden van bestaande watergangen met meer dan 5 meter en het ontgraven van nieuwe verbindingen tussen bestaande watergangen van meer dan 10 meter breed. Deze watergangen worden niet dieper dan 3 m ontgraven en zijn binnendijs gelegen.

Voor de aanleg en wijziging van de watergangen is een vergunning aangevraagd bij Gedeputeerde Staten van Gelderland. Een aanvraag voor een ontgrondingsvergunning dient ingediend te worden in overeenstemming met de bepalingen uit de verordening ontgrondingen van provincie Gelderland.

6.3.8

VERORDENING STIKSTOF EN NATURA 2000 GELDERLAND

Op 4 oktober 2011 zijn de Beleidsregels Stikstof en Natura 2000 Gelderland vastgesteld. Deze beleidsregels maken onderdeel uit van het Gelderse stikstofbeleid en zijn een nadere uitwerking van de Verordening Stikstof en Natura 2000 Gelderland. De verordening behelst een salderingssysteem, dat moet leiden tot vermindering van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden door de landbouw. Tegelijkertijd biedt het ontwikkelingsruimte aan landbouwbedrijven. In de beleidsregels is beschreven hoe een vergunningaanvraag voor een Natuurbeschermingswetvergunning wordt beoordeeld. Zoals in paragraaf 7.5.1 is beschreven, is de nieuwe agrarische bedrijfslocatie, die in dit Rijksinpassingsplan met een wijzigingsbevoegdheid mogelijk kan worden gemaakt, te zijner tijd vergunbaar.

6.4

WATERSCHAP VELUWE

Om de zorg voor waterveiligheid goed te kunnen uitvoeren heeft het waterschap twee hoofdinstrumenten tot zijn beschikking: de Keur en de legger. Deze instrumenten richten zich op de bescherming en instandhouding van het bestaande watersysteem inclusief de waterkeringen die daarvan deel uitmaken.

De Keur bevat algemene regels voor het gebruik van waterstaatswerken, het lozen en onttrekken van water met betrekking tot wateren en tot grondwater en het infiltreren. Naast regels zijn ook gebodsbepalingen en verbodsbepalingen in de Keur opgenomen.

De gebodsbepalingen geven de verplichtingen aan om deze waterstaatswerken in stand te houden. De verbodsbepalingen gaan over handelingen en gedragingen die in principe onwenselijk zijn voor de constructie of de functie van watergangen of waterkeringen. Ook zijn in de Keur opgenomen een zorgplichtartikel en algehele verboden, meldplichten, meet- en registratieplichten en vrijstellingen.

Voor het Rijksinpassingsplan Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is vooral de Keur richtinggevend. De bepalingen in de Keur dienen te worden toegepast met inachtneming van het geldende beleid. Het in het beheerplan van het waterschap verwoorde beleid is richtinggevend bij de uitvoering van de Keur door het waterschap.

De legger geeft de ligging, de afmetingen en onderhoudsverplichtingen aan. Na realisatie van de hoogwatergeul zal de legger van het waterschap worden aangepast.

6.5

GEMEENTE HEERDE

Voor dit Rijksinpassingsplan is de in deze paragraaf beschreven regelgeving en beleid van de gemeente Heerde richtinggevend.

6.5.1

STRUCTUURVISIE LANDELIJK GEBIED GEMEENTE HEERDE, 2005

In de Structuurvisie landelijk gebied is het beleid geformuleerd voor het buitengebied van de gemeente Heerde. De hoofddoelstelling van de visie is het bieden van de ruimtelijke kaders aan een vitaal en leefbaar platteland, waarin gebiedseigen functies tot hun recht komen en nieuwe ontwikkelingen mogelijk zijn. Dit alles binnen de randvoorwaarden van groen, rust en ruimte. De visie is vastgesteld in de raadsvergadering van 27 juni 2005 en wordt beschouwd als vastgestelde beleidsregel als bedoeld in artikel 1:3, lid 4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Op de kaart van de Structuurvisie is het plangebied aangeduid als “platteland voor de landbouw” en is het ganzen- en weidevogelgebied opgenomen. Er is sprake van een op de functie landbouw afgestemde verkaveling. In het gebied bevinden zich slechts een beperkt aantal natuur- en landschapselementen. Gekozen is daarom voor een beleidsrichting waar landbouw het hoofddaccent vormt. Het Wapenveldsebroek is niet alleen van belang voor de functie landbouw, maar is ook van belang voor ganzen en weidevogels. Dit gebied is daarom apart aangeduid met 'ganzen en weidevogelgebied'.

6.5.2

TOEKOMSTVISIE GEMEENTE HEERDE, 2009 INCLUSIEF DORPVISIE VEESEN

De gemeente Heerde heeft om goed in te spelen op maatschappelijke en economische ontwikkelingen de Visie Heerde 2025 opgesteld (vastgesteld op 13 juli 2009). Deze visie is een agenda voor de toekomst en een heldere profilering van de gemeente in de regio. De toekomstvisie is een kader voor het toekomstige gemeentelijke beleid en vormt de basis voor de ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen.

Voor de gemeente Heerde blijft het karakter van het gebied voor een groot deel bepaald worden door de landschappelijke, natuurlijke en culturele waarden. Samen met het woonklimaat, ruimtelijke rust en variëteit en een goede ontsluiting ontstaat een goed vestigingsklimaat voor wonen, werken en recreatie.

De hoogwatergeul biedt ontwikkelingskansen voor de gemeente Heerde. Een goede inpassing van de hoogwatergeul is van belang voor de economie en het landschap.

Deze toekomstvisie wordt verder uitgewerkt in een nieuwe structuurvisie van de gemeente Heerde. De gemeente vertaalt de vastgestelde Toekomstvisie 2025 naar concreet beleid en werkt daarbij ook een aantal deelprojecten uit het Advies Gebiedsontwikkeling Veessen-Wapenveld verder uit. Uiteindelijk legt zij het beleid en de deelprojecten vast in de betreffende bestemmingsplannen.

6.5.3

LANDSCHAPSONTWIKKELINGSPLAN, GEMEENTE HEERDE

Het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) van Veluwe tot IJssel is een ontwikkelingsplan en een toetsingskader voor de gemeenten Epe, Heerde en Voorst. Het LOP is op 11 januari 2010 vastgesteld door de gemeenteraad. In het LOP is aangegeven dat gestreefd wordt naar het versterken van de in het gebied aanwezige karakteristieke vegetatie. Het gaat vooral om herstel van erfbeplanting (met lindes, beuken en kastanjes), wegbeplanting en hoogstamboomgaarden ter versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast dient in het gebied strategisch te worden omgegaan met openheid.

6.5.4

BESTEMMINGSPLAN BUITENGEBIED HEERDE-WEST EN HEERDE-OOST

Tegelijk met de voorbereiding van het Rijksinpassingsplan Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld zijn twee bestemmingsplannen voor het buitengebied van de gemeente Heerde in voorbereiding; één voor het buitengebied ten westen van de hoogwatergeul en één voor het buitengebied ten oosten van de geul. Deze plannen zullen direct aansluiten op het plangebied van het Rijksinpassingsplan. Ook de planregels van het Rijksinpassingsplan sluiten waar mogelijk zo veel mogelijk aan op de plansystematiek van de bestemmingsplannen die in voorbereiding zijn voor het buitengebied van de gemeente Heerde.

6.5.5

BODEMKWALITEITSKAART EN BODEMFUNCTIEKAART

De gemeente Heerde hanteert het generieke beleidsspoor van het Besluit bodemkwaliteit. De gemeente Heerde heeft in 2009 een bodemkwaliteitskaart en een bodemfunctiekaart opgesteld. Ook is in 2009 een notitie gebruik bodemkwaliteitskaart bij grondverzet van de gemeente Heerde opgesteld. Vanwege de aanleg van de hoogwatergeul wordt de bodemkwaliteitskaart in 2012 geactualiseerd.

De op de bodemkwaliteitskaart aangegeven bodemkwaliteit ter plaatse van het plangebied (AW2000) komt overeen met de op de bodemfunctiekaart aangegeven functie voor het gebied van de hoogwatergeul (AW2000). Binnen de gemeente Heerde kan vrijkomende grond vrij (zonder onderzoeksverplichting) binnen gebieden met een gelijkwaardige functie en kwaliteit worden toegepast. Vrijkomende grond van onverdachte locaties mag vrij worden toegepast op andere onverdachte locaties. Grond vrijkomend uit waterbodems of van verdachte locaties dient voor hergebruik eerst gekeurd te worden.

Grootschalige toepassingen

Daarnaast geldt de regeling voor grootschalige toepassingen (volume > 5.000 m³ en een laagdikte van minimaal 2,0 m). In de kern van grootschalige toepassingen zijn partijen grond (ook van elders) toepasbaar met een maximale bodemkwaliteit “industrie”. De “leeflaag” van de grootschalige toepassing moet wel voldoen aan de gemiddelde chemische kwaliteit uit de bodemkwaliteitskaart (AW2000).

De nieuwe dijken en terpen langs de hoogwatergeul zijn voorbeelden van een grootschalige toepassing. Uiteraard moet alle grond voor de dijken ook aan de fysische eigenschappen voor dijkbouw voldoen.

6.5.6

APV GEMEENTE HEERDE

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente Heerde is een kapvergunningsstelsel opgenomen. Wanneer men voornemens is om binnen de gemeente Heerde houtopstand te vellen dient men hiervoor een omgevingsvergunning voor de kap van bomen aan te vragen. Op deze manier is de gemeente in staat om de houtopstand te reguleren en heeft zij middels de omgevingsvergunning ook de mogelijkheid tot het stellen van een herplantplicht.

In de gemeente Heerde is bos dat onder de Boswet (zie ook paragraaf 7.5.3) valt en binnen de bebouwde kom is gelegen zowel kapvergunning- als boswetmeldingsplichtig. Bos wordt in de Boswet gedefinieerd als bosopstanden in het veld, groter dan 10 are of meer dan 20 bomen op een rij (m.u.v. populieren en wilgen niet zijnde knotwilgen). Bos dat onder de Boswet valt en gelegen is buiten de bebouwde kom is niet kapvergunningplichtig.

HOOFDSTUK 7 Milieu en omgevingsaspecten

In dit hoofdstuk is voor de verschillende milieu- en omgevingsaspecten per thema aangegeven of en op welke wijze in dit Rijksinpassingsplan is voldaan aan de in het in het vorige hoofdstuk beschreven beleid en regelgeving. Op hoofdlijnen zijn ook de resultaten van het uitgevoerde onderzoek beschreven. De wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding is ook in dit hoofdstuk opgenomen.

7.1

ARCHEOLOGIE

De Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz) is een aanpassing op de Monumentenwet 1988 en regelt de omgang met het archeologisch erfgoed. In deze wet is bepaald dat gemeenten bij het vaststellen van bestemmingsplannen (zie art. 38a, lid 1, van de Monumentenwet 1988) rekening moeten houden met in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. Om de archeologische waarden in de gemeente inzichtelijk te maken en een start te maken met een gemeentelijk beleid, heeft de gemeente Heerde een archeologische verwachtingenkaart op laten stellen. Op grond van bekende bodem- en vindplaatsgegevens zijn op deze kaart zijn zones met respectievelijk hoge, middelhoge en lage archeologische verwachtingswaarden aangegeven. Tevens zijn op deze kaart ook archeologische monumenten aangegeven en cultuurhistorische fenomenen.

In het plangebied zijn verschillende archeologische waarden bekend. Ten noorden van de Werverdijk bevindt zich een terrein van archeologische waarde (AMKn.15353). Op dit terrein zijn tijdens een booronderzoek houtskoolspikkels, aardewerkfragmentjes en kwartsbrokjes aangetroffen. Vanwege het ontbreken van stukjes vuursteen wordt een datering van Brons- of IJzertijd verwacht. Het terrein ligt op een Pleistocene dekzandrug, en is overdekt door kleiige zand- en kleilagen.

Nabij Vorchten ligt een dekzandrug met een hoge archeologische verwachting. Deze dekzandrug is omgeven door rivierafzettingen. Op deze dekzandrug ligt waarschijnlijk een vindplaats. Op deze locatie is nader archeologisch onderzoek verricht. Uit deze onderzoeken (zie bijlage 5) kan geconcludeerd worden dat zich op de zandrug bij Vorchten sporen van bewoning uit het verleden bevinden.

De aanleg van de oostelijke dijk zal deze vindplaats niet schaden. De geplande voorlandverbetering voor deze dijk zal deze vindplaats, vanwege de veel diepere bodemverstoring (tot ca. 1,30m beneden maaiveld), wel verstoren. Voorafgaand aan de daadwerkelijke realisatie van de hoogwatergeul vindt aanvullend archeologisch onderzoek plaats om de waarde van deze vindplaats te bepalen.

De resultaten van het archeologisch onderzoek tot nu toe zijn voorgelegd aan Bevoegd Gezag. Als vertegenwoordiger van het Bevoegd Gezag zal de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) op grond van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek een selectiebesluit nemen ten aanzien van behoud van archeologische waarden in het plangebied. Dit kan een besluit zijn tot behoud in situ, opgraven of archeologisch begeleiden van de aanleg van de dijken of, wanneer geen vervolgonderzoek noodzakelijk wordt geacht vrijgave van het betreffende gebied ten aanzien van archeologische waarden.

IJssellinie

Het plangebied maakte tot 1964 deel uit van de IJssellinie, een verdedigingslinie uit de koude oorlog. De linie bestond uit een groot aantal inlaatwerken en stuwen, waarmee het gebied tussen Kampen en Nijmegen onder water kon worden gezet. De linie is in 1964 opgeheven en grotendeels ontmanteld. De in het plangebied nog aanwezige restanten van de IJssellinie bestaan uit kleinere werken zoals sluizen langs de Grote Wetering en ter hoogte van de Werverdijk in het noordwesten van het plangebied. Op plaatsen waar de Grote Wetering en de Werverdijk aangepast worden kunnen deze werken niet behouden blijven. De werken die wel aanwezig blijven, zullen onder de bescherming van de dubbelbestemmingen Archeologische verwachtingswaarde vallen.

7.2

BODEM

Ten behoeve van de realisatie van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is een groot aantal onderzoeken uitgevoerd waarbij ondermeer de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem en vrijkomende materialen (grond, asfalt, funderingsmateriaal en baggerspecie) is vastgesteld (zie bijlage 6). Deze onderzoeken zijn afgestemd met het Bevoegd Gezag. Ook is geotechnisch en fysisch bodemonderzoek verricht (zie bijlage 17). In deze paragraaf zijn de conclusies van het uitgevoerde bodemonderzoek beschreven.

7.2.1

MILIEUKUNDIG ONDERZOEK

Dijktracé

De bodem ter plaatse van het toekomstig dijktracé is verkennend milieuhygiënisch onderzocht. Hierbij zijn ter plaatse van voormalige en huidige boomgaarden verontreinigingen in de bodem aangetoond. Dit zijn verontreinigingen met DDT/DDE. Op overige plaatsen in het dijktracé zijn geen noemenswaardige verontreinigingen aangetoond. Voor een (deel)sanering ter plaatse van deze DDT/DDE-verontreinigingen kan worden volstaan met een BUS-melding. Dit is afgestemd met Bevoegd Gezag. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient tijdig een BUS-melding te worden verricht door de aannemer.

Gebied binnen de hoogwatergeul met vastgoedlocaties

Binnen het tracé van de hoogwatergeul bevinden zich meerdere vastgoedlocaties, die mogelijk verontreinigd zijn. Van belang is dat de aanwezigheid van een eventuele verontreiniging ter plaatse van de vastgoedlocaties niet van invloed is op het ontwerp van de hoogwatergeul en daarmee ook niet op het Rijksinpassingsplan. Het benodigde onderzoek, voor het vaststellen van omvang en mate van bodemverontreiniging zal ten tijde van het vaststellen van het Rijksinpassingsplan (in de SNIP 4-fase) worden uitgevoerd. Nadat deze onderzoeken zijn uitgevoerd, kan worden vastgesteld of sanering noodzakelijk is en of vervolgens een Wbb-beschikking moet worden aangevraagd of dat volstaan kan worden met een BUS-melding. Indien voor deze vastgoedlocaties een Wbb-beschikking benodigd is, wordt deze aangevraagd.

Te verwijderen dijken (Ijsseldijk, Werverdijk en zomerkades)

De bovenste laag van het asfalt ter plaatse van de Ijsseldijk en de Werverdijk is niet teerhoudend, de onderste laag is echter wel teerhoudend en milieuhygiënisch niet herbruikbaar. De puinfundatielaag onder het asfalt is op basis van de indicatieve toetsing milieuhygiënisch deels herbruikbaar als niet-vormgegeven bouwstof..

De vrijkomende puinhoudende bovengrond (zand en klei) van de Ijsseldijk en Werverdijk is licht verontreinigd. Deze grond voldoet volgens de indicatieve toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit aan de bodemkwaliteitsklasse Industrie.

De zintuiglijk onverdachte zand- en kleigrond¹¹ onder de puinhoudende bovenlaag is tot op ontgravingsdiepte niet of slechts licht verontreinigd. De licht verontreinigde grond voldoet, volgens de indicatieve toetsing, aan het Besluit bodemkwaliteit, voornamelijk aan de bodemkwaliteitsklasse Industrie en lokaal aan bodemkwaliteitsklasse Wonen. Een klein deel van de grond is niet verontreinigd en voldoet aan de bodemkwaliteitsklasse AW2000.

De uit de zomerkades vrijkomende zandgrond is niet of slechts licht verontreinigd met nikkel. Deze grond voldoet volgens de indicatieve toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit aan de bodemkwaliteitsklasse AW2000.

Kerkdijk

Ter plaatse van de Kerkdijk is het asfalt en het fundatiemateriaal milieuhygiënisch niet herbruikbaar. Het grondlichaam onder het te verwijderen deel van de Kerkdijk is in twee trajecten onderzocht. De bovenste laag valt milieukundig gezien in bodemkwaliteitsklasse Wonen en is daarmee onder voorwaarden herbruikbaar. De onderste laag valt in de bodemkwaliteitsklasse AW2000 en is daarmee vrij toepasbaar.

Uiterwaard nabij instroom

In het buitendijkse gebied, direct gelegen aan de IJssel is de bovengrond (tot 0,5 m –mv) ter plaatse van de instroom aangemerkt als klasse 4-materiaal op basis van sterk verhoogde gehalten aan voornamelijk zink en arseen. De dieper gelegen lagen zijn aangemerkt als klasse 0 of 2 met lokaal een uitschieter naar klasse 4. Van belang is dat de bodem van het nu buitendijks gelegen gebied voor de inlaat zelfs bij een onbegroeide situatie niet gevoelig is voor erosie. Aanvullend onderzoek of maatregelen zijn niet noodzakelijk.

De bodem ter plaatse van voormalige boomgaarden nabij de toekomstige westelijke dijk in het huidige binnendijkse gebied voor de inlaat zijn niet of slechts licht verontreinigd. Hier zijn hooguit lichte verontreinigingen met DDT/DDE in de bodem aangetoond. Vanwege de onoplosbaarheid van DDT en DDE in water, is er in een hoogwatersituatie geen risico op verspreiding van deze verontreinigende stoffen. Aangezien slechts een klein deel van het binnendijkse instroomgebied gevoelig is voor erosie, is het risico op verspreiding van verontreinigende stoffen als gevolg van erosie zeer gering.

Uiterwaard nabij uitstroom

Ten noorden van de Werverdijk, nabij Het Oever is in de zandige bodemlagen van het onverdachte gebied rondom de voormalige boomgaard "P27" (zie bijlage 6) een overschrijding van de achtergrondwaarde voor DDE aangetoond. Deze grond voldoet aan

¹¹ Zintuiglijk onverdachte grond is geroerde of ongeroerde grond waarin visueel geen antropogene bijmenging wordt aangetroffen. Antropogene bijmengingen betreffen bijvoorbeeld puindelen, kolengruis, glas of plasticresten. Deze bijmenging kan een aanwijzing zijn voor aanwezigheid van een bodemverontreiniging.

de bodemkwaliteitsklasse B (als waterbodem). In de kleiige boven- en ondergrond zijn geen overschrijdingen van de achtergrondwaarde aangetoond.

De bovengrond van de voormalige boomgaard is matig tot sterk verontreinigd met DDE. De omvang van deze verontreiniging bedraagt circa 800 m³. De grond ter plaatse van de voormalige boomgaard voldoet aan de bodemkwaliteitsklasse B (als waterbodem). In hetzelfde gebied zijn ter plaatse van de boomgaard "P28" (zie bijlage 6) uitsluitend lichte verontreinigingen in de bodem geconstateerd en is geen sprake van een geval van ernstige bodemverontreiniging. De bodem voldoet deels aan de bodemkwaliteitsklasse B en deels aan de bodemkwaliteitsklasse "vrij toepasbaar" (als waterbodem).

Overige ontgravingen

Ter plaatse van de te graven watergangen en alle overige ontgravingen is uit het vooronderzoek geconcludeerd dat de bodem onverdacht voor bodemverontreiniging is. Dit betekent dat, conform het Besluit bodemkwaliteit en de gemeentelijke invulling van dit beleid, vrijkomende grond vrij toepasbaar is en dat ter plaatse grond met kwaliteit AW2000 toegepast kan worden. Er is een bodemkwaliteitskaart en bodembeheerplan van de gemeente Heerde, waarmee overig grondverzet (onverdachte gebieden) kan worden geregeld. Voor het hergebruik van grond kan volstaan worden met een Melding Besluit bodemkwaliteit. Vijf werkdagen voor de voorgenomen toepassing van de grond moet het hergebruik worden gemeld bij het landelijke meldpunt bodemkwaliteit.

7.2.2

ASFALT- EN FUNDERINGSONDERZOEK

Ter indicatie van de verwerkingsmogelijkheden van zowel het asfalt als het onderliggende funderingsmateriaal van te verwijderen delen van wegen en fietspaden is een asfalt- en funderingsonderzoek uitgevoerd. Doel is vast te stellen of het vrijkomende materiaal milieuhygiënisch herbruikbaar is.

Het asfalt van de wegen en fietspaden die verwijderd gaan worden is deels teerhoudend (milieuhygiënisch niet herbruikbaar) en deels niet teerhoudend (milieuhygiënisch herbruikbaar). Het fundatiemateriaal is grotendeels milieuhygiënisch herbruikbaar als niet-vormgegeven bouwstof. Ter plaatse van de Plakkenweg en de Kerkdijk is het fundatiemateriaal milieuhygiënisch niet herbruikbaar. In de onderzochte fundatielagen is geen asbest aangetoond.

7.2.3

GEOTECHNISCH EN FYSISCH BODEMONDERZOEK

Het geotechnisch en fysisch bodemonderzoek toont aan dat de bodem over het algemeen bestaat uit een deklaag van stevige klei boven op goed draagkrachtig zand. Lokaal komt in de deklaag van klei veen voor. Op het tracé van de westelijke dijk is de deklaag van klei circa 1 m dik en op het tracé van de oostelijke dijk is deze dijklaag circa 2 m dik. De aangetroffen bodemopbouw kan worden aangemerkt als weinig zettingsgevoelig en vormt geen aanleiding voor bijzondere maatregelen voor het verbeteren van de stabiliteit van de waterkering.

7.3

LANDSCHAP***Beleving***

De in het plangebied voor de beleving van het landschap belangrijke aanwezige waarde van rust, stilte en donkerte blijft ook na realisatie van de hoogwatergeul aanwezig. Het landgebruik in en om de hoogwatergeul blijft agrarisch. Omdat er in de hoogwatergeul geen bebouwing staat en weinig wegen gelegen zijn, vormt deze een rustige plek tussen de meer bewoonde flanken.

Diversiteit

De positionering van de dijken is zoveel mogelijk afgestemd op de huidige landschappelijke verschillen. De dijken volgen de bestaande overgangen en de bestaande landschappelijke gradiënt blijft daardoor bestaan. De herkenbaarheid van de uiteenlopende landschappen blijft aanwezig. Markante overgangen van Veluweflank naar IJssel zijn vooral aanwezig in het noorden bij de Werverdijk en in het zuiden bij de Kerkdijk. Bij de inlaat wordt deze overgang juist markanter.

Openheid

De openheid van het komgebied blijft intact. Verre zichten van noord naar zuid centraal in het gebied blijven in stand. Vanaf Veessen is er zicht op de uitlaat bij Werven. Het verwijderen van de ruilverkavelingsbossen en overige beplanting in de geul is gunstig voor deze zichten. Vanwege een eventuele vliegrouete voor vleermuizen blijft een deel van de laanbeplanting aan de Plakkenweg. Daarnaast blijven om landschappelijke redenen ook een aantal bomen gehandhaafd langs de Stege, Rottenbroekseweg en Ziebroekseweg. De grote veranderingen in doorzicht treden vooral op rondom Veessen en Vorchten en ten noorden van Werven. Door de aanleg van de dijk kijk je vanuit deze dorpen niet meer over het open land. Met de aanleg van de hoogwatergeul ontstaan in het gebied nieuwe herkenningspunten: de inlaat en de uitlaat.

Cultuurhistorie

De in het plangebied aanwezig cultuurhistorische elementen blijven grotendeels gespaard. Ook de samenhang en de kenmerkende karakteristieken worden niet aangetast. De dekzandrug bij Vorchten wordt doorsneden door de oostelijke dijk (zie ook paragraaf 7.1). De aanleg van de hoogwatergeul kan worden beschouwd als nieuwe cultuurhistorie.

In het toetsingsadvies over het MER Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld adviseert de Commissie m.e.r. om nader in te gaan op de exacte ligging van de weteringen en op de mogelijkheden om de cultuurhistorische waarden daarvan veilig te stellen. Uit navraag bij de Commissie m.e.r. blijkt het daarbij vooral om de ligging van de Terwoldse Wetering te gaan. De Terwoldse Wetering heeft zeker, zoals alle weteringen in dit gebied, cultuurhistorische waarden. In het MER is daar, in tegenstelling tot die van de Grote Wetering (blz. 166 MER) en andere weteringen, geen aandacht aan besteed omdat dit laatste deel van de Terwoldse Wetering relatief weinig cultuurhistorische waarden kent. Dat is ook aan de rechte structuur ervan af te lezen. Bovendien geeft de keuze in de PKB voor "een inlaat direct ten zuiden van Veessen" en de daarbij behorende taakstelling weinig tot geen ruimte voor een andere oplossing dan het gekozen tracé van de Terwoldse Wetering. Verlegging is hier onvermijdelijk. Deze verlegging is op de plankaart aangegeven.

Samengevat kan geconcludeerd dat de bestaande landschappelijke waarden intact blijven. Het gebied wordt meer open vanwege het verwijderen van bomen.

7.4

MILIEU

7.4.1

MILIEUEFFECTRAPPORTAGE (MER)

Voor het vaststellen van het Rijksinpassingsplan en vanwege de aanleg van primaire waterkeringen en een functiewijziging van het landelijk gebied is een MER (zie bijlage 2) opgesteld om daarmee het milieubelang, naast andere belangen, een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming (zie hoofdstuk 1).

In het MER Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld zijn de gevolgen voor het milieu van verschillende inrichtingsalternatieven tegen elkaar afgewogen en beschreven (zie ook paragraaf 3.2). Daarbij is er onderscheid gemaakt tussen de effecten na realisatie van het project en de milieueffecten tijdens de realisatie. In het MER zijn de inrichtingsalternatieven beoordeeld op de volgende (milieu)aspecten:

- Techniek en veiligheid;
- Bodem en water;
- Landschap;
- Cultuurhistorie en archeologie;
- Leefbaarheid;
- Verkeer en vervoer;
- Gebruiksfuncties (landbouw en recreatie);
- Natuur;
- Grondverzet en uitvoering (lucht geluid en trillingen);
- Kosten.

Het Voorkeursalternatief uit het MER is verder uitgewerkt tot een Projectontwerp. In de uitwerking is rekening gehouden met de in het MER beschreven gevolgen voor het milieu. Vervolgens zijn in het MER ook de effecten van het Projectontwerp beschreven. Dit Rijksinpassingsplan is gebaseerd op het Projectontwerp. De afwegingen en onderbouwingen van (hoofd)keuzen hebben geresulteerd in de voorgestelde herinrichting en zijn beschreven in hoofdstuk 3 van dit Rijksinpassingsplan. De Passende Beoordeling maakt tevens deel uit van het MER (zie verder paragraaf 7.5.1).

7.4.2

LUCHTKWALITEIT

Het Rijksinpassingsplan maakt slechts de bouw van één bedrijfswoning voor het agrarisch bedrijf mogelijk. Wel vindt er een geringe verandering in de infrastructuur plaats. Het aantal verkeersbewegingen neemt af door het verdwijnen van de woon- en werkfunctie in het gebied. Een aantal wegen wordt (deels) verplaatst; deze wegen krijgen geen zwaardere verkeersstromen te verwerken omdat ze bestaande wegen vervangen.

De Wet luchtkwaliteit kent het begrip “niet in betekenende mate” (NIBM). De voorgenoemde maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld kan worden gerangschikt onder de categorie van gevallen die NIBM bijdragen aan de luchtverontreiniging (conform Regeling NIBM artikel 4). Een verdere toetsing aan de grenswaarden kan daarom achterwege blijven (zie bijlage 9).

7.4.3

GELUID

Conform de Wet geluidhinder is nader onderzoek verricht naar het aspect geluid. In de zin van de Wet geluidhinder is in het plangebied sprake van de aanleg van nieuwe wegen en reconstructie van bestaande wegen. Voor elke nieuwe of te reconstrueren weg zijn de geluidbelastingen voor de geluidgevoelige bestemmingen binnen de geluidzone bepaald (zie bijlage 9). De hoogst berekende geluidbelasting bij woningen is 24 dB. Deze geluidbelasting voldoet ruim aan de voorkeursgrenswaarde van 48 dB. Voor alle onderzochte wegen geldt dat voldaan wordt aan de eisen gesteld in de Wet geluidhinder.

7.4.4

EXTERNE VEILIGHEID

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) en de Nota Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen bevatten de geldende regels voor het beoordelen van het aspect externe veiligheid (zie ook bijlage 9). In dit besluit zijn de risiconormen voor externe veiligheid met betrekking tot bedrijven en het vervoer van gevaarlijke stoffen wettelijk vastgelegd. Het besluit heeft tot doel zowel individuen als groepen burgers een minimum beschermingsniveau te garanderen tegen een ongeval met gevaarlijke stoffen. Onderscheid wordt gemaakt in een groepsrisico en een plaatsgebonden risico (10⁻⁶ contour).

Van de ramptypes die verband houden met externe veiligheid zijn met name ongevallen met brandbare/explosieve of giftige stoffen van belang. Het gaat daarbij om vervoer van gevaarlijke stoffen door buisleidingen en om vervoer over de weg, het water en per spoor.

Vervoer gevaarlijke stoffen door buisleidingen

In het plangebied bevindt zich een (hogedruk)gasleiding met kenmerk N-556-60-KR-023. Volgens de Risicokaart brengt deze leiding geen plaatsgebonden risicoknelpunt met zich mee. Deze bestaande gasleiding wordt verlegd. De Gasunie is wettelijk verplicht een nieuwe gastransportleiding zodanig aan te leggen dat het 10⁻⁶ plaatsgebonden risicocontour op de leiding zelf ligt.

In een kwantitatieve risicoanalyse van deze gasleiding is geconcludeerd dat zowel in de bestaande situatie als voor de verlegde situering als gevolg van de aanleg van de hoogwatergeul naar de landschapszone deze gasleiding geen externe veiligheidsrisico's met zich meebrengt (zie ook bijlage 9). De inventarisatieafstand voor het verblijf van het aantal personen bedraagt 95 meter aan weerszijden van de gastransportleiding. De toename van het groepsrisico als gevolg van het verleggen van de gastransportleiding in het plangebied is niet significant, zo blijkt uit de uitgevoerde CAROLA-berekening. Het groepsrisico kon niet berekend worden en het 10⁻⁶ plaatsgebonden risico bedraagt 0m/jaar. Een verdere toename van het groepsrisico is niet waarschijnlijk, omdat noch het Rijksinpassingsplan noch het bestemmingsplan Buitengebied-West mogelijkheden biedt voor het realiseren van kwetsbare objecten (zoals woningen) binnen de inventarisatieafstand. Indien zich een ramp of zwaar ongeval voordoet, hebben personen die zich in het invloedsgebied van de buisleiding bevinden zoals verkeersdeelnemers en recreanten, de mogelijkheid om zich in veiligheid te brengen. Overal kan binnen een aanvaardbare tijd worden gevlucht 'van de brand af'. Gelet op het voorgaande wordt het verleggen van de buisleiding naar de op de verbeelding aangegeven locatie verantwoord geacht.

Transport gevaarlijke stoffen IJssel

De IJssel is aangewezen als transportroute voor binnenvaartschepen met gevaarlijke stoffen. In verband met mogelijke ongevallen op de rivier moet getoetst worden aan de plaatsgebonden risico (PR) 10⁻⁶ contour. Deze ligt maximaal op de oeverlijn van een waterweg. Gezien het geringe aantal inwoners langs de IJssel behoeft geen groepsrisico te worden bepaald. Het plangebied ligt buiten deze zone.

Vanwege het mogelijke effect van plasbranden (oftewel ongelukken met brandbare vloeistoffen) moet worden getoetst aan het plasbrand aandachtsg gebied (PAG). Langs de IJssel is er in principe een PAG van 25 meter vanaf de oeverlijn.

Omdat echter de gehele uiterwaard kan onderlopen geldt deze in zijn geheel als PAG. Aangezien in deze zone geen (beperkt) kwetsbare objecten gerealiseerd gaan worden, is een nadere afweging niet aan de orde.

Overig vervoer van gevaarlijke stoffen

In of nabij het plangebied zijn geen wegen met een 10⁻⁶-plaatsgebonden risicocontour (PR) gelegen. Derhalve hoeft het groepsrisico niet nader onderzocht te worden. De dichtst bijgelegen spoorlijn is op een zodanige grote afstand gelegen, dat hier verder geen aandacht aan hoeft te worden besteed.

Propaangastanks

Volgens de Risicokaart komen op dit moment in het plangebied nog twee bedrijven voor die beiden een bovengrondse propaangastank met bijbehorende PR 10⁻⁶-contour hebben. Als gevolg van dit Rijksinpassingsplan vertrekken deze bedrijven uit het gebied en vervalt daarmee nader onderzoek naar het aspect externe veiligheid.

Niet ontplofte conventionele explosieven (CE-en)

Op basis van een historisch onderzoek naar de aanwezigheid van niet gesprongen conventionele explosieven (CE'en) in het plangebied (zie bijlage 18) zijn drie locaties in het gebied tussen Werven en Het Oever aangemerkt als verdacht. Op één van de drie locaties (nabij de uitlaat) zijn grondroerende werkzaamheden gepland. Op een andere locatie is mogelijk een bouwweg gepland. Ter plaatse moet tijdens de realisatie eerst veldonderzoek worden uitgevoerd.

Ten tijde van de aanleg van de hoogwatergeul worden voor deze verdachte locaties passende maatregelen genomen, b.v. detectie op de te ontgraven locaties en zo nodig opsporing en ruiming.

Hoogspanningsleidingen

Het tracé van de hoogspanningsleidingen blijft grotendeels ongewijzigd; alleen in het noorden vindt een kleine wijziging plaats (zie paragraaf 4.10). De voorgestelde reconstructie van beide hoogspanningslijnen leidt niet tot wezenlijke elektromagnetische effecten op de directe omgeving. Er is sprake van een kleine afname van de specifieke magneetveldzone: deze was 90 meter en wordt 85 meter. Als gevolg van de aanpassingen aan de hoogspanningslijnen is geen vergroting van de specifieke zone waarin het magneetveld groter is dan 0,4 microTesla is. De magneetveldzone blijft ongewijzigd.

7.5**NATUUR**

In deze paragraaf is de toetsing van dit Rijksinpassingsplan aan de vereisten van achtereenvolgens de Natuurbeschermingswet, de Flora- en faunawet en de Boswet en de Ecologische hoofdstructuur beschreven.

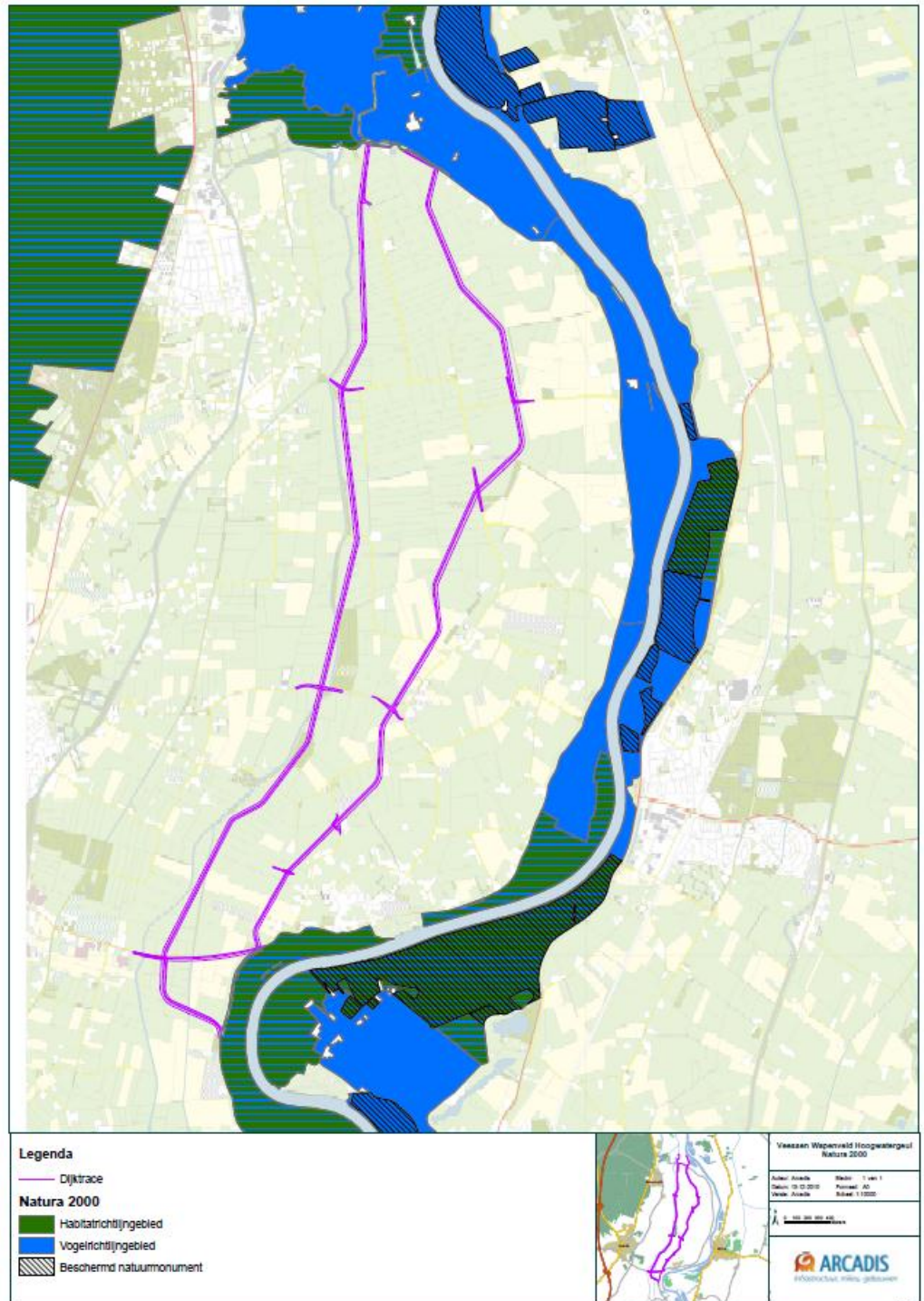
7.5.1

NATUURBESCHERMINGSWET – PASSENDE BEOORDELING

De voorgenomen ingrepen in het plangebied voor de maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld zijn getoetst aan de Natuurbeschermingswet 1998. In deze wet is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. De ingrepen vinden plaats in en nabij Natura 2000-gebied Uiterwaarden IJssel. In de nabijheid van het plangebied ligt het N2000-gebied Veluwe (zie afbeelding 7.1). De mogelijke effecten zijn onderzocht in de Passende Beoordeling (zie bijlage 3 Passende Beoordeling). Voor de herinrichting van het plangebied zijn twee Natuurbeschermingswetvergunningen aangevraagd, één bij provincie Gelderland en één bij het Ministerie van EZ (voorheen EL&I).

Afbeelding 7.1

Ligging van Natura 2000-gebieden in en nabij het plangebied, , waarbij:
 Groen = habitatrictlijngebied
 Blauw = vogelrichtlijngebied
 Gearceerd= Beschermd Natuurmonument.

Een Passende Beoordeling is opgesteld en maakt tevens deel uit van het MER behorend bij dit Rijksinpassingsplan. Deze Passende Beoordeling (zie bijlage 3) geeft invulling aan artikel 19d, artikel 19j en artikel 16 van de Natuurbeschermingswet. Zowel de effecten van dit Rijksinpassingsplan als de effecten van de uitvoeringsmaatregelen die daartoe moeten worden genomen, zijn in deze Passende Beoordeling meegenomen. Daarmee vormt deze Passende Beoordeling zowel de onderbouwing bij de aanvraag voor de Natuurbeschermingswetvergunningen conform artikel 16, artikel 19d jo. artikelen 19f e.v. Natuurbeschermingswet, als bij de vaststellingsprocedure van het Rijksinpassingsplan conform artikel 19j Natuurbeschermingswet.

Op basis van de uitgevoerde effectbeoordeling blijkt dat geen significant negatieve effecten zijn te verwachten op de instandhoudingdoelstellingen van de kwalificerende soorten en habitattypen, mits beschermende maatregelen in acht worden genomen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Deze maatregelen zijn als voorschrift opgenomen bij de Natuurbeschermingswetvergunningen.

Effecten in de situatie na aanleg van de hoogwatergeul hebben voornamelijk betrekking op een toename van het aantal recreanten en daarmee verstoring binnen het Natura 2000-gebied. In het licht van de instandhoudingdoelstellingen voor zowel broedvogels als niet-broedvogels zijn dit geen significante effecten. Tevens blijkt dat geen sprake is van significante cumulatieve effecten op kwalificerende soorten en habitattypen.

Ook het amoveren van negen agrarische bedrijven uit de hoogwatergeul en het terugplaatsen van twee nieuwe agrarische bedrijfslocaties langs de oostelijke dijk (waarvan één locatie mogelijk in dit Rijksinpassingsplan en mogelijk een tweede in het bestemmingsplan buitengebied Heerde Oost), leidt niet tot significant negatieve effecten binnen de genoemde Natura 2000-gebieden. Op basis van modelberekeningen blijkt dat de bedrijfsverplaatsingen per saldo geen toename van stikstofdepositie op de Natura 2000-gebieden, of beschermde natuurmonumenten tot gevolg hebben (zie ook bijlage 19).

Tijdens de realisatie van de hoogwatergeul vindt, om de invloed van verstoring door beweging en geluid zo beperkt mogelijk te houden, het transport en de aan- en afvoer van materieel via bepaalde, vaste routes plaats. Om te voorkomen dat over het gehele gebied gelijktijdig verstoring plaatsvindt, worden werkzaamheden gefaseerd in ruimte en tijd uitgevoerd.

Om te bewerkstelligen dat het project geen negatieve effecten heeft op bittervoorn en kleine modderkruiper en de zandwinplas als leefgebied voor beide soorten behouden blijft, worden maatregelen genomen die in de vergunningvoorschriften zijn vastgelegd. Ook is vastgelegd dat het plangebied vóór de start van de werkzaamheden en tijdens de uitvoering ervan op de eventuele aanwezigheid van de bever wordt gemonitord. Mochten er op grond van de monitoring exemplaren van de bever aanwezig blijken te zijn, dan dienen, na goedkeuring van het Bevoegd Gezag, passende maatregelen worden genomen.

Om verlies aan oppervlakte van het beschermde habitatype glanshaverhooiland te voorkomen, zullen zoden van te verwijderen delen van de winterdijk, waar dit habitatype aanwezig is, worden teruggeplaatst binnen het Natura 2000-gebied.

Voor het tijdelijke verlies aan potentieel broedgebied voor de kwartelkoning wordt tijdens de uitvoering vervangend broedgebied geschikt en beschikbaar gemaakt.

Voor een nadere specificatie van deze maatregelen wordt verwezen naar de Passende Beoordeling, die als bijlage bij dit Rijksinpassingsplan is gevoegd (zie bijlage 3).

Uit de beschikkingen blijkt dat er op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 geen beletsel is voor de aanleg van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld. Zoals eerder aangegeven dienen tijdens de uitvoering beschermende maatregelen in acht te worden genomen, die als voorschrift in de vergunning(en) zijn opgenomen.

7.5.2

FLORA- EN FAUNAWET

In de Flora- en faunawet is de bescherming van soorten geregeld. De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal soorten planten en dieren. Deze mogen onder meer niet gedood, verjaagd, gevangen of verontrust worden. Dit is vastgelegd in de verbodsbepalingen van deze wet. De toetsing van de maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld aan de Flora- en faunawet is uitgewerkt in een apart document: de Natuurtoets. In deze Natuurtoets is beoordeeld of sprake is van verboden handelingen. Vervolgens is getoetst of deze handelingen kunnen leiden tot negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van soorten. Van belang daarbij is onder meer of de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen in het geding is. Voor een aantal soortgroepen is het noodzakelijk om beschermende (mitigerende) maatregelen te treffen. Hiermee wordt voldaan aan de vereisten vanuit de Flora- en faunawet.

Beschermende maatregelen in het kader van Flora- en faunawet

Op hoofdlijnen zijn de volgende beschermende maatregelen geïdentificeerd:

- Het zoveel mogelijk ontzien van locaties waar geen werkzaamheden plaatsvinden om zo betreding te voorkomen;
- Werkzaamheden zo veel mogelijk uitvoeren buiten de kwetsbare periodes van soorten. Wanneer dit niet mogelijk is, worden beschermde soorten weggevangen, naar elders verplaatst en voorzieningen getroffen om snelle terugkeer van deze soorten te bemoeilijken;
- Verwijderen van beplanting en vegetaties gefaseerd uitvoeren en werken in één richting, zodat dieren de tijd en de mogelijkheid hebben om zich te kunnen verplaatsen naar andere leefgebieden. Dit geldt ook voor het dempen of vergraven van bestaande sloten en watergangen;
- In het plangebied zijn twee belangrijke vliegroutes voor vleermuizen aanwezig. Een ervan wordt ontzien door de bomenrij te laten staan (Plakkenweg); van een andere (Kerkdijk) blijft het functioneren gewaarborgd door de aanplant van een nieuwe bomenrij;
- Creëren van aantal verblijfplaatsen voor uilen, de huismus en vleermuizen in en nabij het plangebied om de functionaliteit van het leefgebied voor deze soorten te garanderen;
- Aanleg van de landschapszone tussen de westelijke dijk en de Grote Wetering biedt vervangend leefgebied voor een groot aantal van de beschermde soorten in de hoogwatergeul: amfibieën, reptielen, vogels en vleermuizen.

Alle beschermende maatregelen dienen voorafgaand aan het verwijderen of vernietigen van bestaand leefgebied gerealiseerd te worden. Een uitgebreide beschrijving van te nemen maatregelen voor beschermde soorten is opgenomen in de Natuurtoets. De Natuurtoets is als bijlage 4 bij dit Rijksinpassingsplan gevoegd.

onthefing Flora- en faunawet

Voor de soorten buizerd, havik, poelkikker, kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierrombout kan overtreding van verbodsbepalingen niet uitgesloten worden. Voor deze soorten is een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd. Daarnaast zijn voor de volgende soorten ontheffingen aangevraagd: veldsalie, rapunzelklokje, rivierdonderpad, steenuil en huismus. Voor deze soorten geldt dat effecten volledig gemitigeerd worden. Door ontheffing aan te vragen is de mitigatie ter toetsing voorgelegd aan het Bevoegd Gezag.

Uit de beschikking blijkt dat er op grond van de Flora- en faunawet geen beletsel is voor de uitvoering van het Rijksinpassingsplan. De concrete invulling van te nemen maatregelen is in werkplannen en ecologische protocollen vastgelegd, die, blijkens de beschikking, goedgekeurd zijn door het Bevoegd Gezag.

7.5.3**BOSWET**

De Boswet is voor het plangebied niet van toepassing, aangezien het verwijderen van bomen plaatsvindt vanwege een gewijzigde bestemming. In artikel 5.1 van de Boswet staat dat de meldings- en herplantplicht niet van toepassing zijn wanneer het gaat om werken die in overeenstemming zijn met een bestemmingsplan dat in werking is getreden. Artikel 5, lid 1 is bedoeld voor situaties waarin met de uitvoering van het werk een nieuwe bestemming wordt gerealiseerd, die afwijkt van en strijdig is met de huidige bestemming.

7.5.4**PROVINCIAAL NATUURBELEID**

Effecten op natuurgebied (niet zijnde Natura 2000-gebied) dienen in beginsel teniet gedaan te worden door mitigatie dan wel compensatie. Deze verplichting volgt uit het provinciale natuurbeleid dat onder andere is vastgelegd in het Streekplan.

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen natuurgebied dat begrensd is als EHS en natuurgebied dat buiten de EHS ligt. Voor effecten op EHS-gebied gelden de Spelregels EHS; voor effecten op gebieden daarbuiten de Richtlijn compensatie natuur en bos (zie paragraaf 6.3).

De (aanleg van de) hoogwatergeul heeft effecten op de bestaande natuurwaarden in het gebied. Waar sprake is van 'verlies' aan beschermde natuurwaarden als gevolg van de aanleg van de geul zullen deze waarden in enige vorm terug moeten komen. Eén van de waarden die verloren gaan is bos, aangezien vrijwel alle bomen in de hoogwatergeul gekapt worden om de doorstroming van water te garanderen.

In overleg met de provincie is besloten het effect van het verlies aan natuurwaarden teniet te doen door de aanleg van een landschapszone. Dit is een zone aan de westzijde van het plangebied, waar een ruim 70 ha gebied wordt aangelegd met hoofdfunctie natuur. In dit gebied worden verschillende ecologische functies gecombineerd. Hiermee wordt het ecologisch functioneren van het plangebied als geheel gegarandeerd en verder geoptimaliseerd. Hiermee wordt voldaan aan een belangrijke voorwaarde van de EHS-Saldobenadering. Door het waarborgen van de functionaliteit van het leefgebied voor beschermde soorten wordt tevens voorkomen dat verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden.

De Grote Wetering wordt ter hoogte van de landschapszone zodanig ingericht dat deze invulling geeft aan de in het beleid voorgenomen Ecologische Verbindingszone (EVZ).

In het toetsingsadvies over het MER Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld adviseert de Commissie m.e.r. om door middel van monitoring te volgen of de natuurwaarden zich voldoende herstellen/ontwikkelen, en eventueel agrarisch beheer en peilbeheer als instrument in te zetten om ongewenste ontwikkelingen bij te sturen. Deze aanbeveling wordt ter harte genomen. Het is waarschijnlijk dat, enkele jaren na gereedkomen van de landschapszone, deze onderzocht zal worden op natuurwaarden. Mogelijk wordt dit zelfs een verplichting in het kader van de nieuwe Wet Natuur (nu nog in ontwerp). Een soortgroep als vogels wordt in het plangebied jaarlijks onderzocht. De inzet van agrarisch natuurbeheer is een belangrijke en reële mogelijkheid in zowel de landschapszone als het weidevogelgebied.

Weidevogelgebied

In het noorden van het plangebied ligt EHS-gebied dat is aangemerkt als weidevogelgebied: het Wapenveldsebroek. Met de functie van dit gebied als broed- en foerageergebied voor weidevogels is in dit Rijksinpassingsplan rekening gehouden (zie ook hoofdstuk 3, 4 en 8). Ook tijdens de realisatiefase wordt hier rekening mee gehouden. Tijdens het broedseizoen worden in het weidevogelgebied geen transporten over de tijdelijke bouwweg bij de Breeweg uitgevoerd. De aanleg van watergangen in het weidevogelgebied wordt buiten het broedseizoen uitgevoerd.

7.6

WATER

In deze paragraaf is beschreven de wijze waarop rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding. De resultaten van diverse toetsingen (Watertoets, Waterwet, BPRW en KRW) is in deze paragraaf per toetsing beschreven.

7.6.1

WATERTOETS

In de Watertoets worden de waterbeheerders betrokken bij de planvorming. Voor de Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld zijn waterschap Veluwe en Rijkswaterstaat de waterbeheerders. De waterbeheerders zijn door middel van projectgroepen betrokken bij de planvorming. Op diverse momenten en in verschillende stadia van de planuitwerking zijn de waterbeheerders betrokken bij de planvorming en hebben zij input geleverd aan de uitwerking van de hoogwatergeul. De waterparagraaf is het resultaat van de Watertoets. In de hiernavolgende waterparagraaf is opgenomen hoe met de wateraspecten is omgegaan.

Proces van de Watertoets

Met de waterbeheerders heeft vanaf de start van de planstudiefase Veessen-Wapenveld overleg en afstemming plaatsgevonden. Bij de start van het project is tussen het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, de provincies Gelderland en Overijssel, de gemeenten Heerde en Olst-Wijhe en waterschap Veluwe een Bestuursconvenant overeengekomen. Belangrijk doel van het bestuursconvenant is de afstemming en versnelling van planprocedures en het benutten van de synergie van de gezamenlijke inspanning voor de hoogwatergeul en de gewenste gebiedsontwikkeling. Als uitvloeisel van deze overeenkomst zijn Rijk, provincie Gelderland, waterschap Veluwe en gemeente Heerde direct vertegenwoordigd in de Stuurgroep Veessen-Wapenveld.

Deze stuurgroep heeft de besluitvorming voor de hoogwatergeul en de gebiedsontwikkeling bestuurlijk voorbereid. Alle partijen hebben ingestemd met het Plan van Aanpak voor de planstudie, zoals dat in 2008 is vastgesteld.

Ambtenaren van het waterschap Veluwe en de gemeente Heerde nemen direct en indirect (werkgroepen) deel aan de bijeenkomsten van de ambtelijke projectgroep Veessen-Wapenveld. Rijkswaterstaat Dienst Oost Nederland is als rivierbeheerder direct betrokken bij het ambtelijk vooroverleg voor de stuurgroep en via werkgroepen en andere overleggen.

Bij de uitwerking van de alternatieven ten behoeve van het Voorkeursalternatief zijn Rijkswaterstaat Oost-Nederland (RWS-ON), het waterschap Veluwe en de gemeente Heerde direct en indirect betrokken. Bij de zogenaamde voortoets (RWS Dienst Oost Nederland) en adviesronde voor het voorkeursalternatief hebben alle waterbeheerders schriftelijk advies uitgebracht. Deze adviezen zijn in de bijlage Watertoets (bijlage 21) bijgevoegd. De adviezen zijn deels verwerkt in het Voorkeursalternatief. Een groot deel van de opmerkingen is in goed overleg met partijen meegenomen bij de uitwerking tot projectontwerp (SNIP 3).

Adviezen waterbeheerders over Voorkeursalternatief

RWS-ON heeft o.a. bijzondere aandacht gevraagd voor het gebied voor de inlaat (met name de morfologische effecten). Op basis hiervan is in het Projectontwerp ervoor gekozen de IJsseldijk niet tot op maaiveld af te graven, maar een lage kade te laten staan.

Op basis van de ontvangen adviezen is het Voorkeursalternatief aan de toenmalige Minister van Verkeer en Waterstaat aangeboden. Deze heeft op hoofdlijnen ingestemd met het Voorkeursalternatief, maar daarbij wel gevraagd om een nadere uitwerking van de inlaat. Gevraagd is een goedkopere, meer betrouwbare en beter beheerbare inlaat te ontwikkelen en deze tussentijds ter goedkeuring voor te leggen aan de Directeur Generaal Water van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Dit is in het najaar van 2010 gebeurd en de Directeur Generaal Water heeft in december 2010 ingestemd met de voorgestelde - verbeterde - inlaat (zie bijlage 21).

Bij de verdere uitwerking van het Voorkeursalternatief tot projectontwerp heeft het waterschap Veluwe om een verhoging van het veiligheidsniveau tussen de oostelijke dijk en de IJsseldijk gevraagd tot een niveau van 1:2.000. De Stuurgroep Veessen-Wapenveld heeft deze wens niet overgenomen omdat het vaststellen van een ander veiligheidsniveau buiten de kaders van het project Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld valt. Binnen de kaders van het vigerende veiligheidsniveau (1:1250) zijn de ontworpen dijken robuust en veilig en passen binnen de opdracht om kostenbewust te ontwerpen.

Adviezen waterbeheerders projectontwerp / RIP

In de adviesronde over het projectontwerp en Rijksinpassingsplan is de waterbeheerders wederom om advies gevraagd. Vanwege het mogelijk ontstaan van extreem hoge stroomsnelheden bij het neerlaten van de kleppen wordt op verzoek van de waterbeheerders in de realisatiefase het ontwerp van de inlaat, inclusief de wijze van bediening en eventuele erosiebeschermende maatregelen, op basis van een Life Cycle Costing (LCC) benadering, verder geoptimaliseerd. Ook wordt de bediening van de inlaat vastgelegd in een bedieningsprotocol, dat in overleg met alle betrokken partijen wordt opgesteld. Daarnaast zijn met het waterschap procesafspraken gemaakt over het zorgvuldig toepassen van de gedoogplichtprocedure voor de tijdelijke voorzieningen.

7.6.2

VEILIGHEID IN HET KADER VAN DE WATERTOETS

Waterveiligheid

Het doel van de hoogwatergeul is het bereiken van een waterstandsdeling op de IJssel van tenminste 71 cm ter hoogte van Veessen. De hoogwatergeul draagt hiermee bij aan de waterveiligheid in de regio aan beide zijden van de IJssel.

Natuurlijk dient ook de waterveiligheid van Vorchten en Veessen gewaarborgd te blijven, evenals het gebied ten westen van de hoogwatergeul. Om deze reden wordt de hoogwatergeul voorzien van dijken met een overschrijdingskans van eens per 1.250 jaar.

De zomerkade in het noorden, bij de uitlaat van de hoogwatergeul, is gedimensioneerd op een overschrijdingskans van eens per 100 jaar. In dit gedeelte is nog een aantal boerderijen aanwezig. De overstromingsfrequentie neemt als gevolg van de aanleg van de hoogwatergeul af van eens in de 45 jaar naar eens in een mensenleven, maar de stroomsnelheid neemt toe vanwege de ligging in de uitlaat van de hoogwatergeul. Bewoners hebben gevraagd om een kade rond de woning met bijbehorende opstallen om de schade en hinder te beperken. Gezien de bijzondere situatie van de bewoners (wonend in de uitstroom van de hoogwatergeul) is het verzoek van de bewoners gehonoreerd. Hiermee wordt het gebied binnen de kade hoogwatervrij en wordt ook de toename van de stroomsnelheid rond de woningen teniet gedaan.

In de planvorming is ook nagedacht over vluchtroutes en routes voor hulpdiensten tijdens hoogwater. De bereikbaarheid van de dorpen en de boerderijen tijdens hoogwater is gewaarborgd door een noordelijke en zuidelijke vluchtroute c.q. hoogwatervrije ontsluiting (zie ook paragraaf 4.11).

De ontwikkeling van vegetatie in het doorstroomgebied van de hoogwatergeul is zeer sturend in het realiseren van de hydraulische taakstelling. Om de waterstanddaling te garanderen dient een strikt beheer te worden toegepast. Dit betekent dat in het winterseizoen beperkingen worden gesteld aan de hoogte van de vegetatie in de hoogwatergeul (zie ook paragraaf 8.6 dubbelbestemming Waterstaat – Waterstaatkundige functie). De toegestane hoogte van de vegetatie op productiegrasland van 30 cm is representatief voor de toegestane hoogte in het gehele plangebied. Indien het gebied (of delen daarvan) verruwt, ontstaat een nieuwe situatie die nadere maatregelen vereist.

Het projectontwerp voor de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld leidt tot een maximaal berekende waterstanddaling van 72,9 cm bij km 960,8 (zie bijlage 11). In de berekeningen zijn de in de hoogwatergeul aanwezige, boven het maaiveld gelegen, wegen en opritten naar de dijken en de bestaande laanbeplanting (die gehandhaafd blijft) meegenomen. Voor het landgebruik is aangenomen dat alle grond in gebruik is als productiegrasland en dat de natuurvriendelijke oevers langs de A-watergangen in het weidevogelgebied gemaaid worden voor het hoogwaterseizoen. In de nieuwe uiterwaard is voor de hydraulische berekeningen uitgegaan van de aanwezigheid van natuurlijk grasland.

Met een vastgestelde beheerruimte van bijna 2 cm voldoet het ontwerp ruim en is het ontwerp robuust. Er is ruimte om onzekerheden (andere waterstanden of falen van enkele kleppen (maximaal 6 kleppen) in de inlaat of in het beheer (andere ruwheden)) op te vangen. Een deel van de beheerruimte is ook gereserveerd voor de detaillering in de realisatiefase (b.v. kleine aanpassingen in het ontwerp b.v. de aanleg van dijk kruisingen

t.b.v. agrariërs). De opstuwing benedenstrooms van de hoogwatergeul is nihil. Ook wordt de afvoerdeling op de IJsselkop niet beïnvloed.

Morfologische veranderingen in IJssel

Als de hoogwatergeul mee stroomt, zullen de stroomsnelheden in de IJssel wijzigen en kan erosie en sedimentatie in de IJssel verwacht worden. De morfologische veranderingen als gevolg van de aanleg van de hoogwatergeul zijn zeer beperkt. In de “normale situatie” wordt de stroming in de IJssel zeer beperkt beïnvloed. De jaargemiddelde aanzanding in de vaargeul blijft beperkt tot maximaal 10 cm tussen rivierkm 960.8 en 961.3. In dit traject ontstaat geen knelpunt voor de scheepvaart. Ook leidt deze beperkte aanzanding niet tot extra baggerwerk.

Als de hoogwatergeul mee stroomt, zal benedenstrooms van de inlaat sediment kunnen neerslaan (ca. 7.000 m³ bij een gemiddelde MHW-golf). Deze aanzanding zal na een dergelijke gebeurtenis weggebaggerd worden. Het effect van deze aanzanding op de hoogwaterstanden is naar verwachting minder dan één cm en wordt door de robuustheid van de dijkhoogte opgevangen.

Bij en bovenstrooms van de inlaat (rivierkm 959-961) nemen de stroomsnelheden in de IJssel toe als de hoogwatergeul mee stroomt. Daardoor kan daar erosie tot 20 cm optreden. Deze erosie zal naar verwachting geen gevaar opleveren voor kabels, leidingen en kritische objecten. Tussen de inlaat en de uitlaat zijn de snelheden en sedimenttransporten in de IJssel lager, waardoor de erosie- en sedimentatieprocessen kleiner zijn en er dus minder erosie en aanzanding optreedt. Bij de uitstroom van de hoogwatergeul worden geen belangrijke morfologische effecten (erosie) in de IJssel verwacht. Het water in de hoogwatergeul stroomt geleidelijk terug in de IJssel (zie ook bijlage 11).

Als de hoogwatergeul mee stroomt kunnen de stroomsnelheden in de hoogwatergeul en de toe- en uitstroomgebieden (Het Oever en Hoenwaard) maximaal 1,5 m/s bedragen. Een goede grasmat kan dergelijke snelheden goed weerstaan. Aandachtspunten zijn mogelijk de locaties met hoge snelheden bij de westelijke oever van de IJssel nabij rivierkm 961, waar het water richting de inlaatconstructie afbuigt en bij de brugopeningen nabij de uitlaat van de hoogwatergeul (Werverdijk) (zie ook bijlage 11).

7.6.3

OPPERVLAKTEWATER IN HET KADER VAN DE WATERTOETS

Oppervlaktewaterkwantiteit

In het gebied bevinden zich diverse watergangen. Deze watergangen dienen lokaal aangepast te worden aan de nieuwe situatie. Bijvoorbeeld waar dijken of kunstwerken ter plaatse van de watergangen zijn gepland. De watergangen worden aangepast aan de nieuwe situatie, waarbij de afwatering van het gehele gebied gewaarborgd blijft. De aanpassingen zijn doorgevoerd volgens de daarvoor geldende regels van het waterschap. Lokaal vindt ook demping of verplaatsing van watergangen plaats. Bij demping is verloren gaande berging gecompenseerd met de nieuwe watergangen. Wateroverlast wordt hiermee voorkomen. De polderpeilen in het gebied blijven gehandhaafd (zie ook bijlage 10).

Oppervlaktewaterkwaliteit

De oppervlaktewaterkwaliteit wordt op verschillende manieren beïnvloed. In de “normale situatie” leidt de aanleg van de hoogwatergeul tot een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit. Een deel van de watergangen wordt gedempt en nieuwe watergangen worden voorzien van een schone waterbodem.

In de “situatie van een meestromende hoogwatergeul”, stroomt IJsselwater het gebied in. Dit water heeft een andere chemische samenstelling dan het gebiedseigen oppervlaktewater en veroorzaakt negatieve effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit. Dit is een tijdelijk effect. Het is de verwachting dat de chemische en ecologische oppervlaktewaterkwaliteit circa 2 jaar nodig heeft om te herstellen. Aangezien dit enkel “eens in een mensenleven” voorkomt, is het negatieve effect verwaarloosbaar (zie ook bijlage 10).

7.6.4

GRONDWATER IN HET KADER VAN DE WATERTOETS

Grondwaterkwantiteit

In de “normale situatie” wijzigt de grondwaterstand in de winterperiode zich nauwelijks. Er treden slechts zeer lokale verschuivingen op als gevolg van de gegraven en gedempte watergangen in en buiten de hoogwatergeul. De watergangen zijn zodanig gedimensioneerd dat de huidige polderpeilen in de winter kunnen worden gehandhaafd. Bij een hoogwatersituatie op de IJssel treden er tijdelijk hogere grondwaterstanden op in een zone evenwijdig aan de winterdijk. De aanwezige sloten en watergangen draineren dan in grote mate.

In de “situatie van een meestromende hoogwatergeul” kunnen aan weerszijden van de hoogwatergeul hogere grondwaterstanden optreden. Het gebied waarin deze beïnvloeding optreedt, is beperkt tot een strook van 50 tot 200 meter aan weerszijden van de geul. Ten westen van de geul zijn geen locaties waar de beïnvloeding tot overlast zal leiden. In het oeverwalgebied zijn bij het hooggelegen Veessen geen problemen te verwachten, bij het dorp Vorchten en het buurtschap Werven kan de grondwaterstanden lokaal tot aan maaiveld stijgen. Daar waar deze hoge grondwaterstanden samenvallen met woningen wordt in onderling overleg een maatwerk oplossing gezocht.

Grondwaterkwaliteit

De kwaliteit van het grondwater in een “normale situatie” wijzigt niet als gevolg van de geplande maatregelen. In de “situatie van een meestromende hoogwatergeul” wordt de kwaliteit van het ondiepe grondwater zowel in de geul als tot een breedte van 250 m achter de dijken (tijdelijk) beïnvloed door het infiltrerende IJsselwater. Na de hoogwatersituatie zal in de kwelgebieden binnen de hoogwatergeul de sterke opwaartse kweldruk voldoende tegendruk bieden, zodat de beïnvloede zone van het IJsselwater zich beperkt tot maximaal 1 meter min maaiveld. Ná een hoogwatergolf in de hoogwatergeul zal, als gevolg van ‘uitloging’ door neerslag, het tijdelijke rivierkarakter van het bodemwater weer afnemen (zie ook bijlage 10).

7.6.5

RIOLERING IN HET KADER VAN DE WATERTOETS

In het plangebied zijn diverse persleidingen gelegen voor de afvoer van afvalwater. Deze persleidingen zijn in beheer van de gemeente Heerde en waterschap Veluwe. Door de uitplaatsing van verschillende woningen/bedrijven in de hoogwatergeul, vervalt de functie van een deel van deze leidingen. De loze leidingen worden verwijderd. Daarnaast zijn de te behouden leidingen getoetst op de nieuwe situatie. De persleidingen die dijken en kunstwerken kruisen, worden hier verzwaaard. Ook de leidingen in de hoogwatergeul worden verzwaaard om de werking ervan in de “situatie van een meestromende hoogwatergeul” te waarborgen.

7.6.6

TOETSING WATERWET

Bij de toetsing aan de Waterwet wordt op grond van artikel 2.1 van die wet gekeken naar:

- Het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
- Het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersysteem;
- Het vervullen van maatschappelijke functies door watersystemen.

Tevens dienen ook de te nemen maatregelen en voorzieningen die nadelige gevolgen van de hoogwatergeul (aanleg, “droge” en “natte” situatie) ongedaan maken of beperken te worden beschreven. Deze maatregelen en voorzieningen zijn elders in de toelichting bij het betreffende onderdeel (bijvoorbeeld Natuur) opgenomen.

Voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

De bestaande en nieuwe dijken in het gebied hebben een belangrijke functie in het voorkomen van overstromingen in het plangebied en ook daarbuiten. De hoogwatergeul heeft als doel 71 cm waterstandsverlaging bij de maatgevende situatie. Hiermee wordt het risico op overstromingen in de regio, aan beide zijden van de IJssel, verminderd. De nieuw te realiseren dijken beschermen het gebied tussen de hoogwatergeul en de IJssel, maar ook het gebied ten westen van de hoogwatergeul (zie ook paragraaf 7.6.7). In het kader van de Watertoets is eveneens gekeken naar het aspect veiligheid (zie paragraaf 7.6.2).

Het watersysteem in het plangebied wordt aangepast. Daarbij wordt de afwatering van het gehele gebied gewaarborgd. De geplande gemalen zijn berekend op de “normale situatie en de situatie van een meestromende hoogwatergeul”. In beide gevallen is de afwatering en daarmee de waterveiligheid gewaarborgd. In het kader van de Watertoets is eveneens gekeken naar het voorkomen van wateroverlast (zie paragraaf 7.6.3 en 7.6.4).

Veiligheid tegen overstroming van oeverwalgebied

Ook na de aanleg van de hoogwatergeul voldoet het gehele plangebied aan de wettelijke normen voor veiligheid tegen overstroming (eens in de 1250 jaar). In de situatie van een meestromende hoogwatergeul komt het oeverwalgebied als het ware op een eiland te liggen: het ‘eiland van Veessen, Vorchten, Marle en Werven’. Mocht zich de uitzonderlijke situatie voordoen dat het oeverwalgebied geëvacueerd moet worden, dan zijn er twee ontsluitingsmogelijkheden, via de Werverdijk in het noorden en via de Kerkdijk in het zuiden (zie ook paragraaf 4.12 en bijlage 7).

Beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersysteem

In de planvorming is rekening gehouden met de doelstellingen die voor de waterlichamen in het gebied zijn vastgesteld. De doelstellingen voor 2015 vallen uiteen in chemische en ecologische doelstellingen en zijn door vertaald naar maatregelen. De maatregelen die zijn gesteld voor de Grote Wetering zijn overgenomen in de voorgenomen plannen (natuurvriendelijke oever en verwijderen vuile waterbodem). Omdat er geen ingrepen zijn gepland op het waterlichaam de IJssel, zijn deze doelstellingen niet van toepassing. De voorgenomen plannen voor de hoogwatergeul hinderen het bereiken van de doelstellingen van het waterlichaam de IJssel evenmin (zie ook paragraaf 7.6.7).

In het kader van de Watertoets is eveneens gekeken naar de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater (zie paragraaf 7.6.3 en 7.6.4). Ook is een toetsing uitgevoerd aan de KRW-doelen (zie paragraaf 7.6.8).

7.6.7

TOETSING WATERWET: MAATSCHAPPELIJKE FUNCTIES IJSSEL

In het Beheer- en Ontwikkelplan Rijkswateren (BPRW) zijn de functies van verschillende Rijkswateren, waaronder de IJssel, opgenomen. De maatschappelijke functies van de IJssel zijn (conform BPRW) veiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, scheepvaart en gebruiksfuncties. Deze onderwerpen worden hierna besproken.

Daarnaast zijn in de bijlage van het BPRW de doelstellingen en maatregelen in het kader van de KRW opgenomen.

In deze paragraaf zijn de resultaten van de toetsing aan de in het BPRW opgenomen maatschappelijke functies beschreven. De resultaten van de toetsing aan de KRW is ook voor het waterlichaam IJssel beschreven in paragraaf 7.6.8.

Veiligheid

De aanleg van de hoogwatergeul draagt bij aan de waterveiligheid van de regio. De belangrijke functies aanwezig in het plangebied (landbouw, wonen, recreatie en werken) worden eveneens beschermd tegen hoog water.

Rijkswaterstaat voert het beheer en onderhoud uit aan de rijkswateren (en dus de IJssel). Het waterschap draagt zorg voor de primaire waterkeringen. Daarnaast toetst Rijkswaterstaat de waterkering aan de vereisten uit de Waterwet. De veiligheid wordt niet ondermijnd door het realiseren van de hoogwatergeul.

Voldoende water

Onder “voldoende water” wordt verstaan: zorg voor wateroverlast, watertekort, droogte en verzilting. In dit gedeelte van de IJssel zijn geen drinkwaterwinningen. Daarnaast hebben de voorgenomen plannen geen consequenties voor wateroverlast, watertekort en droogte vanuit de IJssel. Verzilting speelt in dit deel van het land niet.

Schoon en gezond water

Dit aspect gaat in op de chemische en ecologische toestand van het water. In de voorgenomen plannen zijn geen werkzaamheden aan de IJssel voorzien. Wel worden in het plangebied de gestelde KRW-maatregelen uitgevoerd.

De monitoring van de chemische en ecologische toestand, voortkomend uit verplichtingen vanuit het Besluit kwaliteitseisen en monitoring water (Bkmw), de KRW en Natura 2000 is in dit gebied verankerd in het Waterbeheersplan 2010-2015 van waterschap Veluwe en het Beheer- en Ontwikkelplan Rijkswateren van Rijkswaterstaat.

Scheepvaart

De hoogwatergeul heeft een beperkt gevolg voor de scheepvaart, omdat de hoogwatergeul slechts eens in een mensenleven gaat meestromen. Alleen in de “situatie van een meestromende hoogwatergeul” zijn bij de inlaat hoge dwarssnelheden te verwachten (zie ook bijlage 11 voor meer informatie). Op dat moment worden door Rijkswaterstaat verkeersmaatregelen genomen op de IJssel.

In het huidige beleid¹² wordt in hoogwatersituaties geen vaarverbod op de Rijntakken opgelegd, tenzij de stabiliteit van dijken als gevolg van golfwerking in gevaar is. Ook in de situatie van een ‘meestromende hoogwatergeul’ kan naar verwachting volstaan worden met verkeersmaatregelen. Mits voldoende verkeersmaatregelen worden genomen, is stilleggen van de scheepvaart niet nodig. De gevolgen voor de scheepvaart zijn dan ook beperkt.

Bij de uitlaat stroomt het water weer gelijkmatig terug naar de IJssel, zodat de verhoging van dwarssnelheden slechts beperkt blijft tot nabij de inlaat. Bij alle overige afvoeren zijn geen problemen met dwarsstromingen te verwachten.

De transportfunctie van de IJssel blijft gewaarborgd. Er zijn in de onderhavige plannen geen ingrepen aan de IJssel voorzien die de scheepvaart beïnvloeden. Ook het beheer en onderhoud kan op de gebruikelijke wijze plaatsvinden. Bij de aanleg van de dijken kan, vanwege de aanvoer van grond naar het plangebied, op de IJssel enige hinder worden ondervonden van het extra scheepverkeer. De laad/losplaatsen aan de IJssel zijn buiten de vaarweg gelegen. De scheepvaart ondervindt dan ook geen hinder van het laden en lossen.

Overige gebruiksfuncties

Overige gebruiksfuncties in het BPRW zijn onder andere recreatie, drinkwaterwinning, energiewinning en viswater. Drinkwaterwinning, energiewinning en viswater (voor commerciële doeleinden) is voor dit gedeelte van de IJssel niet van toepassing. Recreatie vindt wel plaats op de IJssel. De voorgenomen plannen hebben geen invloed op de recreatie op de IJssel.

7.6.8

TOETSING AAN KRW

De Grote Wetering en de IJssel zijn KRW-waterlichamen. De Grote Wetering en de dijken van de IJssel maken deel uit van het plangebied. Het waterlichaam de IJssel valt grotendeels buiten het plangebied. Als gevolg van de aanleg van de hoogwatergeul ontstaat in het gebied ten zuiden van de inlaat een nieuwe uiterwaard. Deze nieuwe uiterwaard zal na realisatie van de hoogwatergeul deel gaan uitmaken van het waterlichaam de IJssel.

Grote Wetering

De Grote Wetering is in beheer bij waterschap Veluwe. Het waterschap heeft de huidige en gewenste ecologische toestand voor dit waterlichaam vastgelegd in een factsheet, evenals de te nemen maatregelen om de gewenste ecologische toestand te bereiken. Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers is één van deze maatregelen. In overleg met waterschap Veluwe wordt aan één zijde van de Grote Wetering een natuurvriendelijke oever gerealiseerd. Dit is aan de zijde van de Landschapszone, waardoor de natuurvriendelijke oever naast het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit ook een bijdrage levert aan de landschappelijke waarde en een positief effect heeft op de ecologische waarde op de oever.

¹² Page: 84

Door de Minister van Verkeer en Waterstaat is in de “Beleidslijn scheepvaart beperking of stremming bij hoogwater op de Rijn en Maas” die naar aanleiding van de hoogwaters in de winters van 1993-’94 en 1994-’95 is opgesteld, vastgelegd dat de scheepvaart op de Nederlandse vaarwegen alleen gestremd mag worden op trajecten waar sprake is van gevaar voor de dijken als gevolg van golfwerking van scheepvaart.

Onderhavig Rijksinpassingsplan draagt bij aan het halen van de ecologische doelstelling van de Grote Wetering door aan een zijde een natuurvriendelijke oever te realiseren.

Daarnaast wordt bij het dempen van watergangen vuile waterbodem verwijderd. Bij nieuwe watergangen wordt een schone waterbodem toegepast. Dit heeft een positief effect op de waterkwaliteit. Het realiseren van een natuurvriendelijke oever en het verwijderen van vuile waterbodems hebben een positief effect op de chemische en biologische waterkwaliteit. Om deze reden dragen ze bij aan het bereiken van de doelstellingen die aan het KRW-waterlichaam Grote Wetering zijn gesteld.

Nieuwe uiterwaard

Wanneer de IJssel een waterpeil boven NAP + 3,00 meter bereikt, zal de nieuwe uiterwaard onder water komen te staan. In de situatie waarin de effecten van alle Ruimte voor de Riviermaatregelen op de IJssel zijn meegenomen, zal dit gemiddeld 30 dagen per jaar plaatsvinden. In de “normale situatie” zijn in de nieuwe uiterwaard stroomsnelheden tot lokaal 40 cm/sec te verwachten (zie bijlage 11).

Kans op erosie bij een meestromende hoogwatergeul

De erosiegevoeligheid van percelen gelegen in de hoogwatergeul is nader bekeken (zie bijlage 11). De kans op erosie wordt bepaald door de stroomsnelheid van het water en de erosiegevoeligheid van de ondergrond. De erosiegevoeligheid van de ondergrond wordt bepaald door een combinatie van bodemtype en begroeiing. Bij een meestromende hoogwatergeul variëren de stroomsnelheden, maar in het algemeen is de stroomsnelheid 0,5 m/sec met lokaal hogere en lagere waarden.

De hoogwatergeul blijft in agrarisch gebruik. De kans op erosie uitgaande van bovengenoemde stroomsnelheid en de aanwezigheid van productiegroenland in de “situatie van een meestromende hoogwatergeul” is nihil. In het geval dat de gronden in de hoogwatergeul braak liggen ten tijde van een meestromende hoogwatergeul, is er alleen ten noorden van de toekomstige brug Werverdijk (Het Oever) sprake van een reële kans op erosie. Geconcludeerd is dat een kans op erosie bestaat in het gebied Het Oever, direct benedenstrooms van de openingen in de Werverdijk, daar waar de stroomsnelheid bij een meestromende hoogwatergeul groter is dan 0,5 m/sec. Op basis van de resultaten van het bodemonderzoek kan geconcludeerd worden dat het risico op verspreiding van verontreinigingen als gevolg van erosie gering is (zie ook paragraaf 7.2.1).

Risico op verspreiding van verontreinigingen als gevolg van erosie

De meestromende hoogwatergeul kan invloed hebben op de waterkwaliteit van de IJssel doordat het mee stromen van de hoogwatergeul erosie veroorzaakt en er bodemmateriaal vanuit de hoogwatergeul de IJssel in kan stromen. Het optreden van erosie vindt gedurende een hoogwaterperiode slechts plaats in een korte periode van enkele dagen. Erosie treedt op in situaties waarbij sprake is van een hoog debiet (hoge waterafvoer). Dit betekent dat het vrijkomende sediment (met eventuele verontreiniging) sterk verdund wordt. Vanwege de beperkte kans op erosie en de korte duur (enkele dagen) van een afvoergolf, zijn geen structurele effecten op de waterkwaliteit als gevolg van het verspreiden van verontreinigd sediment te verwachten.

Als gevolg van erosie in de “situatie van een meestromende hoogwatergeul” komen andere bodemlagen vrij te liggen, die mogelijk van slechtere kwaliteit zijn dan de top laag. De mate waarin verontreinigde waterbodem bloot komt te liggen, is sterk afhankelijk van de optredende erosie en lastig te voorspellen. Meetbare effecten van ‘blootgelegde’ waterbodem op de waterkwaliteit worden niet verwacht. Enerzijds is dit vanwege de sterke

binding van de verontreinigingen aan de slibdeeltjes in de waterbodem. Anderzijds zal door de toegenomen dynamiek (hogere stroomsnelheden) sprake zijn van verversing van het water (en daarmee een betere waterkwaliteit). De aanleg van de hoogwatergeul leidt dan ook niet tot onaanvaardbare risico's met betrekking tot de verspreiding van verontreinigd slib.

HOOFDSTUK

8 Juridische planbeschrijving

8.1

DIGITAAL RAADPLEEGBAAR BESTEMMINGSPLAN

Het Rijksinpassingsplan Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is opgesteld conform de eisen vanuit de Wro, het Bro en de regels zoals deze zijn vastgelegd in de SVBP 2008. Met de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) 2008 worden bestemmingsplannen en inpassingsplannen op vergelijkbare wijze opgebouwd en op dezelfde wijze verbeeld. Zowel de toelichting, als de regels en de verbeelding (plankaart) zijn gedigitaliseerd en te raadplegen via www.ruimtelijkeplannen.nl. Dit betekent dat een ieder via de computer met een enkele klik op een specifiek gebied alle van toepassing zijnde regelingen uit dit Rijksinpassingsplan op dat betreffende gebied in één oogopslag kan bekijken. Tevens is bij de betrokken overheden ook een analoog exemplaar beschikbaar.

8.2

GELDIGHEID EN UITSLUITING BEVOEGDHEID RIJKSINPASSINGSPLAN

In het Rijksinpassingsplan Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld is ervoor gekozen om de algemene bepalingen uit de onderliggende bestemmingsplannen (onder andere 'Agrarisch Gebied', 'Hoorn, Veessen en Vorchten' en 'Uiterwaarden') niet van toepassing te verklaren. In overleg met de gemeente Heerde is ervoor gekozen om het Rijksinpassingsplan te laten fungeren als een volwaardig bestemmingsplan. Het gebied verandert door de uitvoering van de maatregel zo ingrijpend en fundamenteel, dat een compleet nieuw bestemmingplan is gerechtvaardigd.

Conform artikel 3.28, vijfde lid Wro bepaalt de Minister in het vaststellingsbesluit van het Rijksinpassingsplan tot welk tijdstip de uitsluiting van de bevoegdheid van de gemeenteraad tot vaststelling van een bestemmingsplan voor de betrokken gronden voortduurt. Tot dat tijdstip kan de gemeenteraad geen bestemmingsplannen vaststellen en kunnen provinciale staten geen inpassingsplan vaststellen voor de betrokken gronden.

8.3

GEDETAILLEERD RIJKSINPASSINGSPLAN MET FLEXIBILITEIT

Dit Rijksinpassingsplan heeft het karakter van een gedetailleerd plan. Dit houdt in dat de aan het gebied toegekende bestemmingen toezien op een eindsituatie en dat de regels de voor die situatie gewenste directe realisatiemogelijkheden bieden. Er is dan een rechtstreeks toetsingskader voor aanvragen om omgevingsvergunningen. De verbeelding en planregels geven samen een duidelijk beeld van de wijze waarop het plangebied zal worden ingericht.

Het plan is concreet: aan de in het plangebied te ontwikkelen functies en voorzieningen is een eigen bestemming toegekend. Binnen de bestemmingsomschrijving wordt, waar mogelijk en noodzakelijk, een omschrijving van de toegestane functies of bouwwerken gegeven die ruimte biedt voor flexibiliteit. Deze functies zijn opgenomen in één bestemming. De buitenste begrenzing van het bestemmingsvlak is op de verbeelding aangegeven; binnen dit vlak kunnen de functies inclusief benodigde voorzieningen worden gerealiseerd.

In het Rijksinpassingsplan is een aantal flexibiliteitsbepalingen opgenomen. Deze bepalingen hebben betrekking op mogelijke, voorzienbare ontwikkelingen in het plangebied. Het gaat om ontwikkelingen die nog onvoldoende concreet zijn om mee te nemen en die te zijner tijd nog om een afweging vragen: hindert de voorgestane ontwikkeling de waterafvoerende functie niet? Het gaat concreet om een aantal mogelijkheden om af te wijken van de bouw- of gebruiksregels, zoals het plaatsen van een artistiek kunstwerk op de dijk of de inlaat, na de oplevering van de dijken en in- en uitlaatvoorzieningen.

De afwijkingsbevoegdheden zijn gelaten aan het college van burgemeester en wethouders. Bij de formulering van de afwijkingsbevoegdheden is de tekst van artikel 3.6 lid 1 onder c Wet ruimtelijke ordening aangehouden. Op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (artikel 2.4) zijn burgemeester en wethouders in beginsel Bevoegd Gezag om op een aanvraag om een omgevingsvergunning te beslissen. De Minister maakt geen gebruik van de mogelijkheid (ex artikel 3:28 lid 4 van de Wet ruimtelijke ordening) om de bevoegdheid om te beslissen op aanvragen om omgevingsvergunningen aan zich te houden. Voor de afwijkingsmogelijkheden die de waterstaatkundige functie kunnen raken is de eis van een verklaring van geen bezwaar van de waterbeheerder opgenomen. De wijzigingsbevoegdheden zijn afhankelijk van de aard van de wijziging toegekend aan de Minister of het college van burgemeester en wethouders.

8.4

OPBOUW VAN DE PLANREGELS

De bij dit Rijksinpassingsplan behorende planregels zijn onderverdeeld in vier hoofdstukken, te weten:

- Hoofdstuk 1: inleidende regels;
- Hoofdstuk 2: bestemmingsregels;
- Hoofdstuk 3: algemene regels;
- Hoofdstuk 4: overgangs- en slotregels.

Deze hoofdstukindeling is conform de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP 2008).

In hoofdstuk 1 zijn enkele in de planregels gehanteerde begrippen gedefinieerd. Daarnaast is aangegeven op welke wijze bepaalde afmetingen dienen te worden gemeten. In hoofdstuk 2 zijn achtereenvolgens de bestemmingen en de dubbelbestemmingen opgenomen. Per bestemming is vermeld voor welke doeleinden de gronden zijn bestemd. De bestemmingsomschrijving is, samen met eventuele specifieke gebruiksregels, bepalend voor de vraag waarvoor de gronden en opstallen gebruikt mogen worden. In de bouwregels zijn per bestemming de bebouwingsmogelijkheden vermeld. Hoofdstuk 3 bevat de algemene bepalingen die van toepassing zijn op alle bestemmingen. Uit praktische overwegingen zijn deze algemene bepalingen in een afzonderlijk hoofdstuk ondergebracht.

In dit hoofdstuk is ook de wijziging ten behoeve van een agrarisch bedrijf opgenomen. In hoofdstuk 4 is omschreven welke gebouwen en welk gebruik vallen onder het overgangsrecht.

8.5

BESTEMMINGEN - ALGEMEEN

De in de planregels opgenomen bestemmingen worden in dit hoofdstuk van de toelichting nader toegelicht. Allereerst wordt ingegaan op de bestemmingen in het algemeen, gevolgd door de dubbelbestemming “Waterstaat – Waterstaatkundige functie”. Daarna worden de verschillende bestemmingen en de overige dubbelbestemmingen nader toegelicht. Tenslotte wordt ingegaan op de aanduidingen ‘vrijwaringszone – dijk A’ en ‘vrijwaringszone – dijk B’ en wordt de wijziging ten behoeve van een agrarisch bedrijf nader toegelicht.

De SVBP en systematiek van bestemmen

De Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen (SVBP) geeft standaardbepalingen voor het opstellen van digitaal vergelijkbare bestemmingsplannen. De SVBP bepaalt onder meer welke bestemmingen of aanduidingen gebruikt moeten worden voor bepaalde functies (aan de hand van de zogenaamde hoofdgroepen), welke kleur bestemmingsvlakken van hoofdgroepen krijgen en hoe de regels opgebouwd moeten worden.

Over de manier van meten

In de planregels wordt regelmatig verwezen naar bouwhoogtes. Een bouwhoogte wordt, tenzij anders is aangegeven, gemeten ten opzichte van het peil. De definitie van ‘peil’ is opgenomen in de begripsbepalingen bij de planregels. Daarbij is onderscheid gemaakt in het bouwen op het ‘normale’ maaiveld, het bouwen op een terp of op een waterkering of bouwen in water. Op een aantal plaatsen is in de planregels expliciet aangegeven dat de bouwhoogte geldt ten opzichte van het NAP of ten opzichte van een aangeaarde hoogte. De verwijzing naar het NAP is opgenomen om de hoogte van waterhuishoudkundige werken, zoals de inlaat, goed te regelen. De hoogtes van deze voorzieningen zijn namelijk berekend ten opzichte van NAP. In principe geldt de definitie van peil uit de begripsbepalingen, tenzij in de planregels expliciet is aangegeven ten opzichte waarvan gemeten moet worden.

Rangorde tussen (dubbel)bestemmingen

In het Rijksinpassingsplan is een aantal dubbelbestemmingen opgenomen. Om verwarring over de onderlinge rangorde te voorkomen, is in de bestemmingsomschrijvingen bij de dubbelbestemmingen aangegeven welke dubbelbestemmingen van primaire of ondergeschikte betekenis zijn.

Ontwerpmarges en flexibiliteit

De verbeelding is afgestemd op de ontwerpmarges zoals deze in het projectontwerp zijn opgenomen. Deze marges bedragen 5 meter. Dit betekent dat de profielen van de dijken, wegen, de inlaat en een deel van de watergangen op de verbeelding 5 meter breder zijn ingetekend. Dit is gedaan om ten tijde van de uitvoering een beperkte mate van flexibiliteit te hebben. Daarnaast is de Minister bevoegd om het plan te wijzigen en de bestemmingsgrenzen en de aan de bestemmingen gekoppelde aanduidingen met maximaal 5 meter te verschuiven. Voorwaarde is dat dit noodzakelijk is voor de realisatie van de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld en dat de belangen die ten grondslag liggen aan het opnemen van de desbetreffende bestemming in het plan niet worden geschaad.

8.6

DUBBELBESTEMMING 'WATERSTAAT – WATERSTAATKUNDIGE FUNCTIE'

De hoogwatergeul heeft tot doel om bij hoog water de waterstanden in de IJssel te verlagen door het overvloedige water tijdelijk op te vangen in de hoogwatergeul en geleidelijk af te voeren naar het bovenstroomse deel van de IJssel en daarmee overstromingen elders langs de IJssel te voorkomen. Het tussen de nieuwe waterkeringen gelegen gedeelte van het plangebied gaat na de realisatie deel uitmaken van het buitendijks gebied. Deze dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterstaatkundige functie' is van toepassing op alle gronden binnen het plangebied die deel uit gaan maken van het buitendijkse gebied.

Bestemmingsomschrijving

Om de minimale capaciteit van de hoogwatergeul in het Rijksinpassingsplan te verankeren is deze in de bestemmingsomschrijving opgenomen. De hoogwatergeul moet een zodanige capaciteit hebben voor het afvoeren en bergen van oppervlaktewater, ijs en sediment dat bij een waterstand van NAP +5,65 meter bij rivierkilometer 961 een waterstanddaling in de IJssel van tenminste 0,71 m wordt bereikt tussen rivierkilometer 960,7 en 961,7.

Bouwregels met afwijkmogelijkheid

In de bouwregels van de dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterstaatkundige functie' is een bouwverbod opgenomen voor het bouwen ten dienste van andere bestemmingen (basisbestemmingen of dubbelbestemmingen). Bij een omgevingsvergunning kan daarvan worden afgeweken, indien en voor zover door het bouwwerk de minimale capaciteit van de hoogwatergeul niet wordt aangetast en niet kan worden aangetast. Vereist is dat de waterbeheerder een verklaring van geen bezwaar heeft verstrekt alvorens de vergunning kan worden verleend. Het criterium voor de afweging door de waterbeheerder is (uiteraard) of de minimale capaciteit van de hoogwatergeul niet wordt aangetast. Bij het bouwen ten behoeve van een andere bestemming dan de dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterstaatkundige functie' moet worden gebouwd conform de bouwregels van de andere bestemming.

Specifieke gebruiksregels

Het ophogen van gronden met meer dan 30 cm is aangemerkt als strijdig gebruik. Het is niet onder de aanlegvergunningplicht gebracht, omdat een dergelijke vergunning altijd geweigerd moet worden. Uitzonderingen betreffen de Weerdhofweg en ophogingen ten behoeve van bruggen in de Schraatgravenweg. Een andere uitzondering betreft de huidige IJsseldijk, die deels wordt afgegraven. Ter plaatse van de aanduidingen 'maximum hoogte (m)' en 'minimum hoogte (m)' mag een ophoging aanwezig zijn, die varieert in hoogte.

Als strijdig gebruik is verder aangemerkt het aanbrengen of in standhouden van beplantingen met een hoogte van meer dan 30 cm in de periode tussen 1 november en 31 maart. Het verbouwen van mais in de geul is toegestaan, mits geoogst vóór 1 november. Een uitzondering op het verbod tot het in stand houden van beplantingen hoger dan 30 cm betreft de bomenrij langs de Plakkenweg (vanwege de vliegrouwe voor vleermuizen) en een aantal bomen en bomenrijen langs de Stege, Rottenbroekseweg en Ziebroekseweg (vanwege landschappelijke redenen).

De aanwezigheid van deze bomen is meegenomen in de hydraulische berekeningen voor de hoogwatergeul. Deze uitzonderingen zijn op de verbeelding aangegeven met de aanduiding 'groen'.

Vergunningplicht

In de planregels is een omgevingsvergunningplicht opgenomen voor het uitvoeren van 'werken, geen bouwwerk zijnde, of werkzaamheden' (hierna: (aanleg)vergunning).

Deze vergunningplicht geldt voor:

- Het ontgronden of afgraven;
- Het ophogen met minder dan 0,3 meter;
- Het graven, vergraven, dempen, verdiepen en verbreden van watergangen;
- Het storten, plaatsen, neerleggen of laten staan of liggen van vaste substanties of voorwerpen.

De vergunning kan worden verleend wanneer de minimale capaciteit van de hoogwatergeul, zoals bedoeld in de bestemmingsomschrijving, niet wordt aangetast en ook niet (direct of indirect) kan worden aangetast. Oftewel als de doelstelling van een waterstandverlaging van 71 centimeter ook na de ingreep nog gerealiseerd wordt.

Een aantal werkzaamheden is uitgesloten van de vergunningplicht. Het gaat om de volgende werken of werkzaamheden:

- A. Normale onderhouds- of exploitatiewerkzaamheden;
- B. Werken of werkzaamheden, waarvoor een Waterwetvergunning is verleend;
- C. Werken of werkzaamheden ter uitvoering van onderhoud, aanleg of wijziging van waterstaatswerken, voor zover deze activiteiten door of vanwege de beheerder worden uitgevoerd;
- D. Ten behoeve van herverkaveling gedurende vijf jaar na inwerkingtreding van het Rijksinpassingsplan.

Ad A: Werkzaamheden die het normale onderhoud en exploitatie betreffen zijn volgens de planregels niet vergunningplichtig. De werkzaamheden zijn gedefinieerd als werkzaamheden die regelmatig nodig zijn voor een goed beheer van de gronden, waaronder begrepen de handhaving dan wel de realisering van de bestemming. Het is wel van belang dat andere regelingen zich niet verzetten tegen deze werkzaamheden, zoals bijvoorbeeld een beheersovereenkomst of de Keur. Ook moeten soms ontheffingen op basis van de Flora- en faunawet worden verleend. Hierna is een aantal voorbeelden opgenomen van werken of werkzaamheden die vallen onder de term 'normale exploitatie en beheer':

Voorbeelden van normaal agrarisch gebruik:

- Maaien, beweiden en bemesten van grasland;
- Verbeteren van het grasland door het scheuren van de grasmat en het direct opnieuw inzaaien;
- Ploegen en cultiveren van bouwland, met uitzondering van diepploegen;
- Verbouwen van akkerbouwgewassen, zoals maïs in wisselteelt;
- Maaien en schonen van sloot en slootkant;
- Aanleggen van wegen voor de directe ontsluiting van agrarische percelen.

Voorbeelden van normaal landschapsonderhoud:

- Flauwer maken van oevers;
- Schoonmaken van watergangen en poelen;

- Opslag verwijderen;
- Snoeien van bomen in de bomenrij;
- Beschermingsmiddelen om nesten van weidevogels plaatsen.

Ad B: Er geldt geen vergunningplicht voor werken of werkzaamheden waarvoor een Waterwetvergunning is verleend.

Ad C: Er geldt geen vergunningplicht voor werken of werkzaamheden die tot doel hebben de waterstaatkundige functie van het gebied te realiseren of behouden.

Voor werkzaamheden zoals het aanleggen van de dijken, kaden, het voorland van de dijken, het aanleggen of aanpassen van watergangen, de inlaat en de andere benodigde waterstaatkundige voorzieningen is geen vergunning nodig. Deze werkzaamheden zijn bij recht toegestaan. Ook het onderhoud en de instandhouding van deze voorzieningen vallen onder deze uitzondering.

Ad D: Na realisatie van de hoogwatergeul zal een gedeeltelijke herverkaveling van de agrarische percelen in het nieuw ontstane buitendijkse gebied plaats gaan vinden. Een deel van de bestaande percelen zal als gevolg van de aanleg worden doorsneden, kavels zullen opnieuw worden uitgegeven en kavelontsluitingswegen moeten eventueel worden verplaatst. Deze uitzondering voor deze herverkaveling geldt tot vijf jaar na de inwerking-treding van dit Rijksinpassingsplan.

8.7

BESTEMMINGEN

In deze paragraaf zijn de verschillende in dit plan opgenomen bestemmingen nader toegelicht. De in het plan voorkomende dubbelbestemmingen zijn in de volgende paragraaf beschreven, met uitzondering van de dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterstaatkundige functie' die in de vorige paragraaf aan de orde is geweest.

8.7.1

BESTEMMING 'AGRARISCH'

Het gebied tussen de twee nieuwe dijken behoudt haar landbouwkundige functie. Deze gebieden zijn en blijven in agrarisch gebruik. Alleen bij een extreem hoge waterstand overstromen deze gronden. De als 'Agrarisch' bestemde gronden zijn bestemd voor de uitoefening van het agrarische bedrijf en het agrarische beheer in de vorm van grondgebonden agrarische bedrijfsvoering. Onder agrarisch beheer wordt verstaan het weiden van vee, het beheer van grasland, dan wel het telen van akkerbouwgewassen, niet in een volkstuin. Het grondgebonden karakter is daarmee geregeld.

Boom- en sierteelt en fruitteelt zijn niet toegestaan omdat deze teeltvormen de afvoer-capaciteit beperken. Bomen en struiken vormen obstakels voor de afvoer van water. De bestaande boomgaarden en ruilverkavelingsbossen worden daarom verwijderd. Nieuwe of vervangende boomgaarden, kwekerijen of bossen zijn niet toegestaan. Ook volkstuinen zijn niet toegestaan.

Naast het agrarische gebruik zijn in de bestemming 'Agrarisch' sloten (secundaire watergangen) en waterhuishoudkundige voorzieningen meebestemd. Het gaat hier om de watergangen die niet zijn aangewezen als A-watergangen.

Bouwwerken die zijn toegestaan zijn weidepaaltjes en perceelsafscheidings met een groot waterdoorlatend vermogen. De toegestane bouwhoogte hiervan is maximaal 1,5 meter. Nutsvoorzieningen (kabels en leidingen, transformatorhuisjes) ten behoeve van het lokale netwerk zijn toegestaan, alsmede perceelontsluitingspaden. Ter plaatse van de aanduiding 'recreatie' is een recreatief wandelpad toegestaan. Dit nieuwe wandelpad komt te liggen in de nieuwe uiterwaard die ontstaat ten zuiden van de inlaat. Het bestemmingsplan laat toe dat het pad zodanig wordt uitgevoerd dat het niet alleen geschikt is voor wandelen, maar ook voor fietsen en skeeleren. In de rest van het agrarische gebied zijn geen recreatieve nevenactiviteiten toegestaan.

Het noordelijke deel van het agrarische gebied (Wapenveldsebroek, Vorchterbroek) is een belangrijk leefgebied voor weidevogels en ganzen. Dit gebied heeft de dubbelbestemming 'Waarde – Open gebied' gekregen (zie ook paragraaf 8.8.6).

Bijna het gehele agrarische gebied heeft de dubbelbestemming "Waterstaat – Waterstaatkundige functie" (zie ook paragraaf 8.6).

8.7.2

BESTEMMING 'BOS'

Aan de oostzijde van de oostelijke nieuwe dijk/waterkering bevindt zich nog een aantal bospercelen die ook na realisatie van de hoogwatergeul gehandhaafd blijven. Deze bospercelen hebben de bestemming 'Bos' gekregen. De landschappelijke en natuurlijke waarden zijn meebestemd. Binnen deze bestemming zijn geen gebouwen toegestaan. Andere bouwwerken tot een hoogte van maximaal 3 meter zijn wel toegestaan. Deze andere bouwwerken moeten ten dienste staan van de bestemming.

8.7.3

BESTEMMING 'GROEN'

Aan de oostzijde van de oostelijke dijk wordt na de realisatie van de hoogwatergeul een kleine groenvoorziening aangelegd in een oksel tussen een oprit en de dijk. Het bestemmingsvlak 'Groen' wordt een groenvoorziening, nadat de tijdelijke functie als werkerterrein tijdens de aanleg van de hoogwatergeul is beëindigd. In deze bestemming zijn alleen bouwwerken geen gebouwen zijnde ten dienste van de bestemming toegestaan. De maximale bouwhoogte van deze bouwwerken geen gebouwen zijnde bedraagt 3 meter.

8.7.4

BESTEMMING 'INLAAT'

De inlaat wordt gebouwd aan de zuidzijde van het plangebied, ter hoogte van de huidige Kerkdijk. De inlaat, in de planregels debietregulerend kunstwerk genoemd, heeft de bestemming 'Inlaat' gekregen. De inlaat bestaat uit meerdere onderdelen zoals o.a. een grondlichaam met daarbovenop een kleppenconstructie, taludbekleding, een woelbak en kavelsloten. Deze voorzieningen zijn in de bestemmingsomschrijving benoemd als toegestane bouwwerken en voorzieningen.

Het gebied met de bestemming "Inlaat" is relatief ruim gedimensioneerd om zo voldoende flexibiliteit in de realisatiefase te hebben. Zoals in paragraaf 8.5.1 is aangegeven is rekening gehouden met ontwerpmarges en is in de algemene gebruiksregels bepaald dat agrarisch beheer van gronden met o.a. de bestemming "Inlaat" in een strook van 5 meter vanaf de

bestemmingsgrens is toegestaan. Daarnaast is de bestemming aan de oostkant iets breder dan aan de westkant om de aansluiting van het fietspad over de inlaat en de voormalige IJsseldijk goed ruimtelijk in te kunnen passen.

De inlaat is ontworpen op een hoogte van 5,65 meter boven NAP (NAP + 5,65 meter) en past bij het gebruik van de hoogwatergeul 'eens in een mensenleven'.

Bij een waterstand in de IJssel van NAP + 5,65 meter bij de inlaat stroomt het water over de kleppen van de inlaat en treedt de hoogwatergeul in werking. Deze hoogte van 5,65 meter boven NAP ter hoogte van rivierkilometer 961 is vastgelegd in de planregels.

De maximale bouwhoogte voor de inlaatvoorzieningen bedraagt 8 meter ten opzichte van NAP. Deze bouwhoogte heeft betrekking op de waterkering met waterdoorlatende voorzieningen. Overige waterhuishoudkundige voorzieningen en nutsvoorzieningen ten behoeve van het lokale netwerk (kabels en leidingen) zijn meebestemd.

Boven de inlaat wordt de zuidelijke hoogwatervrije verbinding aangelegd. Deze verbinding bestaat o.a. uit een brugdek waarop een weg wordt aangelegd ten behoeve van de verbinding tussen Heerde en Veessen. Voor bouwwerken die op het brugdek worden geplaatst of onderdeel zijn van de brug geldt een maximale bouwhoogte van 8 meter ten opzichte van bovenkant brugdek.

8.7.5

BESTEMMING 'KADE'

Aan de noordzijde van het plangebied (ten noorden van de Werverdijk) worden twee kades verbeterd en nieuw aangelegd. Het gaat deels om het opnieuw opbouwen van bestaande kades en deels om het bouwen van nieuwe kades. De kades sluiten aan op bestaande natuurlijke terreinhoogtes en zijn bestemd als 'Kade'. De hoogtes van de kades mogen variëren tussen de 4 en 5 meter boven NAP.

In de Westkade wordt een voorziening in de vorm van een uitwateringssluiss gebouwd, aangesloten op een watergang, die als functie heeft om het water uit de hoogwatergeul af te voeren. Deze uitlaatvoorziening is op de verbeelding aangeduid met 'waterstaat' en sluit aan op de bestemming 'Water'. Op de kades bevinden zich een fietspad, op- en afritten en aansluitingen op bestaande wegen en paden.

Op de kades mag alleen worden gebouwd ten dienste van de bestemming. Voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van de kades (aanleg, onderhoud, instandhouding) zijn toegestaan. De bouwhoogte van overige bouwwerken is maximaal 2 meter. Ten behoeve van de afrastering zijn bouwregels opgenomen. Het is niet toegestaan diepwortelende beplanting aan te brengen of in stand te houden. Bij diepwortelend kan worden gedacht aan meer dan 50 cm.

Via een afwijking van de bouwregels is het mogelijk om een artistiek kunstwerk op de kade te bouwen. De maximale bouwhoogte van een dergelijk kunstwerk bedraagt 10 meter.

Voorwaarde is dat er geen schade wordt toegebracht aan de waterkering.

De beheerder van de kade en de waterbeheerder dienen een verklaring van geen bezwaar af te geven voordat de gemeente de afwijking van de bouwregels kan toestaan.

8.7.6

BESTEMMING 'NATUUR'

Tussen de westelijke dijk en de Grote Wetering ligt een landschapszone met een oppervlakte van ca. 70 ha. Deze landschapszone biedt ruimte om natuurwaarden die binnen de hoogwatergeul zullen verdwijnen te mitigeren.

De landschapszone bestaat uit een natte verbindingszone met poelen, brede natuurvriendelijke oevers, bloemrijk grasland, rietmoeras en bosschages. De landschapszone heeft de bestemming 'Natuur' gekregen en is bestemd voor de ontwikkeling, het herstel en behoud van de natuurlijke en landschappelijke waarden. Het natuurbeheer mag op agrarische wijze plaatsvinden, dat wil zeggen door het weiden van vee of het anderszins beheren van graslanden.

Extensief recreatief medegebruik als wandelen, fietsen, paardrijden, skeeleren en kanovaren is toegestaan. De in deze bestemming voorkomende soorten planten en dieren zijn niet gevoelig voor verstoring door deze vorm van recreatie. Waterhuishoudkundige voorzieningen en nutsvoorzieningen ten behoeve van het lokale netwerk zijn bij recht toegestaan. Het onderhoudspad voor de Grote Wetering is meebestemd, alsmede de toegangsweg naar het gemaal nabij de Grote Wetering. Bouwwerken ten dienste van de bestemming zijn toegestaan tot een maximale hoogte van 6 meter. Gedacht kan worden aan uilenkasten, vogelkijkhutten en informatieborden.

8.7.7

BESTEMMING 'VERKEER' EN 'VERKEER-FIETSPAD'

De aanleg van de dijken, de inlaat en de uitlaat maakt dat een aantal bestaande wegen en routes wordt doorsneden. Om Veessen, Vorchten en het oeverwalgebied bereikbaar te laten blijven, ook bij eventueel hoog water, wordt een aantal wegen verplaatst.

Aan de zuidzijde van de hoogwatergeul komt de bestaande Kerkdijk te vervallen. Deze wordt vervangen door een brug met weg en fietspad over de inlaat. Aan de noordzijde van de hoogwatergeul wordt een deel van de bestaande Werverdijk afgegraven en vervangen door een hoogwatervrije ontsluiting (brug).

De in het plangebied aanwezige doorgaande wegen (Plakkenweg, Weerdhofweg, Schraatgravenweg, Breeweg, Nijoeversweg, deel van de Werverdijk) hebben de bestemming 'Verkeer' gekregen. Binnen deze bestemming zijn ook fietspaden en waterhuishoudkundige voorzieningen (bv. bermsloot, duiker, bruggetjes) toegestaan.

Ook wordt een aantal nieuwe fietspaden aangelegd. De vrijliggende fietspaden hebben meestal de bestemming 'Verkeer – Fietspad' gekregen. Wanneer deze fietspaden op de dijk liggen, zijn ze met de aanduiding "pad" op de verbeelding aangegeven. Ook het fietspad dat ter plaatse van de af te graven IJsseldijk, ten zuiden van de inlaat, komt te liggen is aangeduid als "pad". Dit fietspad komt op een kade te liggen; op de verbeelding is de maximale hoogte van deze kade weergegeven. Niet alle fietspaden hebben de bestemming 'Verkeer – Fietspad' gekregen. Als de rechtszekerheid van burgers niet in het geding is, is gekozen voor flexibiliteit. Waar nodig zijn de fietspaden concreet aangegeven en dus direct bestemd.

De bruggen en fietspaden in de hoogwaterontsluitingsroutes aan de noord- en zuidzijde van het plangebied zijn meebestemd in respectievelijk de bestemming 'Verkeer' (met de aanduiding "brug"), respectievelijk de bestemming 'Inlaat'.

In beide verkeersbestemmingen zijn recreatieve voorzieningen zoals picknickbankjes en informatieborden toegestaan. De bouwhoogte van andere bouwwerken (lantaarnpalen, verkeersborden) is maximaal 8 meter ten opzichte van de hoogte van de weg.

Op een aantal plaatsen kruisen de wegen en fietspaden de dijken. Hier geldt de bestemming 'Waterkering'. Binnen deze bestemming 'Waterkering' is geregeld dat ontsluitingswegen, aansluitingen op bestaande wegen en op- en afritten zijn toegestaan.

8.7.8

BESTEMMING 'WATER'

In het plangebied bevinden zich meerdere waterlopen. De A-watergangen (watergangen met een belangrijke waterhuishoudkundige functie) zijn bestemd als 'Water'. Het gaat dan om o.a. de Grote Wetering, de Terwoldse Wetering en een aantal (deels) aan te leggen, te verplaatsen of te verbreden watergangen. Recreatief medegebruik in de vorm van kanovaren is toegestaan. De overige watergangen (niet zijnde de A-watergangen) zijn mee bestemd in de gebiedsbestemming 'Agrarisch'.

Op enkele plaatsen in het plangebied is de bestemming 'Water' breed op de verbeelding ingetekend. Zo is ten noorden van de Werverdijk de bestemming 'Water' breed ingetekend om bij de realisatie voldoende rekening te kunnen houden met de in het gebied aanwezige archeologische waarde. In het noorden van het plangebied zijn de watergangen vanwege de uitstroming van water ten noorden van de kaden eveneens breed.

Ten westen van de Grote Wetering en de westelijke dijk is in het Rijksinpassingsplan eveneens een bestemming Water aangegeven, omdat vanwege de hoogwatergeul een aanpassing van de bestaande watergang nodig is. In het gebied nabij manege Doornbosch is het plangebied eveneens uitgebreid met de bestemming 'Water'. Als gevolg van de hoogwatergeul dient de waterhuishouding in dit gebied aangepast te worden: de aanleg van A-watergangen is hier noodzakelijk. Daarnaast is in het oeverwalgebied op een beperkt aantal plaatsen ook een bestemming 'Water' aangegeven, namelijk daar waar de bestaande watergangen in het oeverwalgebied aangepast moeten worden als gevolg van de aanwezigheid van de hoogwatergeul.

De A-watergangen in het weidevogelgebied worden aan één zijde voorzien van een natuurvriendelijke oever, die in de bestemming 'Water' wordt mee bestemd. In dit gebied is de bestemming 'Water' daarom op de verbeelding 5 meter breder ingetekend dan de feitelijke breedte van de watergang. Deze natuurvriendelijke oevers zijn alleen bestemd in de gebieden met de dubbelbestemming 'Waarde – Open gebied'.

Bij de westelijke dijk wordt ter hoogte van het bestaande gemaal in de Grote Wetering een nieuw gemaal geplaatst. Het gemaal is op de verbeelding aangegeven met de aanduiding 'gemaal'. Deze aanduiding van het gemaal beslaat een groter oppervlak dan normaliter nodig is voor een gemaal; dit is gedaan om optimalisatie van de locatie van het gemaal in de landschapszone mogelijk te maken. De bouwhoogte bedraagt maximaal 11 meter ten opzichte van het maaiveld en niet meer dan 6 meter ten opzichte van de kruin van de dijk.

Binnen de bestemming 'Water' zijn voorzieningen ten behoeve van de waterhuishouding, zoals (regelbare) duikers, stuwen, sluizen en beschoeiingen toegestaan. De bouwhoogte van bouwwerken is vastgelegd op maximaal 2 meter.

Voor bouwwerken ten dienste van wegen en bruggen (lantaarnpalen, verkeersborden) geldt een maximale hoogte van 8 meter. Onderhoudspaden, wegen, fietspaden, bruggen, de aanliggende grondlichamen en nutsvoorzieningen ten behoeve van het lokale netwerk zijn mee bestemd. Deze regeling van mee bestemmen maakt met name kruisingen tussen water en infrastructuur mogelijk.

8.7.9

BESTEMMING 'WATERKERING'

De nieuw aan te leggen dijken hebben de bestemming 'Waterkering' gekregen. De bestemming geldt voor het deel van de dijk, dat fysiek zichtbaar is, dat wil zeggen het deel tussen de binnen- en buitenteen van de dijk inclusief een ontwerpmarge aan weerszijde van de dijken van 5 meter.

In de planregels is een aantal minimale en maximale maten opgenomen voor de waterkeringen. Dit geeft ruimte en flexibiliteit bij de aanleg van de dijken. De hoogte van de waterkeringen in het plangebied mag variëren tussen 5,8 en 8 meter boven NAP. Deze regeling doet ook recht aan het ontwerp van de dijk, waarin variaties per rechtstand van het traject zijn opgenomen. De kruinbreedte mag variëren tussen de 5 en 7 meter, waarbij geldt dat bij bochten en op- en afritten een bredere kruinbreedte is toegestaan. Vanwege beheer en onderhoud van een erosiebestendige grasmat mag het talud van de waterkering aan de binnendijkse zijde (het binnentalud) niet steiler zijn dan 1 op 2,5; het buitentalud mag niet steiler zijn dan 1: 3.

Op één plaats is aan de binnendijkse zijde van de oostelijke waterkering een aanduiding opgenomen in verband met een wijzigingsbevoegdheid. Onder voorwaarden kan hier een grondgebonden agrarisch bedrijf worden toegestaan (zie paragraaf 8.9).

Op een aantal plaatsen (b.v. bij de Stege en bij de Ziebroekseweg) is binnen de bestemming 'Waterkering' ruimte nodig voor de aansluiting van kavelontsluitingen. De bestemmingsgrenzen vertonen hier lokaal een uitstulping.

De waterkeringen zijn mede bestemd voor onderhoudspaden ten behoeve van beheer en onderhoud van de waterkering, alsmede voor ontsluiting van agrarische percelen en van het gemaal tussen de Grote Wetering en de Schraatgravenweg. Verder komen de aanduidingen 'weg' en 'pad' voor, waarbij geldt dat bij de aanduiding 'weg' lokale ontsluitingswegen zijn toegestaan en bij de aanduiding 'pad' fietspaden. Uiteraard mag ook gefietst worden op de waterkering waar de aanduiding 'weg' is opgenomen.

8.8

OVERIGE DUBBELBESTEMMINGEN EN GEBIEDSAANDUIDINGEN

Naast de dubbelbestemming 'Waterstaat – Waterstaatkundige functies' is in dit Rijksinpassingsplan nog een aantal dubbelbestemmingen opgenomen. Deze worden in deze paragraaf nader toegelicht. Ook de aanduidingen in verband met de vrijwaringszones van de dijken komen aan bod.

8.8.1

DUBBELBESTEMMING 'LEIDING-GAS'

De in het plangebied aanwezige gasleiding heeft de dubbelbestemming 'Leiding – Gas' gekregen.

In deze strook is met de aanduiding 'hartlijn leiding – gas' aangegeven waar de leiding zelf ligt. Binnen deze dubbelbestemming mag niet worden gebouwd. Waar de leiding de waterkering kruist, gaat de leiding onder de waterkering door.

Voor werken en werkzaamheden, geen gebouw zijnde, kan het college van burgemeester en wethouders een vergunning verlenen wanneer de integriteit en de werking van de aardgasleiding niet kunnen worden aangetast. Binnen deze bestemming mag alleen worden gebouwd ten dienste van een andere voorkomende bestemming, wanneer het college van burgemeester en wethouders een vergunning verleent die het mogelijk maakt om af te wijken van het bouwverbod. Voorwaarde is dat de veiligheid in relatie tot de aardgasleiding niet wordt geschaad, geen kwetsbaar object wordt toegelaten en van de exploitant van de leiding een schriftelijk advies is ontvangen. Voor de formuleringen in deze bestemming is aangesloten bij artikel 14 Besluit externe veiligheid buisleidingen.

8.8.2

DUBBELBESTEMMING 'LEIDING–HOOGSPANNINGSVERBINDING'

De hoogspanningsverbinding heeft de dubbelbestemming 'Leiding–Hoogspanningsverbinding' gekregen. Bouwwerken (masten) ten dienste van de bestemming zijn toegestaan tot een maximale hoogte van 52 meter ten opzichte van NAP. Andere bouwwerken ten dienste van een andere voorkomende bestemming mogen maximaal 2 meter hoog zijn.

8.8.3

DUBBELBESTEMMING 'WAARDE–ARCHEOLOGIE'

Deze dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie' ligt over andere bestemmingen heen en beschermt een archeologisch monument. Voor grotere bouwprojecten ($> 50 \text{ m}^2$) geldt dat eerst een vergunning voor het afwijken van het bouwverbod moet worden verleend. Voorwaarde voor het verlenen van de vergunning is dat een deskundige (een archeoloog) moet hebben verklaard dat de bouwwerkzaamheden geen onevenredige schade aan het monument kunnen veroorzaken.

Voor werken of werkzaamheden die de bodem verstoren geldt dat een aanlegvergunning moet worden verleend. Het gaat dan bijvoorbeeld om het aanleggen van watergangen of het verlagen of afgraven van de bodem. Een uitzondering geldt voor onder meer 'normale exploitatie- of onderhoudswerkzaamheden'.

8.8.4

DUBBELBESTEMMING 'WAARDE–ARCHEOLOGISCHE VERWACHTINGSWAARDE'

Voor het aangeven van in het plangebied voorkomende archeologische verwachtingswaarden is dezelfde plansystematiek gevolgd als in het bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Heerde. Dit betekent dat alle voorkomende verwachtingswaarden op de verbeelding worden aangegeven, ook de lage verwachtingswaarden.

Op basis van de gemeentelijke archeologische verwachtingswaardenkaart zijn dubbelbestemmingen voor de verschillende niveaus van archeologische verwachtingswaarden (hoog, middelhoog en laag) toegekend. De gebieden zijn bestemd voor de bescherming en het behoud van de voorkomende archeologische waarden. Voor ingrepen in de bodem dieper dan 40 cm beneden maaiveld is een vergunning vereist.

De volgende dubbelbestemmingen zijn gebruikt: 'Waarde – Archeologische verwachtingswaarde hoog', 'Waarde – Archeologische verwachtingswaarde middelhoog' en 'Waarde – Archeologische verwachtingswaarde laag'. Afhankelijk van de hoogte van de archeologische verwachtingswaarde dient pas bij een bepaalde omvang (m²) van de ingrepen een vergunning aangevraagd te worden. Deze grenzen zijn opgenomen in de planregels.

8.8.5

DUBBELBESTEMMING 'WAARDE–OPEN GEBIED'

Het noordelijke deel van de hoogwatergeul (Wapenveldsebroek) is door de provincie Gelderland aangewezen als een weidevogel- en ganzengebied en EHS-gebied. Het is een open en relatief laag liggend gebied met veel graslanden en sloten dat een goed leef-, broed- en foerageergebied vormt voor weidevogels en ganzen. Met name voor de weidevogels is het gebied van belang als een broedgebied. Rust, openheid, hoge grondwaterstand, schuilgelegenheid voor kuikens en laat maaien zijn voor deze weidevogels van groot belang.

In het Rijksinpassingsplan wordt dit leef-, broed- en foerageergebied van de weidevogels in planologische zin vastgelegd en beschermd. Het gebied heeft de dubbelbestemming 'Waarde – Open gebied' gekregen. De belangrijkste eisen aan dit habitat voor weidevogels zijn in de dubbelbestemming 'Waarde – Open gebied' opgenomen. De openheid, hoge grondwaterstand en het slotenstelsel zijn in deze dubbelbestemming beschermd. De rust is indirect beschermd doordat er geen recreatief medegebruik is toegestaan en de boerderijen worden gesloopt.

Door de aanleg van de dijken gaat een deel van dit gebied verloren. Voor dit soort gebieden geldt dat er dan gemitigeerd of gecompenseerd moet worden. Uit de Natuurtoets (zie ook bijlage 4) blijkt dat er netto 15 hectare functioneel weidevogelgebied verloren gaat als gevolg van de aanleg van de hoogwatergeul. Toepassing van de EHS-saldobenadering heeft onder meer als resultaat een uitbreiding van het weidevogelgebied met 15 hectare opgeleverd aan de noordzijde van het bestaande weidevogelgebied. Dit wordt naar verwachting door de provincie Gelderland vastgelegd in een herbegrenzing van de EHS. In het Rijksinpassingsplan is deze uitbreiding met 15 hectare meegenomen in de dubbelbestemming 'Waarde – Open gebied'. Deze dubbelbestemming heeft tot doel de habitat van weidevogels veilig te stellen.

8.8.6

AANDUIDINGEN 'VRIJWARINGSZONE – DIJK A' EN 'VRIJWARINGSZONE – DIJK B'

Aan weerszijden van de waterkeringen bevinden zich beschermingszones van de kering. Deze beschermingszones zijn nodig om de waterkering te beschermen tegen bodemingrepen die de stabiliteit van de dijk kunnen aantasten. Het gaat om de zones waar op basis van waterschapsregels voorschriften en beperkingen gelden, ongeacht de benaming in de legger of keur. Conform het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) zijn de beschermingszones opgenomen met de aanduiding 'vrijwaringszone', in dit plan gesplitst in 'vrijwaringszone – dijk A' en 'vrijwaringszone – dijk B'. Op basis van de Keur gelden voor de hele zone beperkingen, waarbij het regime soepeler is naarmate de afstand tot de waterkering groter is. Zowel binnendijs als buitendijs heeft de eerste 20 m vanaf de grens van de bestemming 'Waterkering' de aanduiding 'vrijwaringszone – dijk A'. Voor dit gebied gelden op basis van de Keur dusdanige beperkingen dat ruimtelijke vertaling in een bouwverbod met afwijkmogelijkheid gewenst is.

Het overige deel (dus vanaf 20 m van de grens van de bestemming 'Waterkering', heeft de aanduiding 'vrijwaringszone – dijk B'. Voor deze zone is uitsluitend een doeleindenomschrijving opgenomen, die niet zonder juridische betekenis is, nu activiteiten aan de doelomschrijving getoetst kunnen worden. Los daarvan hebben de aanduiding een signaleringsfunctie in verband met de keur.

De beschermingszones zijn uitsluitend opgenomen voor zover gelegen binnen het plangebied van het Rijksinpassingsplan.

8.9

WIJZIGING TEN BEHOEVE VAN AGRARISCH BEDRIJF

In de algemene wijzigingsregels is een bevoegdheid voor burgemeester en wethouders opgenomen om het plan te wijzigen ten behoeve van de vestiging van een grondgebonden agrarisch bedrijf. Wijziging kan plaatsvinden indien en voor zover de vestiging van een bedrijf noodzakelijk is voor het beheer van de agrarische gronden in de hoogwatergeul. Gedacht kan worden aan de situatie dat de afstand van de geul tot een agrarisch bedrijf een belemmerende rol speelt bij het beheer van de hoogwatergeul.

De bestemming 'Waterkering' moet gehandhaafd blijven, maar er mag wel een aanduiding worden opgenomen waarmee het gebruik ten behoeve van het agrarisch bedrijf wordt toegestaan. Het wijzigingsplan kan voorzien in regels hiervoor, waarbij van belang is dat in de waterkering zelf niet mag worden gebouwd. Er mag wel worden gebouwd op een grondlichaam dat desgewenst tegen de waterkering kan worden aangebracht.

Naar keuze van het college kan de bestemming 'Agrarisch' worden gewijzigd in een agrarische bedrijfsbestemming of kan een bouwvlak worden toegevoegd binnen de bestemming 'Agrarisch'. Dit komt terug in de voorwaarde over de oppervlakte van het bouwperceel 'binnen het bouwvlak of het bestemmingsvlak'. Als wordt gekozen voor een bouwvlak gaat het om het bouwperceel binnen het bouwvlak en als wordt gekozen voor een agrarische bedrijfsbestemming gaat het om het bouwperceel binnen het bestemmingsvlak. De oppervlakte van het bouwperceel mag niet meer bedragen dan 1 hectare. De systematiek van een denkbeeldig bouwperceel binnen een bouwvlak of een bestemmingsvlak komt overeen met de bestemmingsplannen Buitengebied van de gemeente Heerde. Dat geldt ook voor de voorwaarde dat binnen het bouwperceel het beginsel van bebouwingsconcentratie moet worden gehanteerd. Voor maatvoering moet worden aangesloten bij de maatvoering die geldt voor grondgebonden agrarische bedrijven in de omgeving. In verband met de toegestane mogelijkheid om een grondlichaam aan te brengen, zodat er vanuit de bedrijfswoning zicht op de hoogwatergeul is, is een aantal specifieke voorwaarden opgenomen. Kassen zijn niet toegestaan, ook niet ten behoeve van teeltondersteuning.

Zoals in paragraaf 7.5.1 is beschreven, wordt met de eventuele vestiging van een nieuwe agrarische bedrijfslocatie voldaan aan de Beleidsregels Stikstof en Natura 2000 Gelderland (zie ook 6.3.8).

HOOFDSTUK 9 Uitvoerbaarheid

9.1

ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

De maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld vormt een onderdeel van de PKB Ruimte voor de Rivier. De financiële middelen die nodig zijn om de maatregelen van Ruimte voor de Rivier uit te voeren, worden beschikbaar gesteld door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Dit Ministerie heeft de totale projectkosten binnen het programmabudget voor dit project gereserveerd. De economische uitvoerbaarheid is hiermee gewaarborgd.

Gezien het feit dat de investeringslasten en de schadeloosstellingen van particuliere huiseigenaren zijn opgenomen in de Rijksbegroting, en het verhaal van kosten op die manier is verzekerd en geen kosten worden verwacht in verband met bouwplannen als bedoeld in artikel 6.2.1 Bro is besloten, met toepassing van het bepaalde in art. 6.12 lid 2 Wro, geen exploitatieplan vast te stellen.

Met Rijkswaterstaat, gemeente Heerde en waterschap Veluwe zijn principe afspraken gemaakt over het beheer van het gebied. Over het beheer van het gebied voor de inlaat (de nieuwe uiterwaard) en de landschapszone moeten nog concrete beheerafspraken gemaakt worden. De financiële consequenties hiervan worden nog nader bekeken.

De uitvoering van de op zichzelf rechtmatige PKB-maatregel Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld kan nadelen voor derden veroorzaken. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan waardevermindering van gronden en opstallen, inkomensschade en kosten van onder meer te treffen schade beperkende maatregelen. Met de vaststelling van de Beleidsregel schadevergoeding Ruimte voor de Rivier (Staatscourant 2009, nr. 82) is beoogd één loket te creëren voor de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de uitvoering van de PKB Ruimte voor de Rivier.

Op alle verzoeken om vergoeding van schade ten gevolge van rechtmatige handelingen of besluiten ter uitvoering van de PKB Ruimte voor de Rivier zal op grond van deze beleidsregel door één bestuursorgaan (de Minister van Infrastructuur en Milieu) kunnen worden beslist, met inachtneming van het geldende materiële recht. De Minister zal beslissen op basis van bestaande wettelijke en buitenwettelijke bepalingen die op de vermeende schadeoorzaak van toepassing zijn. Concreet houdt dit in, dat de Minister de beweerdelijke schade beoordeelt volgens de bepalingen van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999, tenzij op de beoordeling van het recht op schadevergoeding een wettelijk voorschrift van toepassing is. In dat geval zal met inachtneming van dat wettelijk voorschrift worden beslist.

9.2

JURIDISCHE UITVOERBAARHEID

Om het Rijksinpassingsplan te kunnen uitvoeren, dat wil zeggen alle benodigde werken en voorzieningen aan te leggen, zijn gronden nodig. Het doel is om de gronden op basis van vrijwilligheid te verwerven of te ruilen. Met de verschillende grondeigenaren wordt getracht via de minnelijke weg overeenstemming te bereiken. De mogelijkheid bestaat dat niet alle gronden vrijwillig kunnen worden verworven. Indien de minnelijke weg geen uitkomst biedt, wordt of een gedoogplicht opgelegd (voor de tijdelijke voorzieningen (zie paragraaf 5.2)) of vindt onteigening plaats. Onteigening is mogelijk op basis van titel IIa en/of titel IV van Onteigeningswet.

Om de tijdelijke voorzieningen (o.a. laad- en losplaatsen langs de IJssel, werkwegen en rij- en werkstroken), die noodzakelijk zijn voor de aanleg van de hoogwatergeul te kunnen realiseren wordt een omgevingsvergunning aangevraagd. Deze tijdelijke voorzieningen zijn essentieel om de definitieve bestemmingen (zoals de waterkering en de inlaat) te kunnen realiseren. Zonder de laad- en losplaatsen langs de IJssel en de tijdelijke rij- en werkstroken kan het materiaal (zand, klei en andere bouwmaterialen) niet op de plaats van bestemming worden gebracht. Deze tijdelijke voorzieningen zijn voor enkele jaren in gebruik. In de omgevingsvergunning zal deze periode worden geregeld.

Op het moment dat het Rijksinpassingsplan onherroepelijk is vastgesteld, start de realisatie van de hoogwatergeul.

9.3

HANDHAVING

Het primaire doel van dit Rijksinpassingsplan is een planologisch-juridische regeling voor de hoogwatergeul en daarbij het ingerichte gebied zijn agrarische en rivierkundige functie te kunnen laten behouden. Na realisatie van de hoogwatergeul maakt deze deel uit van de grote rivieren: er is een functionele samenhang met de rivier de IJssel. Het gebied tussen de twee dijken wordt buitendijks gebied. Namens de Minister van Infrastructuur en Milieu is Rijkswaterstaat de waterbeheerder van de hoogwatergeul, net als voor de overige onderdelen van het hoofdwatersysteem.

Om de rivierkundige doelstellingen te bereiken maakt de Minister van Infrastructuur en Milieu gebruik van zijn bevoegdheden als beheerder op grond van de Waterwet. Dat betekent dat de Minister van Infrastructuur en Milieu toeziet op de handhaving daarvan, waarmee tegelijkertijd het merendeel van de regels van dit Rijksinpassingsplan wordt gehandhaafd.

Indien deze handhaving in bepaalde gevallen niet mogelijk blijkt, doet de Minister van Infrastructuur en Milieu een beroep op burgemeester en wethouders van Heerde om de regels van het Rijksinpassingsplan te handhaven. De bestuursrechtelijke handhaving van het Rijksinpassingsplan is immers op basis van de Wet ruimtelijke ordening (artikel 7.1) een taak van burgemeester en wethouders.

Rijkswaterstaat en de gemeente Heerde maken afspraken met elkaar over de verantwoordelijkheden en de organisatie van de handhaving in het gebied. Daarnaast maakt de Minister privaatrechtelijke afspraken met derden, bijvoorbeeld beheer- en pachtovereenkomsten.

9.4

BEHEER EN ONDERHOUD

Het beheer en onderhoud van de hoogwatergeul is gericht op een goede doorstroming van water vanuit de rivier de IJssel (zie ook bijlage 16). Zonder een adequaat beheer van de vegetatie en de objecten in de hoogwatergeul komt de afvoercapaciteit in het geding en zal de gewenste ruimtelijke kwaliteit niet bereikt worden. Naast de rivierkundige functie blijft er de landbouwkundige functie met natuur-, landschappelijke en archeologische waarden. Daarnaast zijn er op de paden mogelijkheden voor extensief recreatief medegebruik. De landschapszone tussen de westelijke dijk en de Grote Wetering heeft de bestemming natuur, met mogelijkheden voor extensief recreatief medegebruik.

Het beheer en onderhoud van de primaire waterkeringen, van het watersysteem en van de kaden, die het ongewenst instromen van de hoogwatergeul moeten voorkomen, wordt door waterschap Veluwe opgenomen in het reguliere beheer- en onderhoudsregime. De inlaatconstructie bij de inlaat, inclusief brug, komt in eigendom en beheer bij Rijkswaterstaat. Zij is verantwoordelijk voor het vast en variabel onderhoud. Rijkswaterstaat en het waterschap Veluwe maken nadere afspraken over het feitelijk beheer van de inlaat.

Alle gebiedsontsluitingswegen en de fietspaden langs en door de hoogwatergeul, inclusief het wegdek van de brug over de inlaat, komen in beheer bij de gemeente Heerde. De gemeente krijgt de twee bruggen over de uitlaatopeningen in de Werverdijk in het geheel in beheer en onderhoud. Deze bruggen worden eigendom van Rijkswaterstaat, die daarmee ook verantwoordelijk wordt voor eventuele vervangingsinvesteringen. De in het gebied aanwezige recreatieve objecten, zoals een vogelkijkhut en rustpunten voor kano's en fietsen komen in beheer bij de gemeente Heerde.

Bij de inrichting van de landschapszone is rekening gehouden met de mogelijkheid het natuurbeheer door agrariërs te laten uitvoeren. Dit vergroot de kansen om het beheer van de landschapszone bij particuliere instanties neer te kunnen leggen. Met deze particuliere instanties wordt nog overleg gevoerd. Eenheid van beheer en de beheersvergoeding vormen belangrijke punten van aandacht bij de verdere uitwerking van het beheer van de landschapszone.

In het kader van de Waterwet is Rijkswaterstaat Bevoegd Gezag voor de hoogwatergeul, aangezien de hoogwatergeul functioneel deel uitmaakt van het hoofdwatersysteem, in het bijzonder de rivier de IJssel. Van belang is o.a. de handhaving ten aanzien van opgaande begroeiing in de hoogwatergeul. De hoogwatergeul blijft vrijwel geheel in particulier eigendom en agrariërs blijven het beheer en onderhoud uitvoeren.

HOOFDSTUK

10 Vooroverleg en
consultatie

10.1

CONSULTATIE BELANGHEBBENDEN RIJKSINPASSINGSPLAN

Om belanghebbenden te informeren over de planologische regeling is gekozen voor een op maat gemaakte vorm van publieksconsultatie van het Rijksinpassingsplan. Deze publieksconsultatie van het Rijksinpassingsplan heeft in de periode mei-juni 2011 plaatsgevonden.

In de op maat gemaakte publieksconsultatie over het Rijksinpassingsplan zijn belanghebbenden geïnformeerd over de planologische regeling en is hen de vraag gesteld of zij nog eventuele omissies in dit Rijksinpassingsplan zien. De consultatie richtte zich op de groep belanghebbenden die in het voortraject betrokken is geweest bij het projectontwerp. In het voortraject is intensief gesproken met deze groepen in tal van overleggen (uitwerksessies), keukentafelgesprekken en bijeenkomsten. In deze overleggen hebben belanghebbenden bruikbare input geleverd voor het projectontwerp.

10.2

VOOROVERLEG EN HOREN***Bestuurlijke adviesronde***

In mei/juni 2011 vond tevens een bestuurlijke adviesronde plaats over het Rijksinpassingsplan, het MER en het projectontwerp met de betrokken gemeenten Heerde, Olst-Wijhe, Epe en Hattem, de provincies Gelderland en Overijssel, het waterschap en het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Horen

In april 2011 heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu Provinciale Staten van Gelderland en de Raad van de gemeente Heerde in de gelegenheid gesteld hun zienswijze kenbaar te maken op zijn voornemen om een Rijksinpassingsplan vast te stellen voor het project Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld.

Met zijn brief voldoet de Staatssecretaris aan de verplichting die is opgenomen in artikel 3.28, eerste lid, van de Wet ruimtelijke ordening. Hierin is bepaald dat hij, indien er sprake is van nationale belangen, de gemeenteraad en Provinciale Staten gehoord, een aanpassingsplan kan vaststellen met uitsluiting van de bevoegdheid van gemeenteraad en van Provinciale Staten om voor die gronden een bestemmingsplan onderscheidenlijk een inpassingsplan vast te stellen.

Vooroverleg

Het bestuursorgaan dat belast is met de voorbereiding van een bestemmingsplan pleegt daarbij overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of die belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. Artikel 1.1.1 lid 2 Bro bepaalt dat een Rijksinpassingsplan voor de toepassing van het Bro gelijk wordt gesteld met een bestemmingsplan.

In het kader van het overleg ex art. 3.1.1 Bro ex artikel 3.28 Wro, is het Rijksinpassingsplan ten behoeve van het vooroverleg toegestuurd aan betrokken overheden en instanties. Naast de overheden die in de Stuurgroep zijn vertegenwoordigd, is het conceptontwerp ook toegestuurd naar de omliggende gemeenten Olst-Wijhe, Oldebroek, Hattem en Epe en de provincie Overijssel.

Instanties zoals het Ministerie van Defensie, Recreatie Gemeenschap Veluwe, Recron, Platform Recreatie en Toerisme, de beheerders van kabels en leidingen (NUON, KPN, Gasunie, Tennet, Vitens) en de hulpdiensten (Brandweer Noord- en Oost-Gelderland) krijgen het Rijksinpassingsplan op de (voor bestemmingsplannen) gebruikelijke wijze toegezonden. Deze instanties en de genoemde betrokken overheden is een schriftelijke reactie gevraagd.

Reacties

Gemeente Heerde, waterschap Veluwe, provincie Gelderland, de Brandweer, VROM inspectie en de beheerders van kabels en leidingen hebben een reactie gegeven op het conceptontwerp. Naar aanleiding van de reacties is het projectontwerp op onderdelen aangepast en zijn de planregels, verbeelding en toelichting eveneens op onderdelen aangepast. Alle instanties zijn daarbij geïnformeerd over de wijze van beantwoording en eventuele actie die hieruit voortkomt.

Gemeente Heerde verzoekt de uitsluiting van de gemeentelijke bevoegdheid te beperken tot het einde van de realisatieperiode. Dit zal worden meegenomen in het vaststellingsbesluit van onderhavig Rijksinpassingsplan. Tevens verzoekt de gemeente om de overstromingsfrequentie van 'eens in een mensenleven' goed te verankeren enerzijds in de planregels en anderzijds in een bedieningsprotocol. Ook vraagt de gemeente aandacht voor de veiligheid en het zoveel mogelijk beperken van hinder tijdens de realisatie van de hoogwatergeul.

Ten aanzien van de landschapszone verzoekt de gemeente om de realisatie van rustpunten en vogelkijkhutten mogelijk te maken en ook de mogelijkheden voor agrarisch beheer van de zone uit te werken (zie ook paragraaf 10.3). Ook de provincie Gelderland heeft vragen gesteld over de landschapszone, met name over het toepassen van de spelregels met betrekking tot boscompensatie.

Tenslotte zijn de plangrenzen en de planregels van de verschillende bestemmingen verder afgestemd met de bestemmingsplannen voor het buitengebied van de gemeente Heerde. Naar aanleiding van de reacties van de leidingbeheerders is het tracé van de hoogspanningsleidingen enigszins aangepast en is besloten de leiding van de Gasunie te verleggen. Ook zijn de planregels aangepast. provincie Gelderland heeft suggesties gedaan ten aanzien van het beheer van het weidevogelgebied.

10.2.1

VOOROVERLEG WATERTOETS

In het kader van de watertoets en daarmee het wateradvies is regelmatig met betrokken waterbeheerders (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat Oost-Nederland en waterschap Veluwe) gesproken (zie ook paragraaf 7.6.1).

De waterbeheerders zijn betrokken bij het opstellen van de alternatieven, bij de keuze van het voorkeursalternatief en het uitwerken daarvan tot projectontwerp en bij het opstellen van het Rijksinpassingsplan.

10.3

RIJKSINPASSINGSPLAN TER INZAGE

IJsselanalyse

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu heeft tijdens het overleg met de Tweede Kamer in juni 2011 een IJsselanalyse toegezegd. Daarbij heeft de Staatssecretaris aangegeven dat hij vooruitlopend op de IJsselanalyse geen onomkeerbare besluiten zal nemen ten aanzien van o.a. de Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld. Deze IJsselanalyse is op 5 december 2011 met de Tweede Kamer besproken. Voorjaar 2012 heeft de Staatssecretaris de zogenoemde SNIP3-beslissing voor de Hoogwatergeul Veessen-Wapenveld genomen.

Manifest landschapszone

Op 14 oktober 2011 heeft de Staatssecretaris een bezoek gebracht aan Veessen en gesproken met diverse bestuurders en vertegenwoordigers van betrokken organisaties. Voorafgaande aan het bezoek is gebleken dat de invulling van de landschapszone tussen de Grote Wetering en de westelijke dijk ter discussie stond. Agrariërs (LTO, Agrarische Belangen Vereniging, Jan Nienhuisvereniging), natuurorganisaties (Staatsbosbeheer, Stichting Vrienden van het boerenland, Agrarische natuurvereniging Veluwe IJsselzoom) en overheden (gemeente Heerde, waterschap Veluwe en provincie Gelderland) hebben een “manifest” getekend. In het “manifest” wordt onder meer gevraagd de landschapszone geschikt te maken voor agrarisch natuurbeheer en aan te wijzen als EHS. De boscompensatie past volgens de partijen niet in de landschapszone en dient elders plaats te vinden. Gevraagd is om waterschap Veluwe de zone in samenwerking met partijen uit te laten werken. Deze nadere uitwerking van de landschapszone is in dit Rijksinpassingsplan opgenomen.

Zienswijzen op ontwerp- Rijksinpassingsplan

Het ontwerp-Rijksinpassingsplan heeft van 6 september 2012 tot en met 17 oktober 2012 gedurende zes weken ter inzage gelegen, onder andere op het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in Den Haag en in het gemeentehuis van Heerde. Het ontwerp-Rijksinpassingsplan is ook gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl, waar het plan digitaal raadpleegbaar is. In de periode van de terinzagelegging kon door een ieder een zienswijze worden ingediend bij de Minister.

Gedurende de termijn van ter inzage leggen zijn 64 mondelinge en schriftelijke zienswijzen naar voren gebracht. Vrijwel alle zienswijzen hebben betrekking op het Rijksinpassingsplan en de omgevingsvergunningen. Slechts enkele zienswijzen hebben betrekking op de ontheffing op grond van de Flora- en faunawet. De zienswijzen gaan voornamelijk over:

- Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en ontsluiting tijdens en na de uitvoering van de werkzaamheden;

- Overlast als gevolg van de tijdelijke voorzieningen en van de werkzaamheden (geluid, trillingen, bouwverkeer o.a.);
- Schade als gevolg van de aanleg van de hoogwatergeul en van de tijdelijke werkzaamheden (inkomensderving en waardedaling);
- Het na de uitvoering in oude staat herstellen van percelen waarop tijdelijke voorzieningen komen;
- Het waterpeil in het weidevogelgebied en de ontwatering van het gebied;
- Weidevogels;
- Fietspaden bij de inlaat en bij de uitlaat;
- Verkaveling, versnippering en grondverwerving, en;
- De geldigheidsduur van de omgevingsvergunningen (tijdelijkheid van de bouwwegen).

Aanpassingen Rijksinpassingsplan

Deze zienswijzen hebben geleid tot een aantal aanpassingen van het Rijksinpassingsplan. Deze aanpassingen zijn in deze toelichting, in de regels en op de verbeelding aangebracht. Voorbeelden van aanpassingen zijn o.a. het verbeteren van de ontsluiting van Het Oever bij een in werking zijnde hoogwatergeul en het mogelijk maken van fietsverkeer op de brug van de inlaat.

Als gevolg van de zienswijzen is ook sprake van een wijziging van de plangrenzen van het Rijksinpassingsplan. Deze wijziging vindt plaats in bestaand agrarisch gebied buiten de hoogwatergeul en buiten Natura 2000-gebied. Het betreft een aanpassing van een fietspad, waarmee een deel van een bomenrij gespaard wordt en een aanpassing van een watergang, op verzoek van de grondeigenaar. Deze wijziging in plangrenzen leidt niet tot wezenlijke veranderingen in milieueffecten.

Alle ingediende zienswijzen zijn opgenomen en behandeld in een nota van beantwoording. In deze nota wordt aangegeven of de zienswijze heeft geleid tot een aanpassing van het Rijksinpassingsplan.

De Minister stelt het aangepaste Rijksinpassingsplan vast, waarna beroep bij de Raad van State mogelijk is. Tegelijkertijd met het Rijksinpassingsplan worden eveneens vastgesteld de volgende beschikkingen:

- Beschikking Natuurbeschermingswet 1998 van het Ministerie van EZ voor ingrepen in het riviersysteem;
- Beschikking Natuurbeschermingswet 1998 van de provincie Gelderland;
- Beschikking ontheffing Flora- en faunawet;
- Beschikking Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) “strijdig gebruik” voor loswallocatie de Baai met bijbehorende transportroute en het kappen van bomen ter plaatse van de tijdelijke voorzieningen;
- Beschikking Wabo “strijdig gebruik” voor loswallocatie Breeweg met bijbehorende transportroute en het kappen van bomen ter plaatse;
- Beschikking Wabo “strijdig gebruik” voor loswallocatie Kerkdijk met bijbehorende transportroute en het kappen van bodem ter plaatse;
- Beschikking Wabo “strijdig gebruik” voor de rij- en werkstroken nabij watergangen en het kappen van bomen ter plaatse van de tijdelijke voorzieningen ;
- Beschikking Wabo “strijdig gebruik” voor de rij- en werkstroken bij dijken en kunstwerken en het kappen van bodem ter plaatse van de tijdelijke voorzieningen;
- Beschikking ontgrondingenwet.

Bij het ter inzage leggen van het vastgesteld Rijksinpassingsplan en het daarbijbehorende besluit worden de volgende meldingen eveneens ter inzage gelegd:

- Melding Activiteitenbesluit voor loswallocatie de Baai;
- Melding Activiteitenbesluit voor loswallocatie Breeweg;
- Melding Activiteitenbesluit voor loswallocatie Kerkdijk.

Tenslotte wordt samen met het vastgestelde Rijksinpassingsplan eveneens ter inzage gelegd het ontwerp van het Maatwerkvoorschrift behorende bij Melding Activiteitenbesluit voor loswallocatie de Baai, ter voorkoming van indirecte hinder.

COLOFON

HOOGWATERGEUL VEESEN-WAPENVELD

VW PR RIP Toelichting_december 2012 Rijksinpassingsplan

OPDRACHTGEVER:

MINISTERIE VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

Johan Christen
Ingrid Hulshof
Maaïke Kerkhof Jonkman
Hester Smeenk
Gwenn van der Schee
Marja Menke

GECONTROLEERD DOOR:

Marja Menke en
Ed Wolfs

VRIJGEGEVEN DOOR:

Marja Menke en
David van Raalten

9 januari 2013

076835892:A

ARCADIS NEDERLAND BV
Het Rietveld 59a
Postbus 673
7300 AR Apeldoorn
Tel 055 5815 999
Fax 055 5815 599
www.arcadis.nl
Handelsregister
9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens
uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder
schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit
dit document worden veeleelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale
reproductie of anderszins.